

Development of a Campaign to Reduce Alcohol Consumption in the Eastern European Drinking Water Community Network <i>Chalermkai Jomkaew</i>	1
Quality Inspection of an Integrated Science Process Skills Test for G10-12 Student <i>Kunnida Srikamwiang, Pongthep Jiraro, Sakesan Tongkhambanchong</i>	17
Family Well Being in the Context of Thai Society: Causal Modeling and Comparison of Differences Between Groups <i>Kasemsan Rojchaphot, Sakesan Tongkhambanchong, Warakorn Supwirapakorn</i>	30
Factor Analysis for Private Nursery' Service Marketing Mix in Amphoe Mueang, Khon Kaen <i>Thitaree Durongdumrongchai, Chatchanum Nitiwattana, Dakanda Arunmala</i>	43
Examination of Evidence in Criminal Cases: Case Study of Examination of Additional Evidence During an Arbitrary Trial and Examination of Evidence for the Confession of the Accused Person <i>Nicha Pongkhualao, Tripetch Jimahuema</i>	55
Developing Guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in the Provincial Group of Education 12 <i>Thipakorn Boontan, Peerasak Worachat</i>	66
Driving Digital Organization for Thailand 4.0 Development <i>Somsak Wanitchayaporn, Nissara Jaisue</i>	78
School Administrator's Transformation Leadership and its Effect on Learning Organization Under the Secondary Educational Service Area Office 17 <i>Anggun Thaowan, Theerangkoon Warabamrungkul</i>	92
The Linguistic Structures of Northeastern Thai Compound Words in the Novel, 'Kham Ai' <i>Sarawut Lordee, Kittichai Somsriyo</i>	100
Thai Language Communication: Words that are Often Written Wrongly for Students of Loei Rajabhat University <i>Vitchupong Worasatkul</i>	110

การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ <i>เฉลิมเกียรติ จอมแก้ว</i>	1
การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย <i>กุลนิดา ศรีคำเวียง, พงศ์เทพ จิระโร, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง</i>	17
สุขภาพของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : โมเดลเชิงสาเหตุ และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม <i>เกษมสันต์ ราชพจน์, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, วรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์</i>	30
วิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น <i>ฐิติกรีย์ ศุรงค์คำรังชัย, ณัชฌานันท์ นิติวัดนะ, ศากาญจน์ดา อธิบุญมาลา</i>	43
ปัญหาการสืบพยานในคดีอาญาของศาล ศึกษากรณีการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย <i>ณิชา บ้องขวาเลา, ศรีเพชร จิตรมหีมา</i>	55
การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 <i>ธิปกรณ์ บุญทัน, พีระศักดิ์ วรฉัตร</i>	66
การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 <i>สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์, นิสร่า ใจชื้อ</i>	78
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 <i>อังกูร เกาวัลย์, ชีรังกูร วรบำรุงกุล</i>	92
โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย <i>ศราวุธ หล่อดี, กิตติชัย สมศรีโย</i>	100
การสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย <i>วิษณุพงศ์ วรรณศรีกุล</i>	110

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 38 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ.2562

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรสิทธิ์ชกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งกกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิฤศศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกฤษดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เขียมศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิทักษ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์	สถาบันการพลศึกษา
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ศ.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

ฉวีวรรณ อรรถศรีษฐาน

ผู้ช่วยเลขานุการ

จิรารัตน์ ภูสิทธิ์ พัทตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416

ราคาปก 60 บาท ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท ราย 2 ปี 480 บาท

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2562

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 3 ประจำปี 2562 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการวิชาการ

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัย และบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการ ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 10 เรื่อง ได้แก่ (1) การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (2) การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการ (3) สุขภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย (4) วิเคราะห์ห้องค์ประกอบ ส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน (5) ปัญหาการสืบพยานในคดีอาญาของศาล ศักยภาพการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพยาน และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย (6) การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (7) การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 (8) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา (9) โครงสร้างคำประสมภาษาอีสาน ในนวนิยายเรื่องคำอ้าย และ (10) การสื่อสารภาษาไทย

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทความสั้นๆ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลา ขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไว หัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ กองบรรณาธิการยินดีและพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการวิชาการอยู่เสมอและต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรลภัสสรกร
บรรณาธิการ

สารบัญ

การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่าย ประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออก	
เฉลิมเกียรติ จอมแก้ว.....	1
การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	
กุลนิดา ศรีคำเวียง, พงศ์เทพ จิระโร, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง.....	17
สภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : โมเดลเชิงสาเหตุ และการเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	
เกษมสันต์ ราชพจน์, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง, วรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์.....	30
วิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น	
จิตติารีย์ ดุรงค์ดำรงชัย, ณัชฌาพันธ์ นิตวิวัฒน์, ดาภาญ์นดา อรัญมาลา.....	43
ปัญหาการสืบพยานในคดีอาญาของศาล ศึกษากรณีการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณา โดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย	
ณิชา ป้องขวลา, ตรีเพชร จิตรมหีมา.....	55
การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12	
ชิปกรณ์ บุญทัน, พีระศักดิ์ วรรณิตร.....	66
การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0	
สมศักดิ์ วาณิชยาภรณ์, นิสรา ใจซื่อ.....	78
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17	
อังกูร เกาวัลย์, ชีริงกูร วรบำรุงกุล.....	92
โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย	
ศราวุฑุ หล่อดี, กิตติชัย สมศรีโย.....	100
การสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	
วิชชุพงศ์ วรรณศาสตร์กุล.....	110

Contents

Development of a Campaign to Reduce Alcohol Consumption in the Eastern European Drinking Water Community Network <i>Chalermkai Jomkaew</i>	1
Quality Inspection of an Integrated Science Process Skills Test for G10-12 Student <i>Kunnida Srikamwiang, Pongthep Jiraro, Sakesan Tongkhambanchong</i>	17
Family Well Being in the Context of Thai Society: Causal Modeling and Comparison of Differences Between Groups <i>Kasemsan Rojchaphot, Sakesan Tongkhambanchong, Warakorn Supwirapakorn</i>	30
Factor Analysis for Private Nursery' Service Marketing Mix in Amphoe Mueang, Khon Kaen <i>Thitaree Durongdumrongchai, Chatchanum Nitiwattana, Dakanda Arunmala</i>	43
Examination of Evidence in Criminal Cases: Case Study of Examination of Additional Evidence During an Arbitrary Trial and Examination of Evidence for the Confession of the Accused Person <i>Nicha Pongkhualao, Tripetch Jimahuema</i>	55
Developing Guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in the Provincial Group of Education 12 <i>Thipakorn Boontan, Peerasak Worachat</i>	66
Driving Digital Organization for Thailand 4.0 Development <i>Somsak Wanitchayaporn, Nissara Jaisue</i>	78
School Administrator's Transformation Leadership and its Effect on Learning Organization Under the Secondary Educational Service Area Office 17 <i>Anggun Thaowan, Theerangkoon Warabamrungskul</i>	92
The Linguistic Structures of Northeastern Thai Compound Words in the Novel, 'Kham Ai' <i>Sarawut Lordee, Kittichai Somsriyo</i>	100
Thai Language Communication: Words that are Often Written Wrongly for Students of Loei Rajabhat University <i>Vitchupong Worasatkul</i>	110

การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออก

Development of a Campaign to Reduce Alcohol Consumption in the Eastern European Drinking Water Community Network

เฉลิมเกียรติ จอมแก้ว¹

Chalermkai Jomkaew¹

Received: 26 September 2018 Revised: 30 November 2018 Accepted: 16 December 2018

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ที่สนับสนุนในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออก และ 3) เพื่อพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออก โดยใช้การวิจัยด้วยวิธีเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประชากรคือประชาชนทั่วไปจาก 9 จังหวัด จำนวน 6,159,357 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่มๆ ละ 400 ราย รวมทั้งสิ้น 800 ราย และใช้การสุ่มสะดวก สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ สถิติ t-Test และการหาค่าความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ Correlation และ Multi Regression

การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้องค์ประกอบและวิธีการกำหนดแนวทางของกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน ตัวแทนบุคคลพื้นที่ต้นแบบจำนวน 3 ท่าน ผู้ประสานงานจังหวัดในภาคตะวันออก จำนวน 3 ท่าน คนต้นแบบเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 1 ท่าน ที่ปรึกษาเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 1 ท่าน สื่อมวลชน จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ท่าน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเสริมด้วยการวิเคราะห์บริบท รวมทั้งจะใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์มากยิ่งขึ้น

การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเป้าหมายหลักประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน 2 ท่าน ผู้จัดการหรือตัวแทนผู้จัดการของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จำนวน 1 ท่าน ผู้รับผิดชอบแผนงานในสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จำนวน 1 ท่าน ที่ปรึกษาเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 1 ท่าน นักวิชาการภาคตะวันออก จำนวน 1 ท่าน และผู้ประสานงานภาคเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 3 ท่าน รวมจำนวนทั้งหมด 9 ท่าน โดยใช้การคัดเลือกเป็นไปตามคุณสมบัติแบบเฉพาะเจาะจงในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Textual Analysis) และเสริมด้วยการวิเคราะห์บริบท รวมทั้งจะใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อทำให้เข้าใจเนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์มากยิ่งขึ้น

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹ Ph.D. in Management Development. Rajanagarindra Rajabhat University.

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 ส่วนได้แก่ 1) ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ 2) ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร 3) ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ 4) ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชน 5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งจะเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงมีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชน เศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์, ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, เครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

The purpose of this research was to 1) Study the current status of an alcohol reduction campaign. 2) Study factors contributing to current conditions. 3) Determine a strategy for a campaign that will reduce the use of alcoholic beverages in the Eastern European Drinking Water Community Network. Research was conducted in a quantitative way with questionnaires, qualitative research, in-depth interviews and focus group discussions. Population was 6,159,357 from 9 provinces. The study used 400 samples; they were divided into 2 groups for statistical analysis. Statistics used in the research were percentage, frequency, t-test, and correlation using correlation and Multi regression. Theory was consistent with empirical data. Qualitative research, including in-depth interviews, was used to obtain the elements and methods for defining strategies for the Alcohol Abuse Network's Alcohol Abortion Campaign. Experts consisted primarily of these: government representatives, 3 Eastern district coordinators, 3 drinkers, 1 alcoholic, and 1 consultant from the Network for Alcohol Consumers. Mental analysis reinforced by context analysis was used. The content analysis method was used so as to better understand the concept and relationship between concepts. Key informants for focus groups included the manager from the Office of Abstinence Network who is responsible for the plan in the office of the organization network for abstaining from alcoholic beverages, 1 person from the Consultant Network for Alcohol Consumers, an Eastern Academician and the Coordinator of the Community Network for Alcohol Abuse. Textual analysis and context analysis were used. In addition, the content analysis method was used to better understand the concept and relationship between the concepts.

The research found that plans for developing strategies to drive alcohol reduction campaigns in the Eastern European Network for Drinking Liquor consisted of 6 components: 1) Media use in the campaign, 2) participation of government agencies and non-profit organizations, 3) public sector campaigns, 4) exposure to the public, 5) involvement of alcoholic beverage entrepreneurs, and 6) participation of the public, of whom will provide the guiding principles for the management of all parties involved.

Keywords: Development of Strategies to Drive the Campaign, Reduce Alcohol Consumption, The Eastern European Network for Drinking Liquor

บทนำ

องค์การอนามัยโลกมีข้อมูลแสดงว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งถูกกฎหมายในเกือบทุกประเทศทั่วโลก ทั้งที่พบว่าก่อให้เกิดผลกระทบทางสุขภาพในเชิงลบเป็นสาเหตุของความเจ็บป่วยกว่า 60 โรค และส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งการศึกษาระดับนานาชาติประมาณต้นทุนทางสังคมจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีมูลค่า ระหว่าง ร้อยละ 1.1 ถึง 6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือคิดเป็นมูลค่าระหว่าง 210,000 ถึง 665,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556, หน้า 2) และก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพร่างกาย จิต สังคมของประชากรไทยและยังก่อให้เกิดโรคร้ายกว่า 60 ชนิด รวมทั้งยังมีผลกระทบไปถึงครอบครัว บุคคลรอบข้าง ชุมชน สังคมและประเทศ อีกด้วย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) และจากการสำรวจพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในปี 2559 พบว่าผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 55 ล้านคน เป็นเพศชายสูงกว่าผู้หญิง 5 เท่า และกลุ่มวัยทำงาน (25-59 ปี) มีอัตราสูงกว่ากลุ่มอื่นคือร้อยละ 37.3 แม้แต่กลุ่มผู้สูงอายุก็ยังมีเครื่องดื่มสูงถึงร้อยละ 16.6 อายุเฉลี่ยโดยรวม 20.3 ปี และมีปริมาณเพิ่มสูง คิดเป็นร้อยละ 0.9 หรือเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 462,200 คน ต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560, หน้า 25-29) ซึ่งในปัจจุบันสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จะเป็นองค์กรหลักที่ทำงานในรูปแบบของเครือข่ายภาคประชาสังคมกับภาครัฐโดยใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปี 2551 เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในประเทศไทย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (2556, หน้า 14) ได้ศึกษาถึงสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรไทยและได้พัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ เผยแพร่ต่อสาธารณชนเกี่ยวกับอันตรายไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งการจะลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนไทย นั้น

สิ่งสำคัญคือการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นโทษอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการขับเคลื่อนการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความยั่งยืน

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นจุดสำคัญ การสร้างจิตสำนึกในความผิดชอบที่ทุกคนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นในการปฏิบัติภารกิจนี้ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าที่มีกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์เพื่อสร้างการรับรู้ ในปัญหาที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมเป็นอย่างมากผ่านสื่อกลางต่างๆ เช่น การพูดคุยกันในครอบครัว/ชุมชน ผ่านระบบการศึกษา สื่อมวลชนหรือองค์การของรัฐ เพื่อให้มีการสร้างและพัฒนาค่านิยม ทักษะคติในการมีส่วนร่วมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนอย่างมาก (กรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข, 2553, หน้า 82) การแก้ปัญหาดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐควรมีการพัฒนาการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ลดน้อยลงโดยเป็นการใช้การสื่อสารที่มีอย่างหลากหลาย เช่น การโฆษณา การจัดกิจกรรมพิเศษ และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น เป็นการผสมผสานวิธีการเหล่านี้เข้าด้วยกันผ่านช่องทางเครือข่ายสถานีวิทยุ โทรทัศน์ สถานีวิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าวที่เป็นการสื่อสารสาธารณะ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมทุกวิถีทางให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้หมดไปหรือก่อให้เกิดผลสูงสุด โดยข่าวสารจะถูกเชื่อมต่อกันอย่างแยบยล ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสารให้เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม ด้วยข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเพื่อช่วยในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

คำนิยามทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดพฤติกรรมใหม่ตามความต้องการ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารเพื่อการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะเริ่มด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ ที่จะกระตุ้นให้เกิดการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2560)

นอกจากนั้นจากสภาพปัจจุบัน สิ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จได้ตามเป้าหมายคือการพัฒนาการรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นระบบการสื่อสารที่มีความเป็นสากล คนในสังคมเรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่ายขึ้น เช่น ผู้ดื่มแอลกอฮอล์จะทราบถึงผลกระทบที่จะสร้างความเสียหายให้กับตนเอง เป็นต้น การรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ในระบบออนไลน์ เป็นต้น จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่อยู่ในสภาวะถดถอย (คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สำนักงาน, 2552) การใช้การรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลเพื่อเป็นการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าจะเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด ที่จะมียุทธศาสตร์ที่ตามแผนกลยุทธ์เพื่อทำให้มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง และจำเป็นต้องอาศัยการวางกลยุทธ์การสื่อสาร ให้สอดคล้องต่อเนื่องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อสร้างการรับรู้ไปยังผู้ดื่มแอลกอฮอล์และเกิดการคุ้นเคยในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดเวลา สร้างการตระหนักรู้สร้างภาพลักษณ์ของการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในด้านเสียหายให้มีความเชื่อมโยงอยู่ในความทรงจำของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ตลอดเวลา (เครือข่ายวิชาการวิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดในภาคใต้, 2554, หน้า 33)

เครือข่ายประชาคมงดเหล้า ได้มีการดำเนินการพัฒนากลยุทธ์เพื่อการรณรงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยการลด ละ เลิก ซึ่งผลที่ได้ยังไม่เป็นที่น่าพอใจและยังห่างไกลจากเป้าหมายตามทุกฝ่ายคาดหวัง เพราะผู้ที่ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ยอมเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในความพยายามใช้กลยุทธ์การสื่อสารในการสร้างการรับรู้ ทศนคติในเรื่องของการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เกิดขึ้นในสายตาของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ให้ได้มากที่สุดและพยายามจะรักษาไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลในการโฆษณา การส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้ดื่มแอลกอฮอล์ พบเห็นแล้วเกิดความคุ้นเคยตลอดเวลา (พีชชัย แสงชาญชัย และคณะ, 2552, หน้า 27) เป็นการตอกย้ำและสร้างการจดจำในสถานการณ์ที่ผู้ดื่มแอลกอฮอล์ตัดสินใจเลือกการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้มากขึ้น แม้มีสื่อที่สามารถใช้ได้เป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังต้องทบทวนดูว่าควรใช้ช่องทางไหนที่มีความคุ้มค่ามากที่สุด เพราะค่าใช้จ่ายจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ มีราคาสูงขึ้น แต่ได้ผลคงเดิมหรือน้อยกว่าเดิม เท่ากับประสิทธิภาพลดลง ทั้งนี้เพราะค่าโฆษณามีการปรับราคาเพิ่มสูงขึ้นทุกปีเช่น โทรทัศน์ ช่อง 3 ปรับราคาค่าสื่อในช่วง Prime Time เพิ่มขึ้น 17-25% ช่อง 7 เพิ่มขึ้น 15% ขณะเดียวกันผู้ดื่มแอลกอฮอล์กลับให้ความสนใจลดน้อยลงเพราะเกิดความเบื่อหน่ายในการรับชมเนื่องจากมีสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพิ่มจำนวนขึ้นและได้แข่งขันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนี้มากขึ้นซึ่งปัญหาในการพัฒนากลยุทธ์การรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลในการขับเคลื่อนการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงต้องมีการสรรหาเครื่องมือการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ไปสู่ผู้ดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและใช้งบประมาณน้อยที่สุด การลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ประสบความสำเร็จจะมีความสอดคล้องกับความต้องการหรือ

ความปรารถนาของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดด้วย ซึ่งกลยุทธ์การรณรงค์ด้วยสื่อดิจิทัลจะเป็นการกำหนดชุดของลักษณะเฉพาะในการสร้างปัจจัยเชื่อมโยงให้แสดงถึงแก่นแท้ที่เป็นส่วนสำคัญและความครบถ้วนสมบูรณ์ที่มีต่อการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่ง ปัจจัยเหล่านี้สร้างขึ้นผ่านผู้มีส่วนได้เสียในภาพรวมเพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมายตามที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงมีสถิติในการดื่มเหล้าค้อย่างสูงของประเทศในการพัฒนาการรณรงค์ ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ไขปัญหาได้ตรงจุด ทำให้ลดปัญหาการดื่มสุราได้มากที่สุด จากการทำงานร่วมกันของเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนร่วมกันอย่างเข้มแข็งซึ่งมีกิจกรรมที่น่าสนใจเช่นสาธิตเครื่องมือช่วยเลิกบุหรี่ ระบบการบันทึกข้อมูลผู้เลิกบุหรี่อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวปลอดเหล้า คนหัวใจหิน คนหัวใจเพชร และชุมชนต้นแบบ กลุ่มเยาวชนนักรณรงค์ลดละเลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนาระบบบริหารจัดการสุขภาวะอย่างมีส่วนร่วม สร้างกลไกสนับสนุนส่งเสริมเครือข่ายให้ทำงานร่วมกันสู่การเป็นเมืองสุขภาวะอย่างยั่งยืนเป็นต้น

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียง” เพื่อทำการค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการค้นหามีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือเป็นปัจจัยเสริมในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ แนวทางที่มีประสิทธิผลให้มากที่สุด และข้อค้นพบในงานวิจัย สามารถนำไปใช้ในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ สร้างความยั่งยืนในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่ให้ทำความเสียหายเกิดขึ้น สร้างกระบวนการ และรูปแบบงานรณรงค์ที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนใน 9 จังหวัดภาค

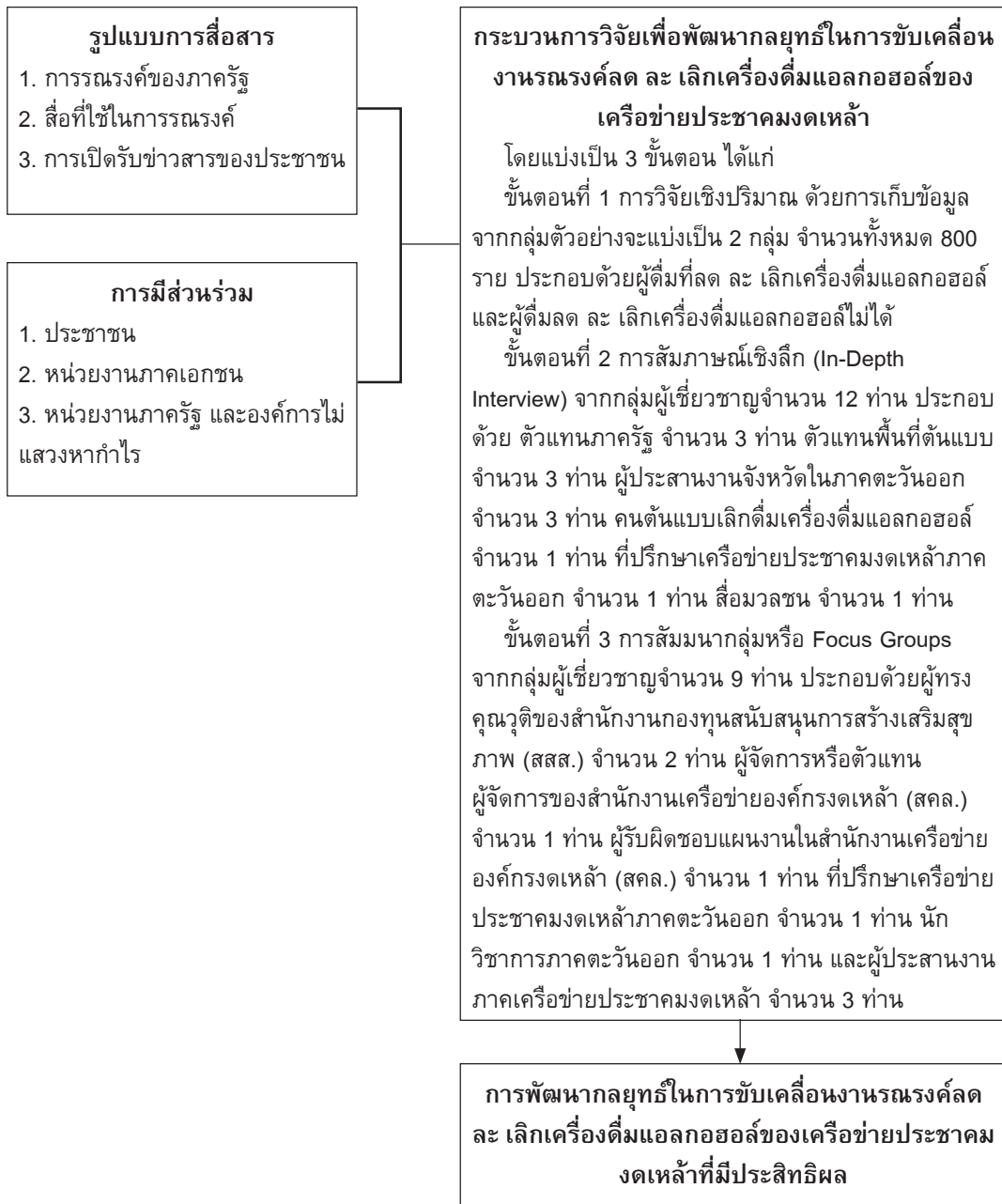
ตะวันออกเฉียง และประเทศชาติอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่สนับสนุนในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียง
3. เพื่อพัฒนาการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ได้สรุปมาเป็นตัวแปรในกรอบแนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ 2) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรณรงค์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 3) แนวคิด เกี่ยวกับการสื่อสารด้วยสื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียง 4) แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และ 5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัย นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ นำมา บูรณาการ เพื่อให้ครอบคลุมในการตอบคำถามทุกประเด็นของวัตถุประสงค์ในงานวิจัย สรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงด้วยภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธีในรูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสานด้วยการวิจัยด้วยวิธีเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญและ ใช้ระเบียบวิธี

วิจัยเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม (Focus Groups) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ แบบวัดผลครั้งเดียว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ

รวบรวมข้อมูลประชากรคือประชาชนทั่วไปใน 9 จังหวัด ที่มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 6,159,357 คน และจากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทำให้ได้จำนวนทั้งสิ้น = 399.98 คน ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 800 ราย ประกอบด้วยผู้ดื่มที่ลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้และผู้ดื่มลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ในการสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการคัดเลือกแบบตามสะดวก ให้ได้ครบตามจำนวนเป้าหมายเพื่อมาทำการประมวลผล

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจะใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถามด้วยการหาค่า IOC จากคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ให้คะแนนความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไม่ต่ำกว่า .70 และใช้การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความเชื่อถือ โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่สุ่ม จำนวน 30 ราย สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประชากร 2 กลุ่มโดยใช้สถิติ T-Test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ Correlation, Multi Regression

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาองค์ประกอบของกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้า เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง

ประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 3 ท่าน ตัวแทนพื้นที่ต้นแบบจำนวน 3 ท่าน ผู้ประสานงานจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 ท่าน ต้นแบบเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 1 ท่าน ที่ปรึกษาเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 1 ท่าน สื่อมวลชน จำนวน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 12 ท่าน ในการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) และเสริมด้วยการวิเคราะห์บริบท (Contextual Analysis) รวมทั้งจะใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เพื่อให้เข้าใจโมทัศน์และความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมมนากลุ่ม หรือ Focus Groups

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญช่วยให้สามารถกำหนดรายละเอียดของกลยุทธ์การพัฒนาได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป้าหมายหลักประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จำนวน 2 ท่าน ผู้จัดการหรือตัวแทนผู้จัดการของสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จำนวน 1 ท่าน ผู้รับผิดชอบแผนงานในสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จำนวน 1 ท่าน ที่ปรึกษาเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 1 ท่าน นักวิชาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 ท่าน และผู้ประสานงานภาคเครือข่ายประชาคมงดเหล้า จำนวน 3 ท่าน รวมจำนวนทั้งหมด 9 ท่าน เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าซึ่งการคัดเลือกเป็นไปตามคุณสมบัติที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง ในการวิเคราะห์ข้อความ (Textual Analysis) และเสริมด้วยการวิเคราะห์บริบท (Contextual Analysis) รวมทั้งจะใช้วิธีวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์สาระ (Content Analysis) เพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์และความสัมพันธ์ระหว่าง

มโนทัศน์มากยิ่งขึ้น มีการเชื่อมโยงผลที่มีลักษณะของนามธรรมที่วิเคราะห์ได้มาดำเนินการให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมรวมทั้งมีการบูรณาการวิธีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

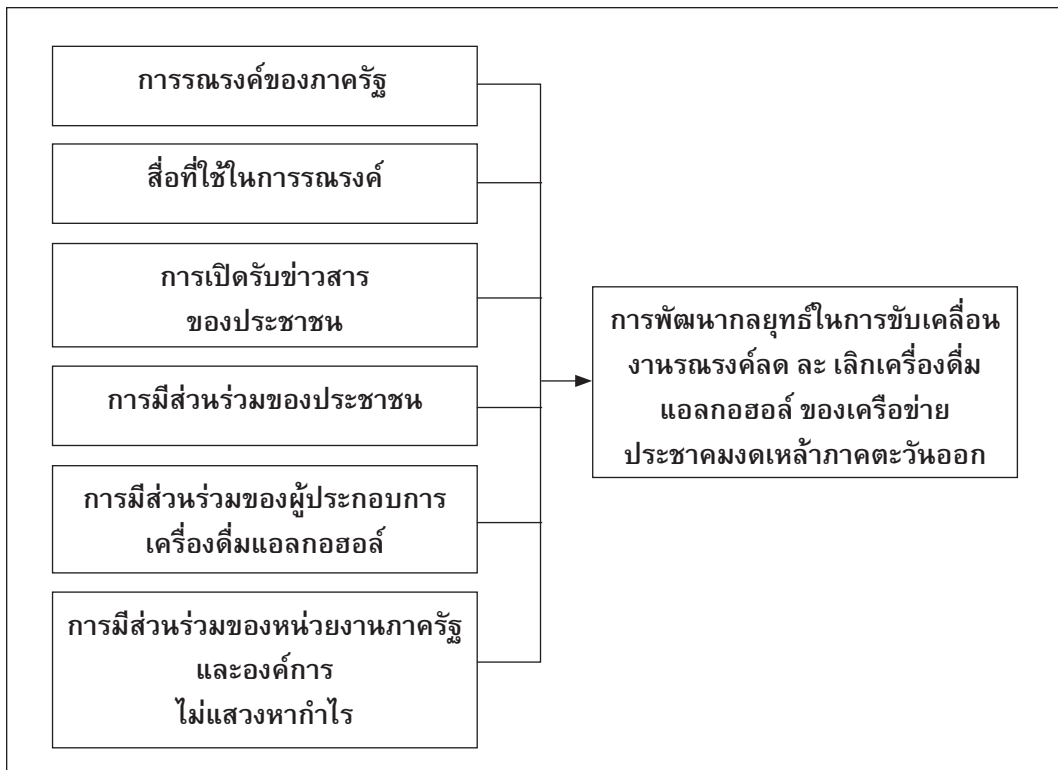
ผลการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้ แสดงด้วยตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และ ภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมรายด้าน

ภาพรวมรายด้าน	งดได้		งดไม่ได้		ระดับ ความสำคัญ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ	3.86	.846	3.83	.740	มาก
2. ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์	3.73	.670	3.71	.687	มาก
3. ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชน	3.88	.856	3.86	.815	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	4.00	.667	3.98	.693	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคเอกชน	3.86	.647	3.84	.700	มาก
6. ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและ องค์กรไม่แสวงหากำไร	3.89	.630	3.86	.674	มาก
7. ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	3.85	.702	3.83	.696	มาก
8. ด้านการใช้ Mobile	3.90	.727	3.86	.709	มาก
9. ด้านการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่ม	3.82	.727	3.79	.709	

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้

Model	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.049	0.148			
ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ	0.231	0.029	0.235	9.454*	0.000
ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์	0.321	0.032	0.334	13.79*	0.000
ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชน	0.196	0.034	0.195	7.81*	0.000
ด้านประชาชน	0.102	0.042	0.110	2.45*	0.015
ด้านผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	0.152	0.044	0.138	3.47*	0.001
ด้านหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่ แสวงหากำไร	0.319	0.046	0.339	7.04*	0.000

ภาพที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารของประชาชนด้านการรณรงค์ของภาครัฐจำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ จำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่าแตกต่างกัน โดย กลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านการรณรงค์ของภาครัฐสูงกว่า 2) การเปิดรับข่าวสารของประชาชนด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์จำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่าแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการรณรงค์สูงกว่า 3) การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อผู้ดื่มสุราด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชนจำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่า แตกต่างกัน โดย กลุ่มผู้งดได้มีความสำคัญในด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชนสูงกว่า 4) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อผู้ดื่มเหล้า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่าแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน สูงกว่า 5) ในการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคเอกชน จำแนกตามผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่า

แตกต่างกัน โดย ผู้ที่งดได้มีความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคเอกชนสูงกว่า 6) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการไม่แสวงหากำไรจำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่า แตกต่างกัน โดย กลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการไม่แสวงหากำไรสูงกว่ากลุ่มผู้งดไม่ได้ 7) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่า แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สูงกว่า 8) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการใช้ Mobile จำแนกตามกลุ่มผู้งดได้กับผู้งดไม่ได้ พบว่า แตกต่างกัน โดย กลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการใช้ Mobile สูงกว่า และ 9) เปรียบเทียบความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า แตกต่างกัน โดย กลุ่มผู้งดได้ให้ความสำคัญในด้านการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่า

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่สนับสนุนในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงใต้

ในด้านการรณรงค์ของภาครัฐ พบว่า ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างผู้งดได้อยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างผู้งดไม่ได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 โดยด้านหน่วยงานภาครัฐมีวางแผนการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบทั้งระยะสั้นและระยะยาวมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ของกลุ่มตัวอย่างผู้งดได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้งดไม่ได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 โดยด้านควรมีการใช้สื่อผสมกันหลายชนิดอย่างเหมาะสม ให้เป็นกลวิธีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ดื่มเกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติ เกี่ยวกับการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้งดได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้งดไม่ได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยด้านควรมีการสื่อสารให้ประชาชนลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ยังมีความร่วมมือน้อยเพราะอุปนิสัยของประชาชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้งดเหล้าได้พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนกลุ่มตัวอย่างผู้งดไม่ได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดยด้านประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการขับเคลื่อนงานลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคเอกชน พบว่า ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มผู้งดเหล้าได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ภาพรวมของกลุ่มผู้งดเหล้าไม่ได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 โดยด้านผู้ประกอบการ

เครื่องตีแมลงกอสอลล์ ต้องรับผิดชอบการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร ของกลุ่มตัวอย่างผู้งดเหล้าได้พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ส่วนภาพรวมกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้าชามอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยด้านรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับการลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่างผู้งดเหล้าได้กับผู้ที่ไม่ได้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยกลุ่มผู้งดได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และกลุ่มผู้ที่ไม่ได้มีค่าเฉลี่ยที่ 3.83 โดยด้านการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ ควรใช้สื่อผสมกันหลายชนิดอย่างเหมาะสมเพื่อควมมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ด้านการใช้ Mobile ของกลุ่มตัวอย่างผู้งดได้ผู้งดเหล้าได้พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ส่วนผู้ที่ไม่ได้พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยด้านการใช้ Mobile ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและอยู่ในระดับมาก

ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลซึ่งสามารถกำหนดสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

รูปแบบสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y = 0.049 + 0.231X_1 + 0.321X_2 + 0.196X_3 + 0.102X_4 + 0.152X_5 + 0.319X_6$$

จากสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานที่ได้ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1. ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.321
  2. ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.319
  3. ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.231
  4. ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.196
  5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเครื่องตีแมลงกอสอลล์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.152
  6. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.102
- การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการสื่อข่าวสารและประสิทธิผลในการจัดการสื่อข่าวสารในปัจจุบันพบว่าอำนาจพยากรณ์ของสมการทางคณิตศาสตร์สามารถอธิบายการส่งผลของปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการสื่อข่าวสารทั้ง 6 ปัจจัยต่อประสิทธิผลในการจัดการสื่อข่าวสารในปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 67.6 โดยจะผลกระทบที่เกิดจากปัจจัยอื่นๆ แฝงอยู่
- สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากแบบการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องตีแมลงกอสอลล์ ของเครือข่ายประชาคมงดเหล้าภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จะมีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 ส่วนได้แก่ 1) ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ 2) ด้าน

การมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร 3) ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ 4) ด้านการเปิดรับข่าวสารของประชาชน 5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ 6) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านสื่อที่ใช้ในการรณรงค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.321 ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยผลการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ ได้ผลสรุปว่า สื่อมวลชนทุกแขนงควรสนับสนุนนโยบายการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ ด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการลดปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนรัฐบาลควรใช้สื่อที่มีอยู่สร้างจิตสำนึกและให้เกิดพฤติกรรมลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้มากขึ้นใช้ทุกการสื่อสารของหน่วยงานภาครัฐ โดยมียุทธศาสตร์แบบบูรณาการร่วมกันเพราะมีหลายหน่วยงานที่มีงานทับซ้อนกันอยู่ ทำให้ขาดเจ้าภาพที่มีบทบาทและอำนาจอย่างแท้จริง นอกจากนี้รัฐบาลต้องมีการสื่อสารเพื่อกำกับผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีหน้าที่ในการช่วยรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้นตามประเภทและรูปแบบของการสื่อสารมีส่วนสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการขับเคลื่อนงานรณรงค์ลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และควรใช้สื่อผสมกันหลายชนิดอย่างเหมาะสม ให้เป็นกลวิธีการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ดื่มเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทัศนคติ เกี่ยวกับการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.319 ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยส่วนใหญ่ทุกฝ่ายจะผลักดันให้รัฐบาล การพัฒนาแนวทางในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลควรสนับสนุนเกี่ยวกับการผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและเศรษฐกิจ หรือให้จำกัดการผลิตที่น้อยกว่าในปัจจุบันแบบเป็นการให้โควตาเพราะถึงแม้จะมีประโยชน์ในการที่ภาครัฐจะเก็บภาษีได้แต่ในภาพรวมแล้วจะเป็นผลเสียมากกว่า

2. แม้ว่าจะพยายามรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และใช้มาตรฐานทางด้านกฎหมายบังคับให้เกิดความมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นการขอความร่วมมือโดยสมัครใจหรือใช้หน่วยปฏิบัติการลงพื้นที่ คอยตรวจสอบตลอดเวลาที่คาดว่าจะเหมาะสมที่ประชาชนและผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสนใจในเรื่องนี้น้อยมาก

3. เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากรที่สำคัญองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องให้การสื่อสารที่จะทำให้ทุกฝ่ายยินยอมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

4. ต้องมีการสื่อสารในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งแยกประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาสังคมและเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนส่วนใหญ่

3. ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.231 ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน การรณรงค์ของภาครัฐควรมีแนวทางที่ประกอบด้วย

1. การสื่อสารถึงการพัฒนากฎระเบียบข้อบังคับ โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศเพราะจะช่วยลดปัญหาในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต้องมีการแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมกฎหมายทุกฉบับ และเพิ่มอัตราภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผู้เสียภาษีคือผู้ผลิตสินค้า และต้องให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของรัฐบาลด้วย

2. ภาครัฐบาลต้องเร่งช่วยเหลือผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านเทคโนโลยี กฎระเบียบและนโยบายที่จะสร้าง

แรงจูงใจและผลประโยชน์ในธุรกิจให้มีความมั่นคง แข็งแกร่งจะเป็น การสร้างความยั่งยืนให้มี ประสิทธิภาพช่วยลดต้นทุนในการการผลิต ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่มีความสำคัญมาก

3. ภาครัฐต้องเร่งประกาศใช้ภาษีที่เป็นบทลงโทษเพื่อแสดงให้เห็นว่า มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นหากประชาชนเลือกซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ ได้นำเงินจากการจัดเก็บภาษีสังคมและเศรษฐกิจ เข้าไปไว้ในกองทุนสังคมและเศรษฐกิจถ้าทำให้เกิด ความมีประสิทธิผลแล้ว จะต้องมีการปรับเปลี่ยน โครงสร้างและวิธีดำเนินงานเพื่อให้มีความคล่องตัว มากขึ้น

4. กฎหมายต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและ รวดเร็วซึ่งปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะเป็นการ ทำให้สังคมเป็นการใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า

4. **ด้านการเปิดรับข่าวสารของ ประชาชน** โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ เท่ากับ 0.196 ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

ในการเปิดรับข่าวสารของประชาชน ควรมี แนวทางที่ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ต้องเริ่มต้นจากการแบ่งประเภทของ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสียก่อน เพราะจะได้รู้ว่าควร จะให้หน่วยงานใด ที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ใน การบริหารจัดการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทนั้น

2. การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสังคม มีส่วนสำคัญในลักษณะของพันธะสัญญาหรือร่วม กันเป็นภาคีเครือข่ายระหว่างภาครัฐร่วมเอกชน ด้วยทุกคนตระหนักดีถึงพิษภัยของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ที่จะตามมาในอีกหลายๆ ปีที่ยากจะ แก้ไข

3. ต้องมีการเปิดรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนและต้องสร้างความตระหนักถึงผลเสีย อย่างรุนแรงจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้น ซึ่ง

ปัจจุบันยังแก้ไม่ได้ เพราะทุกฝ่ายไม่ให้ความร่วมมือ อย่างจริงจังและเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ น้อย

4. ความมีประสิทธิผลของภาครัฐคือ ต้องมีการรณรงค์อย่างจริงจังต้องมีการบังคับใช้ กฎหมายอย่างเข้มงวด มีการตั้งกองทุนหรือ หน่วยงานใหม่ ที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง เช่น กองทุนสังคมและเศรษฐกิจ กองทุนการจัดการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

5. **ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์** โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.152 ซึ่งในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ในด้านผู้ประกอบการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ควรมีแนวทางที่ประกอบด้วย

1. การสื่อสารถึงโครงการและแผน งานส่งเสริมการการผลิต ละ เลิกเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ของภาครัฐ ที่มีอยู่จำนวนมากแต่แก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของ ผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือกลุ่ม อุตสาหกรรมนี้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนว นโยบายเหล่านั้นเลย ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์จะมีส่วนสำคัญที่สามารถช่วยลด อัตราการส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมและ เศรษฐกิจ รวมทั้งส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการ จัดการกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มากขึ้น

2. ประชาสัมพันธ์ในส่วนของการ แก้ไขกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องเพราะถ้าหาก ไม่ทันสมัยจะไม่สามารถควบคุมที่จะทำให้เกิดความ ยั่งยืนได้ หากสั่งหรือบังคับผู้ประกอบการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ไม่ได้เรื่องนี้ไม่มีทางสำเร็จ

3. ต้องให้ทางผู้ประกอบการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์มีการสื่อสารกับผู้บริโภคเพื่อให้ ทราบถึงผลเสียของการดื่มที่ทำให้เกิดผลกระทบ กับสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม เพราะตอนนี้ไม่มี การควบคุมว่าจะต้องทำอะไรเพราะทำเพื่อผล ประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของ ตนเอง ถ้าไม่มีกฎหมายข้อไหนมาบังคับ

4. รัฐบาลต้องมีการจัดพื้นที่เขตพิเศษและโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และให้เจ้าของโรงงานผู้ผลิต มีส่วนที่จัดการกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ขั้นสุดท้ายที่ถูกต้อง และบังคับให้นำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีกด้วย ซึ่งผู้ประกอบการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกคนพร้อมจะทำผิดกฎหมายอยู่ตลอดเวลา เพราะนั่นจะหมายถึง การทำกำไร ที่มากขึ้น

6. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณเท่ากับ 0.102 ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ขั้นตอนการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องมีการออกแบบและประเมินการยอมรับของกลุ่มเป้าหมาย เพราะมาตรการที่เพียงแต่ของความร่วมมืออย่างสมัครใจหรือขอการมีส่วนร่วม นั้นไม่เพียงพอ เพราะทุกฝ่ายก็ล้วนแล้วแต่มองที่ประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก เช่นผู้ประกอบการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะสนใจอยู่เพียงความต้องการของผู้ซื้อและต้นทุนเท่านั้น ต้องมีการสนับสนุนให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เป็นองค์กรภาครัฐ ที่ทำเกี่ยวกับเรื่องการวิจัย ที่มีเป็นจำนวนมาก ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในการลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทุกฝ่ายจะสามารถจัดการ เรื่องนี้ได้ต้องมีประสิทธิภาพต้องให้ผู้ประกอบการ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือองค์กรภาครัฐที่ดูแลในเรื่องนี้ของรัฐบาลเข้ามาช่วยในด้านงบประมาณ และบุคลากร ที่มีความรู้ประสบการณ์ในด้านนี้โดยตรง โดยจัดทำเป็นโครงการที่ให้ทุกฝ่ายเข้ามา มีส่วนอย่างแท้จริงจึงจะสำเร็จลงได้

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการสื่อสารรณรงค์กับประชาชน ให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น เพราะที่ผ่านมามีลักษณะของสังคมที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้นจึงต้องมีการสื่อสารถึงนโยบาย กฎหมาย ตลอดจนกฎระเบียบต่างๆ ใน

การบริหารจัดการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเป็นระบบ มีลักษณะบูรณาการแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน พัฒนาการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการฝึกอบรมบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญที่จะเป็นประโยชน์อย่างมากในอนาคต มีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้ต้นทุนน้อยที่สุดเพราะนั่นจะเป็นการสร้างแรงจูงใจที่มาจากผลประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งจะสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้ ดังนั้น การพัฒนาการเปิดรับข่าวสารของประชาชน เพื่อรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดกระบวนการนำในการลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยต้องมีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และหลักปฏิบัติต่างๆ เพื่อแสดงถึงความมุ่งมั่น ในการจะพัฒนา และยกระดับการจัดการอย่างมีคุณภาพ ในส่วนของภาครัฐ ควรออกกฎระเบียบมาควบคุมให้เหมาะสม ส่วนเอกชนมีหน้าที่นำข้อกำหนดมาปรับใช้ให้เหมาะสมและมีมาตรการในการควบคุม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เหลือใช้อย่างเหมาะสมที่เป็นมาตรการแบบสมัครใจ จึงจะเกิดประสิทธิผลที่จะสร้างความยั่งยืนได้ และต้องสร้างการสื่อสารที่มีความสมดุลระหว่างภาคประชาชนที่รวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลจัดการกับปัญหานี้ ให้เกิดความสมดุลมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความยั่งยืนได้ในที่สุด และทุกฝ่ายต้องร่วมกันอย่างจริงจัง โดยมีรัฐบาลเป็นแกนนำในการจัดตั้งองค์กรที่มีความชัดเจนในด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายในเรื่องนี้ และต้องทำอย่างจริงจังต่อเนื่อง จึงจะสำเร็จได้เป็นการสื่อสารในเชิงเนื้อหามากกว่าเดิม ทั้งที่จะปรากฏผ่านสื่อสารมวลชน สื่อส่งเสริมการรณรงค์หรือสื่อดิจิทัล

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรรณรงค์ในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้ถูกวิธีกับประชาชนได้รับทราบและควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

2. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมประชาชนในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านพฤติกรรมใหม่

3. กิจกรรมหรือโครงการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ควรให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดงานกิจกรรมในโครงการนั้นด้วย เพราะประชาชนจะรู้สึกสาเหตุของปัญหามากที่สุด

4. ด้านความ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ หน่วยงานภาครัฐควรเข้าถึงทุกชุมชน จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ในเบื้องต้นในเรื่องความสำคัญในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัย และประโยชน์ที่จะได้รับในการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการก่อนที่จะมีการดำเนินการ

5. หน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีเวทีประชาคมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการที่แท้จริง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มแกนนำหรือตัวแทนประชาชนในทุกหมู่บ้าน และมีการให้ความรู้เพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินการได้

6. ต้องมีการสื่อสารในด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ และเข้ามาดูแล ควบคุมอย่างจริงจัง โดยมีการปรับปรุง ให้ครอบคลุม ที่จะดำเนินการตามเป้าหมายได้

7. ด้านการรณรงค์ของภาครัฐ ต้องเริ่มที่รัฐบาลในการกำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติ ที่มีผลลงมาถึงหน่วยงานภาครัฐทุกแห่งให้เข้ามาจัดการทำในสิ่งที่ถูกต้องในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแก่การลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กับกลุ่มเป้าหมายกรณีศึกษาให้เกิดผลสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเด่นชัด

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้เครื่องมือการวิจัย ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบ EDFR การวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายทาง (MANOVA) และอาจใช้เทคนิคการวิจัยอื่น เช่น การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) เพื่อให้สามารถได้องค์ความรู้ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. ในการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจเข้าไปมีส่วนร่วมในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้นการจึงควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาในการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เครือข่ายวิชาการวิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดในภาคใต้. (2554). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย*. พิษณุฯ: แสงชาอุทัย และคณะ. (2552). *ทบทวนองค์ความรู้ จิตสังคมบำบัดสำหรับผู้ติดสุรา*. เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.

- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2556). *สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556*. นนทบุรี: เดอะกราฟิกซิสเต็มส์.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย ปี 2556*. กรุงเทพฯ: เดอะกราฟิกซิสเต็มส์ .
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). *โครงการงดสุรา*. เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2559 จาก <http://www.thaihealth.or.th/tag/%E0%B8%AA%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%B2/>
- สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, 2560). *แผนยุทธศาสตร์นโยบายแอลกอฮอล์ระดับชาติพ.ศ.2560-2563*. (2560). กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมโรค

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*

Quality Inspection of an Integrated Science Process Skills Test for G10-12 Student

กุลนิดา ศรีคำเวียง¹, พงศ์เทพ จิระโร², เสกสรรค์ ทองคำบรรจง³

Kunnida Srikamwiang¹, Pongthep Jiraro², Sakesan Tongkhambanchong³

Received: 10 April 2019

Revised: 27 May 2019

Accepted: 8 June 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการ: การวัดและแนวทางการส่งเสริม มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2,987 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ที่เป็นข้อสอบแบบอัตนัย ดัชนีที่ใช้ได้แก่ สถิติพื้นฐาน คือ OUTFIT MNSQ, INFIT MNSQ สถิติตรวจสอบความเหมาะสม คือ EAP, AIC, BIC และ G^2

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติภายในข้อคำถาม (within-items multidimensionality) จำนวน 20 ข้อ มีความเที่ยงแบบ EAP เท่ากับ 0.983 ทุกข้อมีค่า MNSQ อยู่ในช่วง 0.93-1.07 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผลการเปรียบเทียบความเหมาะสมของโมเดลการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการแบบพหุมิติ ($G^2 = 12748.769$, $AIC = 12938.769$, $BIC = 13077.659$) และโมเดลแบบเอกมิติ ($G^2 = 12988.649$, $AIC = 13150.648$, $BIC = 13269.071$) พบว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติ มีค่า G^2 ค่า AIC และค่า BIC น้อยกว่าโมเดลการวัดแบบเอกมิติ ซึ่งเป็น

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เรื่องทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ: การวัดและแนวทางการส่งเสริม ของกุลนิดา ศรีคำเวียง

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Ph.D. Student, Doctoral Program in Educational Research, Measurement and Statistics, Faculty of Education, Burapha University. E-mail: namtan_wan@hotmail.com

² Assistant Professor Faculty of Education, Burapha University

³ Lecturer, Faculty of Education, Burapha University

ตัวบ่งชี้ว่าแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ มีความเหมาะสมกับโมเดลการวัดแบบพหุมิติ

คำสำคัญ : ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ, โมเดลการวัดแบบพหุมิติ

Abstract

This research article is a part of a dissertation entitled "Integrated Science Process Skill Measurement and Approach". The objective of the project was to devise a quality inspection of an integrated science process skill test by using a multidimensional analysis model. Sample size was 2,897 high school students selected using multi-stage random sampling. Research tool was an essay about integrated science process skill tests. Data analysis was completed using OUTFIT MNSQ and INFIT MNSQ indexes. Validation statistics were EAP, AIC, BIC and G^2 .

This study showed 20 items of an integrated science process skill test for high school students, using within-items multidimensionality, registered a 0.983 EAP reliability and 0.93-1.07 MNSQ which were acceptable. The multidimensional analysis model ($G^2 = 12748.769$, AIC =12938.769, BIC = 13077.659) had deviance statistics, AIC and BIC were lower than unidimensional analysis model ($G^2 = 12988.649$, AIC =13150.648, BIC = 13269.071). This indicated that an integrated science process skill test was suited for multidimensional analysis.

Keywords: Integrated Science Process Skills/Multidimensional Analysis Model

บทนำ

ปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การปรับหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมเมืองในอนาคตของชาติสำหรับการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตใน สังคมโลกแห่งศตวรรษที่ 21 (สสวท, 2560)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการหรือความสามารถที่สำคัญที่ใช้ในการหาคำตอบ หรือ ศึกษาเรียนรู้เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ และนับว่าเป็นความสามารถพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต ผู้ที่มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะสามารถนำมาใช้ใน

การเรียนรู้และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ในการจัดการเรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ (จรรยา ดาสาและณวรา สีที, 2560) ดังนั้น นักเรียนจะต้องมีความรู้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อบูรณาการควบคู่กับการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ จึงจะสามารถพัฒนาวิทยาศาสตร์ไปสู่เป้าหมายได้ ในการสอนวิทยาศาสตร์สิ่งที่ครูมักตระหนักถึงคือ การทำให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุดเท่าที่หลักสูตรจะกำหนดให้จึงพยายาม สอนตามแนวการสอนที่อยู่ในคู่มือครู การจัดการเรียนการสอนจึงมักเป็นการพูดของครูฝ่ายเดียว มากกว่าให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระในการคิดอย่างมีเหตุผลและค้นคว้าด้วยตนเอง การที่ครูเน้น เรื่องปริมาณ

ความรู้ทำให้ละเอียดถึงความสนใจของนักเรียนจึงทำให้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร (ทิพยวรรณ ไกรนรา, 2550) ดังนั้นในการศึกษาวิทยาศาสตร์ จำเป็นต้องใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบ จากการสำรวจตรวจสอบ หรือจากการทดลอง ดังนั้น นักเรียนจะต้องมีความรู้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ควบคู่กับการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์จึงจะสามารถพัฒนาวิทยาศาสตร์ไปสู่เป้าหมายได้ในการสอน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นความชำนาญ หรือความสามารถในการใช้ความคิดเพื่อค้นหาคำความรู้ รวมทั้งการแก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) ไม่ใช่ทักษะการปฏิบัติด้วยมือ (Psychomotor Skill/ Hand on Skill) เพราะเป็นการทำงานของสมอง การคิดมี ทั้งการคิดพื้นฐาน เช่น ทักษะการสื่อความหมาย ได้แก่ การอ่าน การรับรู้ การจำ การจำถาวร การพูด การเขียน นอกจากนี้ยังมีทักษะการสังเกต การระบุ การจำแนก การเรียงลำดับ การเปรียบเทียบ การลงข้อสรุป และการใช้ ตัวเลข (พิมพันธ์ เตชะคุปต์, 2545) จนเกิดความชำนาญและคล่องแคล่ว ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดความรอบคอบมีเหตุผล มีจิตวิทยาศาสตร์ และเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ได้ (วิทย์ วิศเวทย์, 2547)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ชั้นบูรณาการ เป็นทักษะที่ซับซ้อนขึ้น ต้องอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานหลายอย่างมาผสมผสานกัน จำแนกเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการตั้งสมมติฐาน ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลองและทักษะการแปลความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุปข้อมูล (สรศักดิ์ แพรดำ, 2544)

ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์สิ่งที่ครูมักตระหนักถึงคือ การทำให้นักเรียนได้รับความรู้มากที่สุดเท่าที่หลักสูตรจะกำหนดให้จึงพยายามสอนตามแนวการสอนที่อยู่ในคู่มือครู การจัดการเรียนการสอนจึงมักเป็นการพูดของครูฝ่ายเดียวมากกว่าให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างอิสระในการคิดอย่างมีเหตุผลและค้นคว้าด้วยตนเอง การที่ครูเน้น เรื่องปริมาณความรู้ทำให้ละเอียดถึงความสนใจของนักเรียนจึงทำให้การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร (ทิพยวรรณ ไกรนรา, 2550) รวมไปถึงความยุ่งยากในการสร้างเครื่องมือวัดและการประเมินผลที่มีคุณภาพในการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่วัดได้ไม่เหมาะสมและขาดเครื่องมือและเกณฑ์การวัดที่มีประสิทธิภาพที่ครูจะนำไปใช้ในห้องเรียน

กระบวนการประมาณค่าคุณลักษณะทางจิตวิทยา ในระยะเริ่มแรกนั้นอยู่ภายใต้โครงสร้างแบบวัดที่เป็นเอกมิติ โดยข้อคำถามที่นำมาใช้ในการวัดมุ่งวัดคุณลักษณะเดียวและผลจากการประมาณค่ามุ่งอธิบายคุณลักษณะภายในเพียงมิติเดียว แต่โดยธรรมชาติของคุณลักษณะทางจิตวิทยานั้นมีโครงสร้างของพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน คุณลักษณะเหล่านั้นและเนื้อหาบางส่วนมีความสัมพันธ์กันจนไม่สามารถแยกจากกันได้ จึงส่งผลให้โครงสร้างของข้อคำถามบางข้อที่วัดเนื้อหาอาจระบุความเป็นมิติเดียวได้ยาก การพยายามที่จะวัดแยกคุณลักษณะเดี่ยวๆ อาจทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อนไป การวิเคราะห์รูปแบบใหม่นั้นต้องการที่จะตรวจสอบในแต่ละคุณลักษณะที่มาจากหลากหลายองค์ประกอบหรือหลายมิติ (Wilson and Hoskens, 2005) ทำให้การประเมินมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น แต่ปฏิสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างบุคคลและข้อสอบเมื่อประยุกต์ใช้โมเดลเอกมิตินั้นยังเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก ผู้สอบต้องใช้ความสามารถที่หลากหลายในการตอบข้อสอบ และข้อสอบก็ต้องการทักษะและความสามารถที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาให้ถูกต้อง สำหรับโมเดลการวัด

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการนี้มีลักษณะเป็นพหุมิติเนื่องจากมี 5 มิติ ประกอบด้วย มิติทักษะการตั้งสมมติฐาน มิติทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร มิติทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ มิติทักษะการทดลองและมิติทักษะการแปลความหมายข้อมูลและการลงข้อสรุป ข้อมูลและแต่ละมิติมีความสัมพันธ์กันหากมีการวิเคราะห์ด้วยโมเดลทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติจะมีความเหมาะสมมาก ซึ่งแนวคิดของโมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ (Multidimensional item response model) เป็นแนวคิดที่สามารถแก้ไข ปัญหาดังกล่าวได้และเหมาะสมกับโมเดลการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียนซึ่งมีลักษณะโครงสร้างหลายองค์ประกอบหรือหลายมิติ และมีความสัมพันธ์กันในแต่ละมิติ

โมเดลการตอบสนองข้อสอบหลายมิติ ถือว่า คุณลักษณะแฝงของบุคคลมากกว่า 1 องค์ประกอบ ส่งผลต่อการตอบข้อสอบ ดังนั้นพารามิเตอร์ความสามารถของผู้สอบจึงมีตั้งแต่ 2 พารามิเตอร์ขึ้นไป การพิจารณาถึงความสามารถหลายมิติของบุคคล น่าจะช่วยให้โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น ถ้าผู้สอบใช้ความสามารถหลายมิติที่แตกต่างกันอย่างเป็นระบบในการตอบข้อสอบย่อมมีความสัมพันธ์กับระดับความยากและอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ และมีผลต่อความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบได้ถูกต้อง (Christine Distefano and Others, 2009)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ และทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดตามแนวคิดพหุมิติ เพื่อให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพใช้ข้อสอบไม่มากแต่สามารถวัดได้ครอบคลุม เพื่อ

ให้ครูหรือผู้ที่สนใจ สามารถใช้แบบวัดนี้เป็นเครื่องมือ ในการวัดและหาแนวทางในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการของนักเรียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2987 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 28 โรงเรียน จากโรงเรียนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนที่เปิดสอนโครงการห้องเรียนพิเศษและห้องเรียนสายวิทยาศาสตร์ทั่วไป ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่การตรวจสอบคุณภาพ ได้แก่ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดลแบบพหุมิติ ภายในข้อคำถาม แบบอัตโนมัติโดยใช้สถานการณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหลักสูตร และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบิคส์ แบบ 3 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ภายใต้การวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ จำนวน 5 มิติ คือ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง ทักษะการตีความหมายข้อมูล และลงข้อสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ วิเคราะห์ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง .60-1.00 ซึ่งทุกข้อรายการผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

2. การวิเคราะห์คุณภาพข้อคำถามด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบรายข้อตามโมเดลราสซัส ได้แก่ค่า OUTFIT MNSQ, INFIT MNSQ ค่าความยากของการตอบแต่ละ Step แบบ Partial credit model พิจารณาการลดหลั่นของค่า Threshold ในแต่ละระดับการตอบ ด้วยโปรแกรม ConQuest

3. การวิเคราะห์ตรวจสอบความเป็นพหุมิติของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ และเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดล โดยพิจารณาค่าสถิติความสอดคล้อง (item fit statistics) ได้แก่ Akaike information criterion (AIC), ค่า Bayesian information criterion (BIC) และค่า Deviance index (G^2) โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ค่าเหล่านี้ควรมีค่าต่ำๆ นั่นคือ เป็นการเปรียบเทียบโมเดลถ้าโมเดลใดมีค่าเหล่านี้ต่ำกว่าจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่า (เมฆา นวลศรี, 2559)

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะส่งข้อสอบทางไปรษณีย์ไปให้โรงเรียนดำเนินการสอบและเดินทางไปเก็บข้อมูลเอง โดยการดำเนินการจัดสอบเป็นแบบ Q-Matrix เมื่อโรงเรียนดำเนินการสอบเสร็จแล้วให้ส่งข้อสอบและกระดาษคำตอบ ทางไปรษณีย์หรือผู้วิจัยเดินทางไปรับข้อสอบและกระดาษคำตอบด้วยตนเอง

ผลการศึกษา

ผลการสร้างและพัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดล การตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ

การวิเคราะห์ส่วนนี้วิเคราะห์บนพื้นฐานการศึกษาโมเดลพหุมิติ (multidimensional model) ที่เรียกว่า multidimensional random coefficients multinomial logit model (MRCMLM) (Adam, Wilson, and Wang, 1997) ใช้การวิเคราะห์พหุมิติแบบโมเดลการให้คะแนนบางส่วน (multidimensional form of partial credit model) ซึ่งเป็นโมเดลที่มีความเหมาะสมกับแบบวัดนี้ เนื่องจากโมเดลการให้คะแนนความรู้บางส่วน เหมาะสมกับการวัดด้านความรู้ จิตพิสัยและเหมาะสมกับการวัดที่ใช้ข้อคำถามแบบให้คะแนนหลายค่า (Polytomous item) ด้วยโปรแกรม ConQuest

การตรวจสอบคุณภาพพรายข้อ โดยพิจารณาค่า OUTFIT MNSQ และ INFIT MNSQ ของข้อคำถามทั้ง 20 ข้อ พบว่า ค่า OUTFIT MNSQ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.93-1.07 ส่วนค่า INFIT MNSQ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.95-1.07 ซึ่งมีค่าลู่เข้าหา 1 โดยข้อที่มีคุณภาพตามเกณฑ์และแสดงถึงความสอดคล้องระหว่างโมเดลและข้อมูลควรมีค่าอยู่ระหว่าง .60-1.50

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง (reliability) แบบวิธี Expected a posteriori (EAP) ตามการวิเคราะห์แบบพหุมิติ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.983 ซึ่งผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบโมเดลที่มีความเหมาะสมกับการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูง เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างโมเดลแบบพหุมิติ (Multidimensional Approach) กับโมเดลแบบเอกมิติ (Composite Approach)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติความเหมาะสมรายข้อ (item fit) ของการวิเคราะห์แบบพหุมิติ

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าความคาดเคลื่อน	Unweighted Fit (Outfit)			Weighted Fit (Infit)		
			MNSQ	ช่วงความเชื่อมั่น (CI)	t	MNSQ	ช่วงความเชื่อมั่น (CI)	t
1	0.492	0.063	0.93	(0.79, 1.21)	-0.6	0.95	(0.77, 1.23)	-0.5
2	0.718	0.063	1.07	(0.78, 1.22)	0.7	1.07	(0.76, 1.24)	0.5
3	0.020	0.066	0.95	(0.79, 1.21)	-0.4	0.95	(0.79, 1.21)	-0.4
4	-0.120	0.060	1.40	(0.78, 1.22)	0.4	1.04	(0.78, 1.22)	0.4
5	1.725	0.055	0.95	(0.84, 1.16)	-0.6	0.97	(0.82, 1.18)	-0.3
6	1.102	0.047	1.00	(0.85, 1.15)	0.0	1.00	(0.85, 1.15)	0.0
7	0.870	0.047	1.02	(0.84, 1.16)	0.3	1.01	(0.81, 1.19)	0.1
8	0.250	0.038	1.00	(0.85, 1.15)	0.0	0.98	(0.85, 1.15)	-0.3
9	0.295	0.055	0.95	(0.78, 1.22)	-0.4	0.98	(0.76, 1.24)	-0.2
10	0.810	0.057	1.03	(0.79, 1.21)	0.3	1.01	(0.77, 1.23)	0.1
11	0.728	0.042	0.97	(0.85, 1.15)	-0.4	0.98	(0.85, 1.15)	-0.3
12	0.554	0.040	1.01	(0.84, 1.16)	0.1	0.99	(0.84, 1.16)	-0.1
13	0.861	0.040	0.98	(0.85, 1.15)	-0.3	0.98	(0.85, 1.15)	-0.2
14	0.306	0.037	1.00	(0.85, 1.15)	0.0	0.99	(0.84, 1.16)	-0.1
15	0.443	0.038	1.01	(0.85, 1.15)	0.1	1.01	(0.85, 1.15)	0.1
16	0.327	0.040	1.03	(0.84, 1.16)	0.4	1.02	(0.84, 1.16)	0.3
17	0.804	0.054	1.05	(0.79, 1.21)	0.5	1.07	(0.77, 1.23)	0.6
18	0.744	0.061	1.02	(0.78, 1.22)	0.2	1.00	(0.78, 1.22)	0.0
19	0.483	0.057	1.02	(0.79, 1.21)	0.3	1.05	(0.78, 1.22)	0.5
20	0.380	0.054	1.04	(0.78, 1.22)	0.4	1.01	(0.78, 1.22)	0.1

พบว่า โมเดลการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการแบบพหุมิติ มีค่าสถิติดีวีเนียนซ์ เท่ากับ 12748.76934 จำนวนพารามิเตอร์ เท่ากับ 95 ส่วนโมเดลการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการแบบเอกมิติ มีค่าสถิติดีวีเนียนซ์ เท่ากับ 12988.64871 จำนวนพารามิเตอร์เท่ากับ 81 ซึ่งพบว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติ มีค่าสถิติดีวีเนียนซ์น้อยกว่าโมเดลการวัดแบบเอกมิติ โดยโมเดลทั้งสองมีค่าสถิติดีวีเนียนซ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโมเดลการวัดแบบพหุมิติและเอกมิติ พบว่า โมเดลการวัดแบบพหุมิติ

มีค่า AIC เท่ากับ 12938.76934 ส่วนโมเดลการวัดแบบเอกมิติ มีค่า AIC เท่ากับ 13150.64871 ซึ่งพบว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติมีค่า AIC น้อยกว่าโมเดลการวัดแบบเอกมิติและเมื่อพิจารณาค่า BIC พบว่า โมเดลการวัดแบบพหุมิติ มีค่า BIC เท่ากับ 13077.65934 ส่วนโมเดลการวัดแบบเอกมิติ มีค่า BIC เท่ากับ 13269.07071ซึ่งพบว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติมีค่า BIC น้อยกว่าโมเดลการวัดแบบเอกมิติ จากการเปรียบเทียบโมเดลทั้งสอง แสดงว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติมีความเหมาะสมของโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลมากกว่าโมเดลแบบเอกมิติ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความเหมาะสมของโมเดลแบบพหุมิติและแบบเอกมิติ

โมเดล	สถิติดีเวียนซ์	จำนวนพารามิเตอร์	ค่าเกณฑ์สารสนเทศ เอไอเคี (AIC)	ค่าเกณฑ์สารสนเทศ เบเซียน (BIC)
เอกมิติ	12988.64871	81	13150.64871	13269.07071
พหุมิติ	12748.76934	95	12938.76934	13077.65934

พหุมิติ (Multidimensional Approach) เปรียบเทียบกับ เอกมิติ (Composite Approach) สถิติไคสแควร์อัตราส่วนไลเคลิฮูด (Likelihood ratio chi-squared statistic, G2) $\chi^2=239.879$, $\Delta df=14$, $P<.01$

ค่าเกณฑ์สารสนเทศ เอไอเคี (Akaike information criterion: AIC); $12938.76934 < 13150.64871$

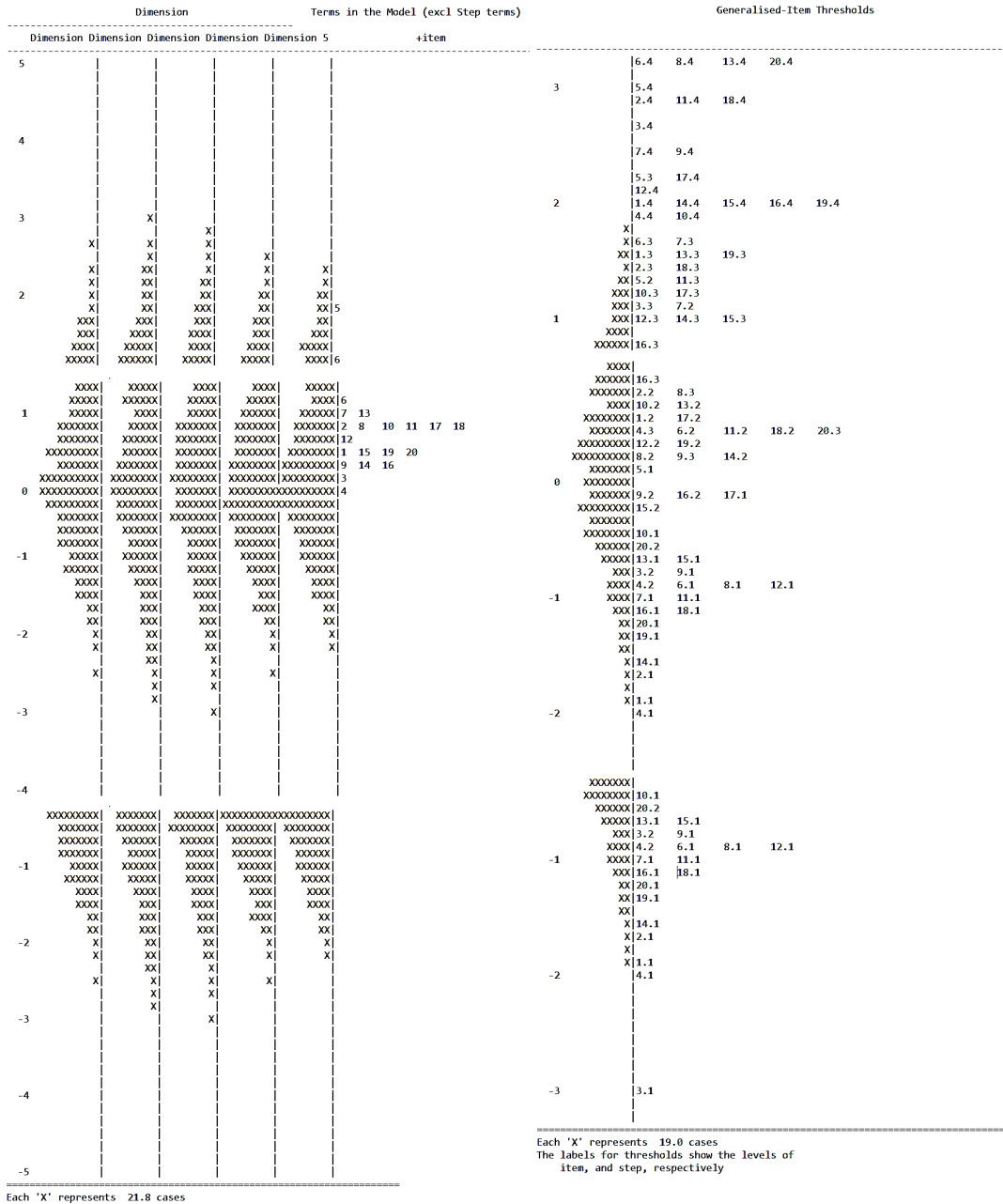
ค่าเกณฑ์สารสนเทศ เบเซียน (Bayesian information criterion: BIC); $13077.65934 < 13269.07071$

การตรวจสอบแผนที่โครงสร้าง (Wright map) เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยนำผลการตอบของนักเรียนมาใช้ประมาณค่าความสามารถแฝงและค่าพารามิเตอร์ข้อสอบและค่าพารามิเตอร์ลำดับชั้นการตอบโดยโมเดลของราสซ์ (The Rasch model)

จากภาพที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ Wright Map จากการวิเคราะห์ด้วยโมเดลพหุมิติ แบบ within-items แผนภาพแสดง Wright Map ของทั้ง 5 มิติเรียงลำดับจากซ้ายไปขวาคือ มิติทักษะการตั้งสมมติฐาน มิติทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร มิติทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ มิติทักษะการทดลอง มิติทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป โดยแสดงการกระจายความสามารถของนักเรียน และการกระจายของค่าพารามิเตอร์ความยากของข้อคำถาม แสดงบนสเกลเดียวกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนมีช่วงความสามารถ กระจายอยู่ในช่วง -3 ถึง 3 โดยส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และ

มีการกระจายใกล้เคียงกับโค้งปกติ การประมาณค่าพารามิเตอร์ความยากของข้อสอบ จำนวน 20 ข้อ พบว่า มีค่าความยากที่กระจายตัวแตกต่างกันมีค่าระหว่าง -.120 ถึง 1.725 โดยข้อที่ง่ายที่สุด คือข้อ 4 เพราะมีตำแหน่งของค่าพารามิเตอร์อยู่ส่วนล่างสุดของ Wright Map และข้อที่มีความยากมากที่สุดคือข้อ 5 เพราะมีตำแหน่งของค่าพารามิเตอร์อยู่ส่วนบนสุดของ Wright Map หมายความว่านักเรียนต้องใช้ความสามารถสูงที่สุดสำหรับการตอบข้อคำถามข้อนี้ได้ถูกต้อง

การกระจายของความสามารถนักเรียน และการประมาณค่าพารามิเตอร์ความยากในแต่ละ Threshold ของข้อคำถาม ด้วยการวิเคราะห์โมเดลพหุมิติ พบว่า โดยภาพรวม Threshold ในแต่ละระดับของการตอบ แยกกลุ่มกันได้อย่างชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม แต่ยังมีระดับการตอบอื่นๆ ของบางข้อที่ไปปะปนใน Threshold อื่นๆ เช่น ข้อ 2 ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการตรวจสอบและปรับปรุงเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบิกส์อีกครั้ง

ภาพที่ 1 Wright Map แสดงการกระจายของความสามารถของนักเรียน การประมาณค่าพารามิเตอร์ความยากของข้อสอบ การกระจายของนักเรียนและการประมาณค่าพารามิเตอร์ความยากในแต่ละ threshold ด้วยการใช้กราฟโมเดลพหุมิติ

สำหรับการแปลความหมายรายข้อ เช่น แบบวัดข้อที่ 1 นักเรียนจะต้องใช้ความสามารถ (θ) เท่ากับ -1.95 ขึ้นไป จึงจะสามารถตอบถูกในระดับที่ 2 ได้ เนื่องจากตำแหน่ง (θ) = -1.95 เป็นจุดแบ่งระหว่าง การตอบได้คะแนน 0 กับการตอบได้คะแนน 1 ส่วนโอกาสในการที่จะตอบถูกในระดับที่ 3 ขึ้นไปได้ จะต้องใช้ความสามารถ (θ) = 0.49 เนื่องจากตำแหน่ง (θ) = 0.49 เป็นจุดแบ่งระหว่างการตอบได้คะแนน 1 กับการตอบได้คะแนน 2 ส่วนโอกาสในการที่จะตอบถูกในระดับที่ 4 ขึ้นไปได้

จะต้องใช้ความสามารถ (θ) = 1.57 เนื่องจากตำแหน่ง (θ) = 1.57 เป็นจุดแบ่งระหว่าง การตอบได้คะแนน 2 กับการตอบได้คะแนน 3 และโอกาสในการตอบถูกในระดับ 5 ได้ จะต้องใช้ความสามารถ (θ) = 2.04 ขึ้นไป ส่วนข้ออื่นๆ ก็สามารถอธิบายได้ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมแต่ละ Threshold พบว่า มีการเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถของผู้ผู้ตอบและมีการเกาะกลุ่มกันของแต่ละ Threshold (ตามรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความยาก และค่า Threshold ของข้อคำถาม

ข้อที่	ค่าความยาก	Threshold 1	Threshold 2	Threshold 3	Threshold 4
		ช่วงคะแนน 0-1	ช่วงคะแนน 1-2	ช่วงคะแนน 2-3	ช่วงคะแนน 3-4
1	0.492	-1.95	0.49	1.57	2.04
2	0.718	-1.73	0.76	1.45	2.98
3	0.020	-3.02	-0.85	1.13	2.68
4	-0.120	-2.02	-0.90	0.43	1.98
5	1.725	0.11	1.40	2.30	3.07
6	1.102	-0.89	0.44	1.67	3.51
7	0.870	-1.10	1.18	1.75	2.50
8	0.25	-0.96	0.11	0.74	5.27
9	0.295	-0.78	-0.16	0.16	2.47
10	0.810	-0.47	0.62	1.30	1.98
11	0.728	1.11	0.37	1.35	2.90
12	0.554	-0.92	0.25	1.08	2.16
13	0.861	-0.67	0.64	1.65	3.52
14	0.306	-1.63	0.19	1.07	2.02
15	0.443	-0.68	-0.24	1.03	2.01
16	0.327	-1.13	-0.17	0.86	2.00
17	0.804	-0.22	0.49	1.26	2.28
18	0.744	-1.13	0.36	1.48	2.99
19	0.483	-1.34	0.28	1.56	2.08
20	0.380	-1.28	-0.62	0.39	4.51
ค่าเฉลี่ย/คะแนนจุดตัด		-1.035	0.232	1.212	2.747
คะแนนสเกล		36.5	52.32	62.12	77.47

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าความยากของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นสูง อยู่ระหว่าง -0.120-1.725 และค่า Threshold แต่ละชั้นมีค่าสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยมีค่าเฉลี่ยหรือคะแนนจุดตัดอยู่ระหว่าง -1.035-2.747 แสดงว่า ในแต่ละชั้นของระดับการให้คะแนนต้องอาศัยความสามารถการตอบมากขึ้น และเพื่อการนำคะแนนความสามารถที่แท้จริงไปใช้ จึงมีการแปลงคะแนนจุดตัดเป็นคะแนนสเกล โดยให้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10 เขียนสมการได้ $50+10(\theta)$ ซึ่งเมื่อพิจารณาคะแนนจุดตัด threshold ที่ 1 มีคะแนนจุดตัดเท่ากับ 36.50 threshold ที่ 2 มีคะแนนจุดตัดเท่ากับ 52.32 threshold ที่ 3 มีคะแนนจุดตัด 62.12 และ threshold ที่ 4 มีคะแนนจุดตัดที่ 77.47

สรุปและอภิปรายผล

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการขั้นบูรณาการ โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติ มีคุณภาพและสอดคล้องกับโมเดลแบบพหุมิติภายในข้อคำถาม (within-items multidimensionality) โดยประกอบด้วย แบบวัดแบบอัตโนมัติ โดยใช้สถานการณ์เป็นบทความสั้นๆ รูปภาพ กราฟ ตารางข้อมูล ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในหลักสูตร และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบิคส์ จำนวน 20 ข้อ ภายใต้การวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ จำนวน 5 มิติ คือ การตั้งสมมติฐาน การกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง ทักษะการตีความหมายข้อมูล และลงข้อสรุป

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงแบบ Expected A Posteriori (EAP) มีค่าเท่ากับ 0.983 ซึ่งถือว่า

เป็นค่าความเที่ยงที่มีความเหมาะสม เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติความเหมาะสมรายข้อ จากการวิเคราะห์โมเดลพหุมิติ (multidimensional model) ที่เรียกว่า multidimensional random coefficients multinomial logit model (MRCMLM) ใช้การวิเคราะห์พหุมิติแบบโมเดลการให้คะแนนบางส่วน (multidimensional form of partial credit model) โดยพิจารณาค่า OUTFIT MNSQ และ INFIT MNSQ ของข้อคำถามทั้ง 20 ข้อ พบว่า ค่า OUTFIT MNSQ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.93-1.07 ส่วนค่า INFIT MNSQ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.95-1.07 ซึ่งมีค่าลู่เข้าหา 1 และเมื่อพิจารณาค่า threshold ของแต่ละชั้นการตอบ พบว่ามีลักษณะลดหลั่นตามระดับความยากง่ายของคำตอบทุกข้อ จึงสามารถสรุปได้ว่าแบบวัดทุกข้อมีคุณภาพ

ผลการเปรียบเทียบความเหมาะสมของโมเดลการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการแบบพหุมิติและโมเดลแบบเอกมิติ พบว่าโมเดลการวัดแบบพหุมิติ มีค่า มีค่าสถิติดีเวียนซ์ ค่า AIC และค่า BIC น้อยกว่าโมเดลการวัดแบบเอกมิติ จากการเปรียบเทียบโมเดลทั้งสอง แสดงว่า แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ แบบพหุมิติมีความเหมาะสมของโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลมากกว่าโมเดลแบบเอกมิติ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการมีความเหมาะสมกับการวัดแบบพหุมิติ

จากผลการสร้างและพัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยประยุกต์ใช้โมเดลการตอบสนองข้อสอบแบบพหุมิติที่ทำให้ได้แบบวัดที่มีคุณภาพ เนื่องจากมีการตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ คือ ได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และมีการนำไปทดสอบใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบปรากฏการณ์ของคำตอบเพื่อปรับปรุงเกณฑ์

การให้คะแนนแบบรูปบิลด์ ซึ่งผู้วิจัย ได้สร้างเกณฑ์ การให้คะแนนแบบรูปบิลด์ที่มีคุณภาพดังที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2558) ที่กล่าวว่า ว่าคุณภาพ ของเครื่องมือขึ้นอยู่กับพัฒนาข้อสอบและ การเตรียมคำเฉลยที่ถูกต้องสมบูรณ์ โดยคำถาม แต่ละข้อต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนที่เป็นปรนัย (Scoring Rubric) นอกจากนี้ ในขั้นตอนของการ ทดลองใช้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความตรงเชิง โครงสร้าง ระหว่างแบบวัดที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ด้วยโปรแกรม ConQuest ได้แผนภาพ Wright Map จากผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็น การกระจายค่าความยากของข้อคำถาม และค่า ความสามารถของนักเรียน และหาคุณภาพแบบวัด ด้วยการหาความเที่ยงแบบ EAP ซึ่งเป็นการ ประยุกต์ค่าความเที่ยงของแบบสอบตามทฤษฎีการ ตอบสนองข้อสอบให้มีรูปแบบที่คล้ายกับความ เที่ยงตามทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม เพราะ ความจริงแล้วทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิมเป็น ค่าที่เหมือนกับทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบที่ใช้ โมเดลมาร์จิ้นแนล โดยสามารถใช้ค่าความเที่ยงแสดง ถึงคุณภาพของแบบวัดได้ (ชัยวิชิต เขียรชนะ. 2552) และยังตรวจสอบดัชนีวัดความเหมาะสมของ ข้อคำถามรายข้อ โดยใช้ค่าสถิติ OUTFIT MNSQ และ INFIT MNSQ และยังเปรียบเทียบความเหมาะสมของโมเดลการวัดทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการแบบพหุมิติและโมเดล แบบเอกมิติ ด้วยค่า AIC และค่า BIC จากการ วิเคราะห์ที่หลากหลายนี้จึงเป็นหลักฐานได้ว่าเครื่องมือ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมีคุณภาพ เป็นแบบวัดที่ 1 ข้อสามารถวัดได้หลายมิติ มีความเชื่อมั่น ซึ่ง สอดคล้องกับ พิซิต ฤทธิ์จรูญ (2551) กล่าวถึง เครื่องมือวัดที่ดีจะต้องเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพจึง จะช่วยให้การวัดผลมีความถูกต้องเชื่อถือได้และผล การประเมินที่ได้ย่อมเชื่อถือได้ดังนั้นก่อนที่จะนำ เครื่องมือไปใช้จริงจึงควรตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือก่อนทุกครั้ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นการตรวจสอบคุณสมบัติของเครื่องมือใน

เรื่องความยาก อำนาจจำแนก ความเป็นปรนัย ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น เครื่องมือวัดผล บางชนิดจำเป็นต้องตรวจสอบคุณภาพให้ครบทั้ง 5 ประการ แต่เครื่องมือบางชนิดอาจตรวจสอบเพียง บางประการแล้วแต่ลักษณะเครื่องมือ และดังที่ ชินินันท์ พฤษทรัพย์ (2557) ได้เสนอแนวทางการประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ว่า มีแนวทางในการประเมินทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะการทดสอบ ต้องใช้แบบทดสอบการประเมินทักษะที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงสิ่งที่ ตนเองรู้มากกว่าการ จำความรู้ ในรูปแบบการเขียนตอบ นอกจากนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2558) ได้อธิบายไว้ว่า ข้อสอบ แบบสร้างคำตอบที่โจทย์มีสถานการณ์ เป็นสิ่งจำเป็น ให้ผู้อ่านสอบและตอบคำถาม โดยการเขียนคำตอบ เพื่อแสดงความสามารถทางสมอง ซึ่งข้อสอบอัตนัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นโจทย์ปัญหาที่ไม่ได้ ใช้เนื้อหาตามหลักสูตร แต่เป็นข้อคำถามที่นำมา จากสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังมีสิ่งกระตุ้น เช่น ภาพ กราฟ ตาราง บทความสั้นๆ เพื่อเร้าให้ผู้สอบคิดวิเคราะห์หาคำตอบที่ดี ที่สุดออกมา ดังนั้นแบบวัดนี้จึงสร้างเป็นแบบวัด แบบอัตนัยที่ทำให้นักเรียนได้แสดงออกทาง ความคิด ซึ่งจุดนี้ถือว่าเป็นจุดเด่นของแบบวัด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับนี้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เมษา นวลศรี (2559) ได้พัฒนาแบบวัดความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตาม แผนที่โครงสร้างพหุมิติ ประกอบด้วยข้อคำถาม 36 ข้อคำถาม วัดครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ มิติด้าน ความรู้ มิติด้านทักษะ มิติด้านจิตพิสัย พบว่าโมเดล ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบแบบพหุมิติ มีความเหมาะสมของโมเดลที่มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลมากกว่าโมเดลแบบเอกมิตินรวมและแบบเอก มิติแยกตามมิติ

จึงสรุปได้ว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้วัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับนี้เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยเลือกใช้ชั่วคราวตามที่ให้ตอบแบบอัตโนมัติ โดยไม่ขึ้น

กับเนื้อหาในหลักสูตรจึงสามารถนำไปใช้ได้ตามความสามารถของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ได้

2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษาและพัฒนาแบบวัดในตัวแปรอื่นๆ ที่มีลักษณะเหมาะสมกับการเป็นแบบวัดอัตโนมัติที่เป็นพหุมิติ และใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริคส์

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาและพัฒนาแบบวัด โดยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม ConQuest แต่ในการวิเคราะห์พหุมิติ ยังสามารถวิเคราะห์ได้ด้วยโปรแกรมอื่นๆ เช่น โปรแกรม NOHARM โปรแกรม IRTPRO ซึ่งสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- จรรยา ดาสาและณวรา สีที. (2560). *การเสริมสร้างทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผ่านการจัดการเรียนรู้ด้วยวัฏจักรการสืบเสาะ*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
- ชัยวิชิต เขียวชนะ. (2552). *การพัฒนาแบบวัดกลยุทธ์การเรียนรู้แบบพหุมิติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนินันท์ พฤษทรัพย์. (2557). *การประเมินทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์*. สุทธิปริทัศน์. ปีที่ 28 ฉบับที่ 86 เมษายน - มิถุนายน 2557 : หน้า 352-364
- ไซลัน สาและ. (มปป.). *เกณฑ์การให้คะแนน*. วันที่ค้นข้อมูล 20 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก [http : www.educms.pn.psu.ac.th/ojs-student/include/getdoc.php?id](http://www.educms.pn.psu.ac.th/ojs-student/include/getdoc.php?id).
- พิชิต จรูญฤทธิ์. (2555). *หลักการวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ. เฮ้าท์ ออฟ เคอร์มีส์. พิมพ์ครั้งที่ 7
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2544). *เมตาคอกนิชัน (Metacognition)*. ในทัศนาศาสตร์ (บรรณาธิการ). *วิทยาการด้านความคิด*. (หน้า 169 -175). กรุงเทพฯ: บริษัท เดอะมาสเตอร์ กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ทิพวรรณ ไกรนรา. (2550). *ชุดการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*.

- เมษา นวลศรี. (2559). การพัฒนาและและตรวจสอบโครงสร้างพหุมิติของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: การประยุกต์ใช้แนวคิดการสร้างแผนที่โครงสร้างวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การวัดและประเมินความสามารถในการคิด. ใน ทิศนา ขัมมณี (บรรณาธิการ). *วิทยาการด้านความคิด*. (หน้า 169-175). กรุงเทพฯ: บริษัท เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2558). ข้อสอบอัตนัย: การสร้าง การวิเคราะห์ และการตรวจอย่างเป็นปรนัย (Constructed-Response Test Question: How to Construct, Analyze, and Score Item), ใน *สารสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย*. กันยายน-ธันวาคม, 2(3). หน้า 16-27.
- สรศักดิ์ แพรดำ. (2544). *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์*. อุดรราชธานี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย อุดรราชธานี.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2555). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *การวัดผลประเมินผลวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูนิเคชั่น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*.
- Adame, R. J., Wilson, M., & Wang, W. C. (1997). The multiditional random coefficients multidimensional logit model. *Apply Measurement in Education*, 7(4), 255-278
- Christine, D. and Other. (2009). Understanding and Using Factor Scores :Considerations for the Applied Researcher. *Practical Assessment, Research & Evaluation*. Volume 14, Number 20, October.
- Wilson, M.,& Adam, R. J.(1995). Rash model for item bundles. *Psychometrika*, 60(2), 181-198

สุขภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : โมเดลเชิงสาเหตุ และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม*

Family Well Being in the Context of Thai Society: Causal Modeling and Comparison of Differences Between Groups

เกษมสันต์ ราชพจน์¹, เสกสรรค์ ทองคำบรรจง², วรากร ทรัพย์วิระพรรณ³

Kasemsan Rojchaphot¹, Sakesan Tongkhambanchong², Warakorn Supwirapakorn³

Received: 25 February 2019

Revised: 20 April 2019

Accepted: 15 May 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างกลุ่มครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยเป็น ครอบครัว (ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดละ 384 ครอบครัว รวมเป็น 768 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณภาคสนามจากครอบครัว (ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ได้แก่ แบบสอบถามสุขภาวะของครอบครัว ใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวและใช้การทดสอบ t-test เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวทุกมิติระหว่างครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

ผลการวิจัย พบว่า 1) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวที่วัดจากกลุ่มเด็กเยาวชนและกลุ่มผู้ปกครองมีความเที่ยงตรง (กลุ่มเด็ก เยาวชน: $\chi^2 = 99.548$ df = 69, $\chi^2/df = 1.442$, AGFI = 0.984, CFI = 0.999, SRMR = 0.018, RMSEA = 0.023) (กลุ่มผู้ปกครอง: $\chi^2 = 102.533$, df = 67, $\chi^2/df = 1.530$, AGFI = 0.984, CFI = 0.999, SRMR = 0.020, RMSEA = 0.027) 2) ในกลุ่มเด็ก เยาวชนนั้นระดับสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มครอบครัวเดี่ยวแตกต่างจากกลุ่มครอบครัวขยายจำนวน 1 องค์ประกอบที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนผลการวัดในกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ระดับสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มครอบครัวเดี่ยวแตกต่างจากครอบครัวขยายที่ระดับนัยสำคัญ .05 จำนวน 10 องค์ประกอบ

คำสำคัญ : สุขภาวะของครอบครัว

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เรื่อง สุขภาวะของครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : การสร้างโมเดลพื้นฐาน การวัด การจัดกลุ่ม และโมเดลเชิงสาเหตุ ของเกษมสันต์ ราชพจน์

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Ph.D. Student, Doctoral Program in Educational Research, Measurement and Statistics, Faculty of Education, Burapha University. Email : kasemsan.r1@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Education, Burapha University

³ Assistant Professor Faculty of Education, Burapha University

Abstract

The purpose of this research was to empirically validate a causal model of family wellbeing and then compare the level of family well being between the single family and the extended family. The samples in this study were 384 families (parents and children) in Chonburi province and 384 from Maha Sarakham province, for a total of 768 families. The instrument of research was a questionnaire about family well being. The data were statistically analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) to empirically validate the causal model of family well being. A t-test compared the level of family well being between single family and extended family.

The results of the research were as follows: 1) the causal model of family well being measured from children and parents was valid and well fitted to the empirical data (children: $\chi^2 = 99.548$, $df = 69$, $\chi^2/df = 1.442$, AGFI = 0.969, CFI = 0.999, SRMR = 0.018, RMSEA = 0.023) (parent: $\chi^2 = 102.533$, $df = 67$, $\chi^2/df = 1.530$, AGFI = 0.963, CFI = 0.999, SRMR = 0.020, RMSEA = 0.027) 2) In the children's group, the level of family well being in a single family, and extended family of 1 factor showed statistically significant difference level of .05 respectively. In the parents group, the level of family well being in a single family, and extended family of 10 factor showed statistically significant difference level of .05 respectively.

Keywords: Family well being

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม ที่ครอบครัวเป็นทั้งสถาบันทางสังคม (social institution) และองค์กรทางสังคม (social organization) ด้วย เมื่อครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคม (social unit) โครงสร้างทางสังคมของครอบครัวจึงมีองค์ประกอบ 4 ประการ เหมือนกับหน่วยสังคมอื่นๆ ได้แก่ 1) ตำแหน่งทางสังคม (social position) 2) หน้าที่ (function) ครอบครัวมีหน้าที่ต่างๆ สองส่วนแรกนี้ (ตำแหน่งทางสังคม และหน้าที่) เป็นส่วนขององค์กรทางสังคม (social organization) 3) แบบแผนพฤติกรรม (pattern of behavior) และ 4) องค์วัตถุ (material component) ซึ่งสองส่วนหลังนี้เป็นเรื่องของสถาบันทางสังคม (social institution) ซึ่งเป็นแบบในการคิดกระทำเรื่องของครอบครัว ดังนั้น ครอบครัวจึงไม่ใช่กลุ่มที่

เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขอื่น สถาบันอื่นทางสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงมิใช่หน่วยอิสระที่อยู่โดดๆ แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่นๆ สถาบันอื่นๆ ทางสังคม (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2544; วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2553; ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2553).

จากแนวคิดที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับสถาบันทางสังคมอื่นๆ ดังกล่าว จึงนำมาสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 (2504-2509) จนถึงฉบับที่ 12 (2560-2564) โดยมีความชัดเจนมากในฉบับที่ 4 เป็นต้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดลักษณะของครอบครัวที่พึงประสงค์ที่สมาชิกในครอบครัวต้องมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน เข้าใจห่วงใยกัน รักกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกของครอบครัวมีการกำหนดเป้าหมายชีวิต

ร่วมกัน จะเห็นได้ว่าแผนพัฒนาฯ ได้ให้ความสำคัญต่อครอบครัวในฐานะที่เป็นสถาบันพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคมในการพัฒนาประเทศให้มั่นคง และประเด็นข้อสงสัยต่อมาจากการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือ สามารถวัดความสำเร็จของของยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างไร?

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขของครอบครัวทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีการใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวม (Gross Domestic Product: GDP) เป็นดัชนีชี้วัดความสุข โดยจัดเป็นการวัดสุขภาวะในเชิงภาวะวิสัย 1 มิติ ซึ่งวัดสุขภาวะจากรายได้ แล้วขยายการวัดไปสู่รายได้ต่อหัวร่วมกับความยากจน การเชื่อมโยงระหว่างรายได้ และสุขภาวะดังกล่าววางอยู่บนสมมติฐานที่ว่า รายได้ที่เพิ่มขึ้นจะช่วยให้มีการบริโภคและการใช้บริการสาธารณะเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การวัดตามแนวทางนี้ยังเป็นสิ่งที่ไม่ได้ถูกยอมรับในประเด็นการเพิ่มการบริโภคจะแสดงให้เห็นความมีสุขภาวะที่ดีขึ้นของประชาชน นอกจากนี้การวัด GDP ยังมีข้อบกพร่องและไม่ครอบคลุมทุกด้านของการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น การวัดสุขภาวะจึงควรมีมิติที่กว้างกว่ามิติเดียวเช่น มิติด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันแนวคิดของสุขภาวะที่ได้รับการยอมรับคือ แนวคิดที่มีหลายมิติ ที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิตมนุษย์ (Bruni, Luigino และ Pier Luigi Porta. 2007)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นและจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบว่า การวัดระดับสุขภาวะของครอบครัวหรือระดับของความสุข จะใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) เพียงมิติเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องมีการวัดในมิติอื่นๆ ให้ครอบคลุมทั้งภายนอกและภายในของบุคคล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องสุขภาวะของ

ครอบครัวในบริบทของสังคมไทย : การสร้างโมโนทัศน์พื้นฐาน การวัด การจัดกลุ่ม และโมเดลเชิงสาเหตุ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาพของครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับสุขภาวะของครอบครัวในแต่ละมิติ ระหว่างกลุ่มครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย

วิธีการศึกษา

โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และเด็กเยาวชน) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาตัวบ่งชี้สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being Index) เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมและเชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจและคัดเลือกตัวบ่งชี้เบื้องต้น ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หลังจากนั้นจึงนำตัวบ่งชี้ที่ได้รับการคัดเลือกมาสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวบ่งชี้ต่างๆ จากกลุ่มตัวอย่างครอบครัวในเขตจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคามของประเทศไทย แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการทางสถิติ สามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามแผนภาพแสดงการดำเนินงานการวิจัย ได้ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัวในประเทศไทย โดยมีกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และลูก

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ครอบครัว (พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และเด็ก เยาวชน) ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดละ 384 ครอบครัว รวมเป็น 768 ครอบครัว ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นใหม่ จำนวน 2 ฉบับ แบ่งออกเป็น แบบสอบถามสำหรับเด็ก เยาวชน และแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งมีพิสัยค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.753-0.936

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง จำนวน 730 คน และกลุ่มเด็ก เยาวชน จำนวน 775 คน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ในกรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็ก เยาวชน จะมีหนังสือขออนุญาตและหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กเยาวชนเพื่ออนุญาตให้เก็บข้อมูล

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4. เมื่อแบบสอบถามที่สมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้เก็บรวบรวมแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดวิธีการวิเคราะห์ ดังนี้

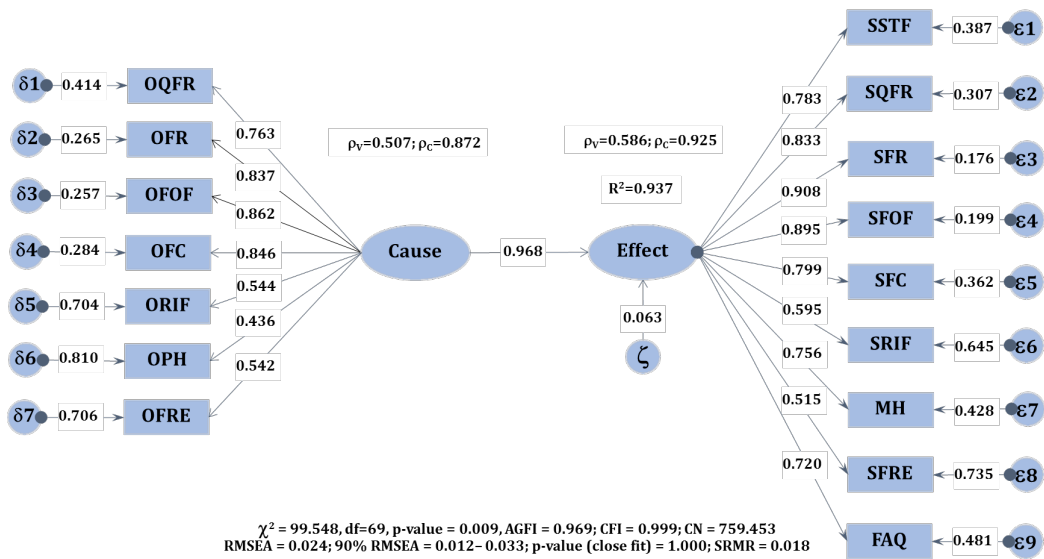
1. การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว โดยใช้การวิเคราะห์สมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model: SEM)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย โดยใช้สถิติทดสอบที (Independent sample t-test)

ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะแยกนำเสนอออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง โดยนำเสนอ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก เยาวชน

ภาพประกอบ 3 แสดงโมเดลสมการโครงสร้างสุขภาวะของครอบครัวของเด็ก เยาวชน พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานภายในโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง

ตารางที่ 1 ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ และตัวแปรผล

Latent Construct	Observed Variables	Factor Loading & Variance Explained				
		Unstd. Loading	Std. Loading	t-value	Std. Loading ²	Measurement Error
Cause $\rho_v=0.507$ $\rho_c=0.872$	OQFR	1.000	0.763	--	0.582	0.414
	OFR	1.121	0.857	26.638	0.734	0.265
	OFOF	1.130	0.862	25.549	0.743	0.257
	OFC	1.109	0.846	25.361	0.716	0.284
	ORIF	0.712	0.544	15.435	0.296	0.704
	OPH	0.570	0.436	12.108	0.190	0.810
	OFRE	0.707	0.542	15.404	0.294	0.706
Effect $\rho_v=0.586$ $\rho_c=0.925$	SSTF	1.000	0.783	--	0.613	0.387
	SQFR	1.055	0.833	26.078	0.694	0.307
	SFR	1.160	0.908	28.818	0.824	0.176
	SFOF	1.143	0.895	25.653	0.801	0.199
	SFC	1.022	0.799	24.600	0.638	0.362
	SRIF	0.762	0.595	17.463	0.354	0.645
	MH	0.963	0.756	22.864	0.572	0.428
	SFRE	0.655	0.515	14.882	0.265	0.735
	FAQ	0.915	0.720	21.504	0.518	0.481

DE: Causes ---> Effect = 0.968, SMC = 0.937, $\chi^2=99.548, df=69, p\text{-value}=0.009, RMSEA=0.023, AGFI=0.969$

จากภาพประกอบ 3 และตาราง 1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในโมเดล พบว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบของสภาวะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเด็กเยาวชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้ค่า $\chi^2=99.548$, $df=69$, $p\text{-value}=0.009$, $RMSEA=0.023$, $AGFI=0.969$ และการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.436 ถึง 0.862 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย และการสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย (0.862, 0.857, 0.846) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 19.00 ถึง 74.30 ($\lambda^2= 0.190\text{-}0.743$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.257-0.810 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรสุขภาพกายเชิงภาวะวิสัย ($\lambda_{\text{Cause : OPH}}=0.436$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\lambda_{\text{OPH}}=0.810$)

การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 7 ตัวบ่งชี้ (ρ_V) เท่ากับ 0.507 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500

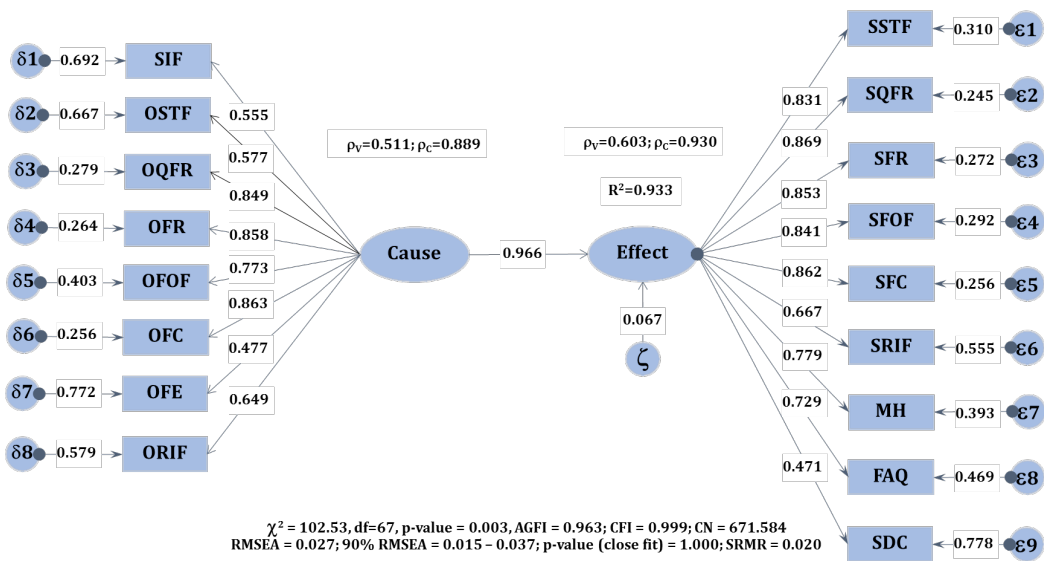
และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.872 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600) และ

การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.515 ถึง 0.908 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงอัตวิสัย และคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย (0.908, 0.895, 0.833) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 26.50 ถึง 82.40 ($\lambda^2= 0.265\text{-}0.824$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.176-0.735 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวเชิงอัตวิสัย ($\lambda_{\text{Effect : SFRE}}=0.515$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\lambda_{\text{SFRE}}=0.735$)

การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 9 ตัวบ่งชี้ (ρ_V) เท่ากับ 0.586 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.925 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสภาวะของครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง

ภาพประกอบ 4 แสดงโมเดลสมการโครงสร้างสุขภาพของครอบครัวของผู้ปกครอง พร้อมทั้งค่าสัมประสิทธิ์ในโมเดลการวัดและโมเดลโครงสร้าง

ตารางที่ 2 คำนำน้หนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุและตัวแปรผล

Latent Construct	Observed Variables	Factor Loading & Variance Explained				
		Unstd. Loading	Std. Loading	t-value	Std. Loading ²	Measurement Error
Cause $\rho_v=0.511$ $\rho_c=0.889$	SIF	1.000	0.555	--	0.308	0.692
	OSTF	1.086	0.577	15.391	0.333	0.667
	OQFR	1.431	0.849	16.057	0.721	0.279
	OFR	1.502	0.858	16.094	0.736	0.264
	OFOF	1.387	0.773	15.218	0.598	0.402
	OFC	1.434	0.863	16.219	0.745	0.255
	OFE	0.731	0.477	12.017	0.228	0.772
	ORIF	1.115	0.649	12.976	0.421	0.579
Effect $\rho_v=0.603$ $\rho_c=0.930$	SSTF	1.000	0.831	--	0.691	0.309
	SQFR	0.961	0.869	29.354	0.755	0.245
	SFR	1.049	0.853	28.792	0.728	0.272
	SFOF	1.052	0.841	25.144	0.707	0.293
	SFC	1.019	0.862	29.153	0.743	0.257
	SRIF	0.786	0.667	19.804	0.445	0.555
	MH	1.047	0.779	24.337	0.607	0.393
	FAQ	0.983	0.729	20.345	0.531	0.469
	SDC	0.595	0.471	13.632	0.222	0.778

DE: Causes ---> Effect = 0.966, SMC = 0.933, $\chi^2=102.533, df=67, p\text{-value}=0.003, RMSEA=0.027, AGFI=0.963$

จากภาพประกอบ 4 และตาราง 2 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในโมเดล พบว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบของสภาวะของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้ค่า $\chi^2=102.533$, $df=67$, $p\text{-value}=0.003$, $RMSEA=0.027$, $AGFI=0.963$ และการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.477 ถึง 0.858 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย และคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย (0.863, 0.858, 0.849) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 22.80 ถึง 73.60 ($\lambda^2=0.228\text{-}0.736$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.255-0.772 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรเศรษฐกิจในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย ($\lambda_{\text{Cause : OFE}}=0.477$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\delta_{\text{OFE}}=0.772$)

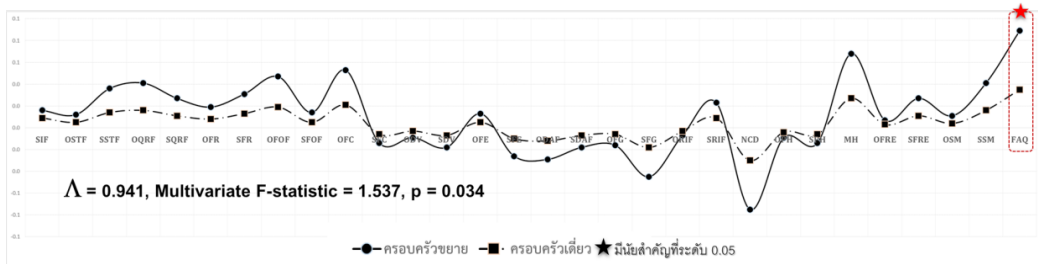
การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 8 ตัวบ่งชี้ (ρ_v) เท่ากับ 0.511 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.889 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักอิทธิพลและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) พบว่า น้ำหนักความสำคัญของแต่ละตัวบ่งชี้ทั้ง 9 ตัวบ่งชี้ มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ) อยู่ระหว่าง 0.471 ถึง 0.869 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า (ส่วนใหญ่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500) โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ คุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย การสื่อสารในครอบครัวเชิงอัตวิสัย และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย (0.869, 0.862, 0.853) ตามลำดับ โดยมีพิสัยของน้ำหนักความสำคัญกำลังสอง (λ^2) ซึ่งเป็นสัดส่วนความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรแฝงองค์ประกอบกับตัวบ่งชี้แต่ละตัวอยู่ระหว่างร้อยละ 22.20 ถึง 75.50 ($\lambda^2=0.222\text{-}0.755$) ในการวัดครั้งนี้มีความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนหรือส่วนที่เหลือจากการอธิบายด้วยตัวบ่งชี้ (δ) อยู่ระหว่าง 0.245-0.778 และตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุดคือ ตัวแปรสภาพหนี้สินเชิงอัตวิสัย ($\lambda_{\text{Effect : SDC}}=0.471$) ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนในการวัดสูงกว่าตัวแปรบ่งชี้ตัวอื่นๆ ($\delta_{\text{SDC}}=0.778$)

การวิเคราะห์คุณภาพของโมเดลการวัดในระดับองค์ประกอบแฝงในภาพรวมของการวัดองค์ประกอบของตัวแปรผล (Effect) มีค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้จาก 9 ตัวบ่งชี้ (ρ_v) เท่ากับ 0.603 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.500 และมีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (ρ_c) เท่ากับ 0.930 (สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.600)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง ดังนี้

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสภาวะของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดียวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน

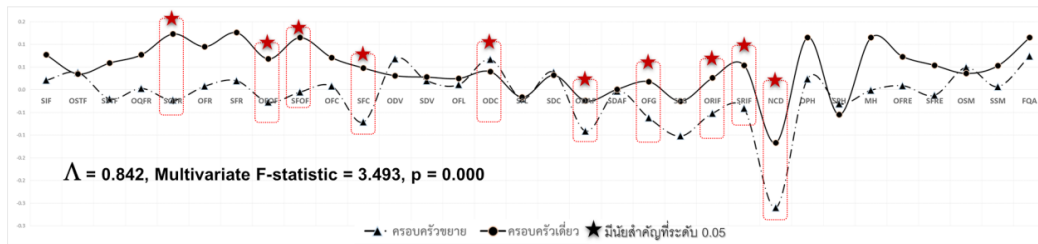

ภาพประกอบ 1 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน

จากภาพประกอบ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มเด็ก เยาวชน พบว่า ระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของเด็กมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการเผชิญ

ปัญหา และอุปสรรค ของครอบครัว [FQA] โดยครอบครัวขยายมีระดับสุขภาพของครอบครัวขยายมีระดับสุขภาพของครอบครัว (สูงกว่าครอบครัวเดี่ยว

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง

ภาพประกอบ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง

จากภาพประกอบ 2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง พบว่า ระดับสุขภาพของครอบครัวระหว่างครอบครัวเดี่ยวกับครอบครัวขยายของกลุ่มผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ องค์ประกอบด้านคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SQRF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับ

สุขภาพของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFOF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาพของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFOF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาพของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการสื่อสารในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFC] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาพ

ของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านสภาพหนี้สินเชิงภาวะวิสัย [ODC] โดยครอบครัวขยายมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวเดี่ยว องค์ประกอบด้านสิ่งเสพติดในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ODAF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านการพนันในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFG] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านกรอบกติกาในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ORIF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย องค์ประกอบด้านกรอบกติกาในครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SRIF] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย และองค์ประกอบด้านโรคเรื้อรัง [NCD] โดยครอบครัวเดี่ยวมีระดับสุขภาวะของครอบครัว สูงกว่าครอบครัวขยาย

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัวของกลุ่มเด็กเยาวชน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดีนั้น ขนาดของอิทธิพลในทางบวกและผลกระทบขนาดใหญ่มากของค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างตัวแปรแฝง ได้แก่ อิทธิพลทางตรงของตัวแปรสาเหตุ (Cause) ส่งไปยังตัวแปรผล (Effect) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.966-0.968 ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลในระดับสูง โดยค่าในเชิงปริมาณดังกล่าวสามารถแปลความหมายโดยบ่งชี้ถึงการวัดระดับสุขภาวะของครอบครัวของทั้งกลุ่มเด็กเยาวชน และกลุ่มผู้ปกครอง สามารถวัดได้ผ่านตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) ซึ่งเป็นตัวแปรสาเหตุ (Cause) หรือตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ที่เป็นตัวแปรผล (Effect) ซึ่งลักษณะดังกล่าว Bryan Smale และ Margo

Hilbrecht (2012) ได้อธิบายไว้ว่า สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) สามารถวัดได้ผ่านตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น ระดับการศึกษาหรือรายได้ของครัวเรือน (Gallup-Healthways Well-Being Index 2009) และยังสามารถวัดเชิงอัตวิสัย (subjective) ผ่านการรับรู้ถึงความรู้สึกพึงพอใจ หรือความสุขของบุคคล กับความแตกต่างของความสัมพันธ์ในครอบครัว (Cummins et al. 2003; Diener et al. 1999; van Hoorn 2006) ถึงแม้ว่าตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) อาจจะไม่คงที่ แต่ก็ถูกใช้อธิบายสภาพความเป็นอยู่ของบุคคล และครอบครัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การใช้ตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) พบว่าสามารถนำมาอธิบายเพิ่มเติมในตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัย (objective indicator) ในการสะท้อนสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว เนื่องจากแนวคิด สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) มั่นกว้าง, ซับซ้อน และมีหลายมิติ จึงเป็นเรื่องยากที่จะหาปริมาณใดนิยามหนึ่งให้เห็นพ้องกัน จึงนำไปสู่ความยากลำบากในการวัด Family Well-Being ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในสังคมที่มีความหลากหลาย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา และความเข้าใจครอบครัว สุขภาวะของครอบครัว (Family Well-being) ก่อนหน้านี้ ถือเป็นแนวคิดที่มีหลายมิติที่ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของครอบครัว (family relationship), สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของครอบครัว (family economic situation), สุขภาพและความปลอดภัย (health and safety), ความสัมพันธ์กับชุมชน (community relationship), ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม (housing and environment) และศาสนา/จิตวิญญาณ (religion/spirituality) จากประเด็นดังกล่าวเราสามารถยืนยันได้ว่า การวัดระดับสุขภาวะของครอบครัว สามารถวัดได้จากตัวบ่งชี้สุขภาวะเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) และตัวบ่งชี้สุขภาวะเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) ซึ่งให้ผลของการวัดไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ

การรายงานของ Cummins และคณะ. (2003); Gallup-Healthways Well-being Index (2009); Zubrick และคณะ. (2000) ซึ่งให้ความเห็นในทางเดียวกันว่ามุมมองของการวัดสุขภาพ (well-being) มีสองแนวทาง ได้แก่ แนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความเป็นอยู่ (living condition) และแนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (quality of life) มีความแตกต่างกันมาก คือในแนวทางในการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต (quality of life) ตัวชี้วัดส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย ตัวชี้วัดทั้ง 10 ประเทศนั้นประกอบไปด้วยตัวชี้วัดด้านการจ้างงานและสภาพการทำงาน และที่อยู่อาศัย 9 รายการประกอบด้วยตัวชี้วัดด้านการประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ 8 รายการประกอบด้วยการวัดที่เกี่ยวกับประชากร และตัวชี้วัดด้านรายรับ-รายจ่าย, สุขภาพ และสันติภาพ, วัฒนธรรม และการสื่อสาร ตัวชี้วัดโดยส่วนใหญ่เป็นตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัย (objective indicator) อย่างไรก็ตาม การศึกษาในปัจจุบันตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย (subjective indicator) มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ถูกใช้เป็นการวัดความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขา (Cummins และคณะ. 2003; Gallup-Healthways Well-being Index 2009; Zubrick และคณะ. 2000) และนี่เป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจากตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยอาจไม่มีความจำเป็นต่อคุณภาพชีวิตเชิงอัตวิสัยของประชาชน ดังนั้นตัวชี้วัดเชิงภาวะวิสัยให้ข้อมูลบนพื้นฐานสถานการณ์การดำรงชีวิตของประชาชน ในขณะที่ตัวชี้วัดเชิงอัตวิสัย เน้นไปที่ประสบการณ์ของสถานการณ์เหล่านั้นของประชาชน ซึ่งให้มุมมองสุขภาพ (well-being) ที่ครอบคลุมมากกว่านี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าในขณะที่ GDP ในประเทศตะวันตกได้เพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นดังกล่าวไม่เป็นหลักฐานในการวัดสุขภาพเชิงอัตวิสัย (Eckersley. 2000) ดังนั้นการวัดเชิงภาวะวิสัยเพียงอย่างเดียว

อาจไม่เพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศที่มีความก้าวหน้าอย่างมาก

และเมื่อพิจารณาคำนำหน้านักอิทธิพลและคำนำหน้าองค์ประกอบของโมเดลการวัดตัวแปรสาเหตุ (Cause) และโมเดลการวัดตัวแปรผล (Effect) ของกลุ่มเด็ก เยาวชน และกลุ่มผู้ปกครองพบว่า ทั้งสองกลุ่มมีมุมมองขององค์ประกอบในการวัดสุขภาพของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being) หรือการวัดตัวแปรสาเหตุ (Cause) มีองค์ประกอบคุณภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OQFR] ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFR] การให้ความสำคัญกับครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFOF] การสื่อสารในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFC] และกรอบกติกาในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [ORIF] เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สอดคล้องกับจรรยา สุวรรณทัต (2554) และจันทร์จิรา พิลาดง (2558) ที่ศึกษาระดับความเข้มแข็งของสังคมไทยพบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการวัดระดับความเข้มแข็งของสังคมไทย ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพ ประกอบด้วย การแสดงออกถึงความรัก การยอมรับและเคารพความคิดเห็น การสื่อสารกันอย่างมีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา 2. องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ของครอบครัว 3. องค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ 4. องค์ประกอบด้านทุนสังคม และ 5. องค์ประกอบด้านการหลีกเลี่ยงภาวะความเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก และจะต้องพิจารณาองค์ประกอบเพิ่มเติมสำหรับการสุขภาพของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงภาวะวิสัย ดังนั้น ในกลุ่มเด็ก เยาวชน จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFRE] และสุขภาพกายเชิงภาวะวิสัย [OPH] และกลุ่มผู้ปกครองจะต้องพิจารณาในองค์ประกอบระยะห่างภายในครอบครัว [SIF]

การใช้เวลาร่วมกันในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OSTF] และเศรษฐกิจในครอบครัวเชิงภาวะวิสัย [OFE]

และมุมมองขององค์ประกอบในการวัด สุขภาวะของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being) หรือการวัดตัวแปรผล (Effect) ของกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ปกครอง มีองค์ประกอบคุณภาพของความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SQFR] ความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFR การให้ความสำคัญกับ ครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFOF] การสื่อสารใน ครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFC] ตัวแปรสุขภาพจิต [MH] และการเผชิญปัญหา และอุปสรรค ของ ครอบครัว [FAQ] เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ หมายความว่าในการวัดสุขภาวะของครอบครัวที่เป็น ตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัยของกลุ่มเด็ก เยาวชน และ ผู้ปกครอง จะให้ความสำคัญในองค์ประกอบที่กล่าว มา และจะต้องพิจารณาองค์ประกอบเพิ่มเติม สำหรับการวัดสุขภาวะของครอบครัวที่เป็นตัวบ่งชี้ เชิงอัตวิสัย ดังนี้ ในกลุ่มเด็ก เยาวชน จะต้อง พิจารณาในองค์ประกอบหน้าที่ความรับผิดชอบใน ครอบครัวเชิงอัตวิสัย [SFRE] และกลุ่มผู้ปกครอง จะต้องพิจารณาในองค์ประกอบระยะห่างภายใน ครอบครัว [SIF] การใช้เวลาร่วมกันในครอบครัวเชิง อัตวิสัย [SSTF] และสภาพหนี้สินเชิงอัตวิสัย [SDC] โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ประกอบสภาพหนี้สินเชิง อัตวิสัย [SDC] ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจในครอบครัวซึ่งกลุ่มผู้ปกครองให้ความสำคัญแตกต่างจากกลุ่มเด็ก เยาวชน เสอดคล้องกับ Rashida Haq (2009) ได้ตรวจสอบตัวชี้วัดเชิงภาวะ วิสัยและอัตวิสัยของสุขภาวะประชากร ในการจัด อันดับของข้อมูลแบบสำรวจสำหรับภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศปากีสถาน โดยการสำรวจการวัดพื้นฐาน ชีวิตและสังคมปากีสถาน ซึ่งมีตัวชี้วัดทางสังคมของ การประเมินประชากรที่ให้ข้อมูลด้านสุขภาวะ (ใช้ตัวชี้วัดสุขภาวะที่มีความแตกต่าง) สำหรับพื้นที่

ในปากีสถาน พบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจ และ สังคม เป็นตัวชี้วัดที่มีความสำคัญในสุขภาวะเชิง อัตวิสัย (subjective well-being) ตัวชี้วัดสุขภาวะ เชิงภาวะวิสัย (objective well-being) คิดเป็นความ แปรปรวน 68% ของสุขภาวะในประชากร สุขภาวะ เชิงอัตวิสัยมีความแตกต่างกันมากในพื้นที่ต่างๆ ของปากีสถาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการ ทดสอบความแตกต่างของระดับสุขภาวะของ ครอบครัวระหว่างครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกัน จะทำให้ทราบว่าครอบครัวที่มีลักษณะใดบ้าง ที่มีระดับของสุขภาวะสูงและต่ำเพื่อเป็นข้อมูลและ สารสนเทศที่สำคัญให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับนำไปค้นหาแนวทางหรือวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อการปรับปรุงและส่งเสริมระดับสุขภาวะของ ครอบครัวไทยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท ของสังคม ดังนั้นหน่วยงานในการพัฒนาหรือยก ระดับสุขภาวะของครอบครัวในแต่ละกลุ่มจะต้อง พิจารณาตัวบ่งชี้ที่ทำให้ระดับของสุขภาวะของ ครอบครัวต่ำในแต่ละกลุ่มมีตัวใดบ้าง

1.2 ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของสุขภาวะของครอบครัว จะทำให้ทราบถึงเงื่อนไข (ตัวแปร) ที่เป็นสาเหตุ หลักของการเปลี่ยนแปลงในระดับสุขภาวะของ ครอบครัวเพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายนำไปจัดกระทำกับเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุได้ อย่างเหมาะสมต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่า สุขภาวะของครอบครัวที่มากหรือน้อยจะทำให้เกิด ผลดีผลเสียใดตามมาบ้าง เพื่อให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่ายนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ วางแผนการส่งเสริมและป้องกันผลดีผลเสียที่อาจ จะเกิดตามมาภายหลังได้อย่างเหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา สุวรรณทัต โดยสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2554). *ชุดความรู้เกี่ยวกับ “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง : การกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*.
- จันทร์จิรา พิลาแดง. (2558). การจัดกลุ่มแบบสองด้านโดยขั้นตอนวิธีเชิงพันธุกรรม เพื่อแบ่งกลุ่มระดับความเข้มแข็งของครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Bruni, Luigino and Pier Luigi Porta. (2007). *Handbook on the Economics of Happiness*. Cheltenham, UK.
- Bryan Smale and Margo Hilbrecht. (2012). *Canadian index of well-being ; Measuring what matters*. Retrieved from <http://www.ciw.ca/en/TheCanadianIndexOfWellbeing /DomainsOfWellbeing.aspx>.
- Cummins, R. A., Eckersley, R., Pallant, J., van Vugt, J. V., & Misajon, R. (2003). Developing A national index of subjective wellbeing: The Australian Unity Well-being Index. *Social Indicators Research*, 64, 159-190.
- Eckersley, R. (2000). The mixed blessings of material progress: Diminishing returns in the pursuit of happiness. *Journal of Happiness Studies*, 1, 267-292.
- Gallup-Healthways Well-Being Index. (2009). *Methodology report for indexes*. Retrieved from <http://www.well-beingindex.org/files/Gallup-Healthways>.
- Haq, Rashida. (2009): *Measuring human wellbeing in Pakistan: objective versus subjective indicators*. Published in: *European Journal of Social Sciences*, Vol. 9, No. 3 (2009): pp. 516-532.
- Zubrick, S., Williams, A., Silburn, S., & Vimpani, G. (2000). *Indicators of social and family functioning*. Canberra: Department of Family and Community Services.

วิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก เอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น

Factor Analysis for Private Nursery' Service Marketing Mix in Amphoe Mueang, Khon Kaen

ฐิตารีย์ ดุรงค์ดำรงชัย¹, ฌัชฌานันท์ นิติวัดนะ², ดากาญ์นดา อรัญมาลา³

Thitaree Durongdumrongchai ¹, Chatchanum Nitiwattana², Dakanda Arunmala³

Received: 27 December 2018 Revised: 4 February 2019

Accepted: 25 March 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (Questionnaire) กับผู้ปกครองในอำเภอเมืองขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 300 คน โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมืองขอนแก่น มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมการตลาด องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์และบริการ องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดจำหน่าย องค์ประกอบที่ 6 องค์ประกอบด้านราคา องค์ประกอบที่ 7 องค์ประกอบด้านการรับส่งเด็กและการรับฝากเด็กหลังเวลาราชการ และองค์ประกอบที่ 8 องค์ประกอบด้านการบริการเสริม โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 69.927 ของความแปรปรวนทั้งหมด

คำสำคัญ : สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน, ส่วนประสมการตลาดบริการ, ความคิดเห็นของผู้ปกครอง

Abstract

An analysis of service marketing mix factors of a private nursery in Amphoe Mueang, Khon Kaen was conducted as a quantitative research project. Researchers used structured questionnaires for collecting quantitative data from 300 parents in Amphoe Mueang, Khon Kaen. Percentage, mean, standard deviation and exploratory factor analysis were used to analyze quantitative data.

¹ อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, อีเมลล์ thitaree.dur@neu.ac.th

² อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, อีเมลล์ chatchanum.nit@neu.ac.th

³ อาจารย์ประจำ, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, อีเมลล์ dakanda.aru@neu.ac.th

¹ Lecturer, Faculty of Business Administration, Northeastern University

² Lecturer, Faculty of Business Administration, Northeastern University

³ Lecturer, Faculty of Business Administration, Northeastern University

The research findings found that service marketing mix factors of the private nursery had 8 factors including physical evidence factor, promotional factor, product and service factor, people factor, place factor, pricing factor, children transmission and servicing after hours factor and extra service factor. These could explain the cumulative variance of 69.927% of total variance.

Keywords: Private nursery, marketing mix, parents' opinions:

บทนำ

ปัจจุบันจำนวนเด็กก่อนวัยเรียนที่ผู้ปกครองนำไปฝากไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก (Nursery) มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก ผู้หญิงผู้ซึ่งเป็นมารดาต้องทำงานมากขึ้น เนื่องด้วยสภาวะเศรษฐกิจ (กมลลักษณ์ เฟื่องอารมย์, 2560) ประการที่สอง สภาพครอบครัวที่มีลักษณะเป็นครอบครัวเชิงเดี่ยวมีจำนวนมากขึ้น (บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550) ประการที่สาม ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว (วณิชพร ญัฐรุจิโรจน์ และกัญญาวิรี เทพประภักษ์ ศรีบุรี, 2558) ประการที่สี่ ญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ในครอบครัวอาจมีอายุมาก หรือมีปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้ขาดความพร้อมในการดูแลเด็กก่อนวัยเรียน ประการสุดท้าย ผู้ปกครองต้องการให้ บุตรหลานมีพัฒนาการที่สมวัย (กมลลักษณ์ เฟื่องอารมย์, 2560) และเพื่อเตรียมความพร้อมตามพัฒนาการ ศักยภาพของเด็ก (ลลันลลิต อริยพยัคฆ์ และอุทัย ปริญญาสุทธินันท์, 2560) ผู้ปกครองจึงการตัดสินใจนำเด็กก่อนวัยเรียนไปฝากไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก

อย่างไรก็ตามจำนวนสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนก็มีแนวโน้มการเพิ่มจำนวนขึ้นตามความต้องการของผู้ปกครอง บางแห่งที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้ จำนวนเด็กจะลดลง และท้ายที่สุดก็ต้องปิดตัวไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ประกอบการและลูกจ้างของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน รวมทั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนจัดเป็น

ธุรกิจบริการธุรกิจหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องใช้ส่วนประสมการตลาดบริการในการทำการตลาด ดังนั้นการศึกษาองค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนทั้งรายเดิมและรายใหม่ได้นำมาใช้ประกอบการดำเนินธุรกิจ

เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นธุรกิจบริการที่มีความละเอียดอ่อนในการดำเนินธุรกิจ เพราะเป็นธุรกิจที่รับดูแลบุตรหลานของผู้ปกครอง ซึ่งเปรียบเสมือนแก้วตาดวงใจของผู้ปกครองทุกคน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการว่าจะมีความแตกต่างกับธุรกิจบริการอื่นๆ หรือไม่ เพื่อที่สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนจะได้มุ่งเน้นการพัฒนาส่วนประสมการตลาดบริการให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้น ประกอบกับอำเภอขอนแก่น เป็นอำเภอหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังเห็นได้จากมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมาตั้งสำนักงานต่าง ๆ มากมาย อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3 และสำนักงานบริการลูกค้า เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เป็นต้น ซึ่งผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอต่างๆ ที่มีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ได้เช่นกัน คณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการทำวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน

ในอำเภอเมืองขอนแก่น เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ ส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็ก เอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยมี วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์ องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ ผู้ปกครองที่ฝากเด็กไว้กับสถานรับเลี้ยงเด็ก เอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จำนวน 1,026 ราย (ตามจำนวนที่สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนได้รับไว้กับ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด ขอนแก่น) และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ตัวอย่าง โดยมีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบชนิดตอบเองประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อ ส่วนประสมการตลาดบริการของสถานบริการรับ เลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมือง เป็นแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคอร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) โดยกำหนด เกณฑ์การให้ค่าคะแนนเป็น 5 ช่วงเท่าๆ กัน ซึ่งมี ระดับความคิดเห็น ดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับความคิดเห็น
5	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

วิธีการสร้างแบบสอบถาม และการหา ประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่จะ จัดเก็บ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การสังเกตส่วนประสมทางการตลาด ของสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน

4. สอบถาม และสัมภาษณ์บุคคลทั่วไป เพื่อทราบความคิดเห็น และนำไปเป็นแนวทางใน การสร้างคำถามและคำตอบในแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาใน แบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน วิจัย

6. ออกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความ เข้าใจในคำถาม และคำตอบของแบบสอบถาม รวมทั้ง เพื่อให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับแบบสอบถาม

7. นำผลที่ได้ มาหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) เพื่อวัดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) (วุฒิชชาติ สุนทรสมัย, 2552) โดยมีค่าแอลฟารวมทั้ง ชุดที่ .964 จากจำนวนคำถามทั้งหมด 64 ข้อ

8. นำผลจากหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบัค และข้อเสนอแนะต่างๆ มาปรับปรุงแบบสอบถาม

9. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้กับ กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสม การตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนใน อำเภอเมืองขอนแก่น จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงปริมาณจากแหล่งข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการ เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม โดยการใช้แบบสอบถาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่มีการตีพิมพ์ เป็นต้นว่า เอกสาร บทความ งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน โดยเฉลี่ย สถานภาพ ความสัมพันธ์กับเด็ก อายุของเด็กในความปกครอง ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชนในอำเภอเมืองขอนแก่น ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยการหาค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ โดยวิเคราะห์จากเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ สกัดตัวประกอบเพื่อค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยเลือกใช้วิธีวิเคราะห์ Factor analysis และกำหนดจำนวนองค์ประกอบ โดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 แล้วหมุนตัวประกอบออร์ทोगอนอล (Orthogonal) โดยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) คัดเลือกตัวแปรจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบโดยใช้เกณฑ์น้ำหนัก

องค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป (วิยะดา ต้นวัฒนากุล, 2548) ถ้าตัวแปรใดไม่ถึงเกณฑ์จะถูกตัดออก

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 64.30 กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง มากที่สุดจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุดจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มากที่สุดจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 79.30 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นคุณแม่ จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุของเด็ก แรกเกิด 2 ปี มากที่สุดจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	ค่าสถิติ	df	Sig.
KMO-Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	.960		
Bartlett's Test of Sphericity	18145.40487	2016	.000

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ได้ค่า KMO .960 ซึ่งมากกว่า .50 และได้ค่า Bartlett's Test of Sphericity

18145.40487, df = 2016, Sig = .000 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังนั้นสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor analysis แสดงผลของ Rotation Sums of Squared Loadings

องค์ประกอบ	Total Variance Explained					
	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	29.731	46.455	46.455	12.649	19.765	19.765
2	4.884	7.632	54.086	7.051	11.017	30.782
3	2.563	4.005	58.092	6.708	10.481	41.262
4	2.263	3.536	61.627	6.645	10.382	51.645
5	1.639	2.562	64.189	4.737	7.402	59.047
6	1.413	2.208	66.397	2.989	4.671	63.718
7	1.183	1.848	68.245	2.320	3.626	67.343
8	1.076	1.681	69.927	1.653	2.583	69.927

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยสถิติ Factor analysis แสดงผลของ Rotation Sums of Squared Loadings พบว่าเมื่อพิจารณาค่าไอเกน (Eigen Value) ซึ่งเป็นผลรวมกำลังสองของสัมประสิทธิ์ของ องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 1 มี ทั้งหมด 8 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 69.927 ของความแปรปรวนทั้งหมด ซึ่งเป็นค่าความแปรปรวนที่

ยอมรับได้ (Beavers, 2013) ภายหลังจากการหมุนแกนแล้วพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ลดความสำคัญลง มีค่าความแปรปรวนลดลงจากร้อยละ 46.455 เหลือ ร้อยละ 19.765 ส่วนองค์ประกอบที่ 2, 3, 4, 5, 6, 7 และ 8 เมื่อหมุนแกนแล้วจะมีค่าความแปรปรวนเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการหมุนแกนผู้วิจัยจึงทำการสกัดองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 นำหนักองค์ประกอบของตัวแปรส่วนประสมการตลาดบริการที่หมุนแกนแบบอโรโทนอนัลโดยวิธีแวนิแมกซ์

ตัวแปร	องค์ประกอบ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
(56) การจัดห้องเรียน ห้องสื่อการเรียนรู้ พื้นที่รับประทานอาหาร ห้องน้ำ เป็นสัดส่วน	.804							
(62) มีแสงสว่างที่เหมาะสม	.775							
(63) ปรับอุณหภูมิห้องที่เหมาะสม	.767							
(59) จัดให้มีห้องสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย	.767							
(60) จัดให้มีห้องน้ำและเครื่องสุขภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวัยของเด็ก	.764							
(57) จัดให้มีลานกิจกรรมกลางแจ้งและลานกิจกรรมในร่ม	.760							
(61) มีรั้วกั้นบริเวณสถานรับเลี้ยงเด็ก	.751							
(54) บริเวณสถานรับเลี้ยงเด็กมีความสะอาด เป็นระเบียบ	.740							
(55) มีการแยกพื้นที่เลี้ยงเด็กแต่ละช่วงอายุอย่างชัดเจน	.723							
(64) มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีกลิ่นอับ	.721							

ตารางที่ 3 หน้าที่องค์ประกอบของตัวแปรส่วนประสมการตลาดบริการที่หมุนแกนแบบอโคโนล โดยวิธีแวนิแมกซ์ (ต่อ)

ตัวแปร	องค์ประกอบ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
(58) จัดเก็บสิ่งปฏิกูลอย่างเหมาะสม	.711							
(52) บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม	.626							
(49) บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กมีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	.587							
(50) บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กใช้วาจาที่สุภาพ	.562							
(53) บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กรู้จักวิธีปฐมพยาบาลเบื้องต้น	.557							
(39) มีกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็ก	.469							
(11) มีสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น หนังสือนิทาน ของเล่น และแผ่นเพลง เป็นต้น	.413							
(36) มีการเสนอส่วนลดให้แก่ผู้ปกครองเมื่อชำระค่าบริการเป็นราย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี	.847							
(37) มีของแถมให้ผู้ปกครองเมื่อชำระค่าบริการเป็นราย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี	.834							
(38) มีส่วนลดพิเศษแก่ผู้ปกครอง เมื่อแนะนำผู้ปกครองรายอื่นให้มาใช้บริการ	.817							
(33) จัดทำบุรุษประชาสัมพันธ์ตามห้างสรรพสินค้า	.776							
(34) เชิญชวนผู้ปกครองและนักข่าวเยี่ยมชมสถานรับเลี้ยงเด็กเป็นประจำทุกปี	.630							
(35) จัดทำการโฆษณาผ่านสื่อกลางต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา และสื่อออนไลน์ต่างๆ เป็นต้น	.614							
(31) จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์แก่ผู้ปกครอง	.446							
(15) มีบริการรับเลี้ยงเด็กที่ป่วย โดยแยกพื้นที่เลี้ยงเด็กต่างหากจากเด็กปกติ	.412							
(2) ผ่านการรับรองด้านมาตรฐานจากหน่วยงานต่างๆ	.700							
(9) มีการสอนเสริมภาษาต่างประเทศ	.658							
(1) มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วไป	.634							
(13) มีบริการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกเดือน	.598							
(3) มีกิจกรรมพัฒนาด้านร่างกายเหมาะสมตามวัยของเด็ก	.597							
(7) มีกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมวันสงกรานต์ และกิจกรรมวันแม่ เป็นต้น	.590							
(8) มีกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น การทัศนศึกษา สวนสัตว์ ค่ายทหาร และห้องสมุดเด็ก เป็นต้น	.590							
(4) มีกิจกรรมพัฒนาด้านสติปัญญาเหมาะสมตามวัยของเด็ก	.580							
(6) มีกิจกรรมพัฒนาด้านสังคมเหมาะสมตามวัยของเด็ก	.579							
(5) มีกิจกรรมพัฒนาด้านอารมณ์จิตใจเหมาะสมตามวัยของเด็ก	.540							
(10) มีอาหารหลักและอาหารว่างที่มีโภชนาการเหมาะสมตามวัยของเด็ก	.494							

จากตารางที่ 3 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละตัวแปรภายหลังการหมุนแกนแบบอโรทอนอลโดยวิธีแวนริแมกซ์ และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบว่าตัวแปรแต่ละตัวควรอยู่ในองค์ประกอบใด ใช้เกณฑ์การพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ เลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า .30 เลือกทรายแถวและรายคอลัมน์แล้ว จึงพิจารณาเป็นองค์ประกอบ โดยจะเลือกตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดบนองค์ประกอบนั้น ถ้าตัวแปรใดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบใกล้เคียงกันหลายค่ามากกว่า 1 องค์ประกอบ (อุทุมพร จามรมาน, 2523) ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบทั้ง 8 องค์ประกอบมีดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มี 17 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 56,62,63,59,60,57,61,54,55,64,58,52,49,50, 53, 39,11

องค์ประกอบที่ 2 มี 8 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 36,37,38,33,34,35,31,15

องค์ประกอบที่ 3 มี 12 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 2,9,1,13,3,7,8,4,6,5,10,24

องค์ประกอบที่ 4 มี 12 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 51,48,47,43,45,30,46,40,44,42,41,32

องค์ประกอบที่ 5 มี 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 27, 26,25,28,29

องค์ประกอบที่ 6 มี 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 23, 22,21,19,18

องค์ประกอบที่ 7 มี 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 12, 20, 14

องค์ประกอบที่ 8 มี 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรที่ 17, 16

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมืองขอนแก่น มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบดังนี้ คือ

องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ได้ 17 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .413-.804 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 56 จัดห้องเรียน ห้องเรียน การเรียนรู้ พื้นที่รับประทานอาหาร ห้องน้ำ เป็นสัดส่วน (.804) รองลงมาได้แก่ ตัวแปรที่ 62 มีแสงสว่างที่เหมาะสม (.775) และตัวแปรที่ 63 ปรับอุณหภูมิห้องที่เหมาะสม (.767)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมการตลาด ได้ 8 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .412-.847 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 36 มีการเสนอส่วนลดให้แก่ผู้ปกครองเมื่อชำระค่าบริการเป็นราย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี (.847) รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 37 มีของแถมให้ผู้ปกครองเมื่อชำระค่าบริการเป็นราย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี (.834) และตัวแปรที่ 38 มีส่วนลดพิเศษแก่ผู้ปกครอง เมื่อแนะนำผู้ปกครองรายอื่นให้มาใช้บริการ (.817)

องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ ได้ 12 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .422-.700 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 2 ผ่านการรับรองด้านมาตรฐานจากหน่วยงานต่างๆ (.700) รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 9 มีการสอนเสริมภาษาต่างประเทศ (.658) และตัวแปรที่ 1 มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วไป (.634)

องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านบุคคล ได้ 12 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .446-.613 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 51 บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กมีความเต็มใจในการให้บริการ (.613) รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 48 บุคลากรของสถานรับเลี้ยงเด็กมีวุฒิการศึกษาที่เหมาะสม (.606) และตัวแปรที่ 47 บุคลากรของ

สถาน รับเลี้ยงเด็กมีสุขภาพแข็งแรง และไม่เป็โรคติดต่อก (.562)

องค์ประกอบที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดจำหน่าย ได้ 5 ตัวแปร นำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .659-.773 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 27 มีทางเข้า-ทางออกสะดวก (.773) รองลงมาคือตัวแปรที่ 26 ตั้งอยู่ในทำเลที่ตั้งที่มีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม (.728) และตัวแปรที่ 25 มีที่ตั้งสะดวกต่อการรับส่งเด็กของผู้ปกครอง (.724)

องค์ประกอบที่ 6 องค์ประกอบด้านราคา ได้ 5 ตัวแปร นำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .489-.695ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 23 มีการกำหนดค่าใช้จ่ายต่างแบบเหมารวม โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มเติม (.695) รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 22 สามารถแบ่งชำระค่าบริการได้ (.652) และตัวแปรที่ 21 สามารถต่อรองราคาค่าบริการได้ (.628)

องค์ประกอบที่ 7 องค์ประกอบด้านการรับส่งเด็ก ได้ 3 ตัวแปร นำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .370-.619 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตัวแปรที่ 12 มีช่วงเวลารับ-ส่งเด็กที่เหมาะสม (.619) รองลงมาคือ ตัวแปรที่ 20 กำหนดอัตราค่าบริการรับเลี้ยงเด็ก หลังเวลาราชการเหมาะสม (.532) และตัวแปรที่ 14 มีบริการรับฝากเด็กหลังเวลาราชการกรณีผู้ปกครองมารับล่าช้า (.370)

องค์ประกอบที่ 8 องค์ประกอบด้านการบริการเสริม มี 2 ตัวแปร นำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .602-.713 ประกอบด้วยตัวแปรที่เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบ คือ ตัวแปรที่ 17 มีเครื่องแบบให้เด็ก (.713) และตัวแปรที่ 16 มีบริการรถรับ-ส่ง (.602)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ได้จากงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น สามารถอภิปรายผลโดยอ้างอิงจากงานวิจัย ทฤษฎี และบทความที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมืองขอนแก่น มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วยดังนี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมการตลาด องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดจำหน่าย องค์ประกอบที่ 6 องค์ประกอบด้านราคา องค์ประกอบที่ 7 องค์ประกอบด้านการรับส่งเด็ก และองค์ประกอบที่ 8 องค์ประกอบด้านการบริการเสริม สอดคล้องกับผลการวิจัยบางส่วนของจิตินันท์ วารวินิช (2559) ที่พบว่ากลยุทธ์การตลาดบริการสายการบินราคาประหยัด มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านพนักงานและกระบวนการบริการ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและลูกค้าสัมพันธ์ ด้านภาพลักษณ์การบริการและราคาที่กำหนด กลยุทธ์ด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อจำหน่าย และด้านเบ็ดเตล็ด และสอดคล้องกับผลการวิจัยบางส่วนของ วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย (2556) ที่ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองพบว่าส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการขาย ด้านพนักงานให้บริการ ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยบางส่วนของกนกพร

กระจ่างแสง, ประสพชัย พสุนนท์ และธีระวัฒน์ จันทร์ทีก (2561) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำกิจกรรมเสริมความงามของผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร มี 7 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านบุคลากรทางการแพทย์ ปัจจัยด้านความเชื่อและทัศนคติ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านบุคลากรและกระบวนการที่ให้บริการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และการให้บริการ ปัจจัยด้านสถานที่และกิจกรรมส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านราคาค่าบริการและความสะดวกในการเข้าใช้บริการ ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้สามารถสรุปได้ว่าธุรกิจบริการจะมีส่วนประสมการตลาดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของการบริการและความความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ และในกรณีของส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ผู้ปกครองหรือผู้ใช้บริการจะมุ่งเน้นความสำคัญไปที่ส่วนประสมการตลาดด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ และด้านบุคคลเป็นสำคัญ อันเนื่องมาจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพสามารถสื่อสารด้านคุณภาพการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้ผู้ปกครองสนใจด้านส่งเสริมการตลาดของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนมากขึ้น อีกทั้งผู้ปกครองให้ความสนใจในด้านผลิตภัณฑ์และการบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อตัวของเด็กโดยตรง รวมทั้งด้านบุคคล ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็ก และดูแลเด็กโดยตรง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่นพบว่า ผู้ปกครองให้ระดับความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบ

ส่วนประสมการตลาดบริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมืองขอนแก่น มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ องค์ประกอบที่ 2 ด้านส่งเสริมการตลาด องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบที่ 5 องค์ประกอบด้านการจัดจำหน่าย องค์ประกอบที่ 6 องค์ประกอบด้านราคา องค์ประกอบที่ 7 องค์ประกอบด้านการรับส่งเด็ก และองค์ประกอบที่ 8 องค์ประกอบด้านการบริการเสริม คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรจัดพื้นที่ต่างๆ ภายในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอย่างเป็นสัดส่วนชัดเจน รวมทั้งจัดให้มีแสงสว่างและอุณหภูมิห้องที่เหมาะสมสำหรับเด็กในแต่ละช่วงวัย

2. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรเสนอส่วนลดเมื่อมีการชำระค่าบริการในระยะยาว เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระให้แก่ผู้ปกครอง อีกทั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนยังได้ประโยชน์จากการนำเงินค่าบริการมาบริหารจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนล่วงหน้าอีกด้วย

3. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรพัฒนาคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจ

4. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรจัดอบรมบุคลากรเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และส่งเสริมให้บุคลากรดูแลสุขภาพของตนเอง เพื่อให้เกิดความพร้อมในการให้บริการ

5. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรจัดให้มีทางเข้า-ออกสะดวก ในกรณีที่เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนแห่งใหม่ ผู้ประกอบการควรพิจารณาเลือกที่ตั้งที่มีสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่ดี ไม่อยู่ใกล้สถานีบริการน้ำมัน อู่พ่นสี และร้านรับซื้อของเก่า เป็นต้น

6. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรแจ้งค่าใช้จ่ายแก่ผู้ปกครองแบบเหมารวม โดยไม่คิดค่าบริการอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ผู้ปกครองทราบค่าใช้จ่ายที่แน่นอน รวมทั้งจัดให้มีการแบ่งชำระค่าบริการเพื่อเอื้อต่อผู้ปกครองที่มีรายได้แบบรายวันหรือรายสัปดาห์

7. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนควรมีช่วงเวลารับส่งเด็กที่เหมาะสม โดยเฉพาะในช่วงเย็นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านซึ่งไม่สะดวกรับเด็กในช่วงเวลาราชการ ทั้งนี้สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอาจคิดค่าบริการเพิ่มเติมตามความเหมาะสมได้

8. สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอาจจัดให้มีบริการเสริมอื่นๆ อาทิ การจัดให้มีเครื่องแบบให้แก่เด็ก หรือมีบริการรถรับส่งเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปกครอง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาและกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนให้ข้อมูลประกอบการวิจัยอย่างทั่วถึงมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลเฉพาะสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในเขตพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ให้การสนับสนุนทุนการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการและที่ปรึกษางานวิจัยทุกท่าน และตัวแทนสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนผู้ปกครองทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลประกอบการงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กนกพร กระจ่างแสง, ประสพชัย พสุนนท์, วีระวัฒน์ จันทิก. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรม การเลือกทำสัลยกรรมเสริมความงามของผู้หญิงวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(28) : 64-75.

กมลลักษณ์ เพ็ญอรามณ์. (2560). ปัจจัยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก คิโด้ เจริญนคร 14. *รายงานการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* ; 20 มกราคม 2560. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 1152-1158.

จิตินันท์ วารวิณิช. (2559). การวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบกลยุทธ์การตลาดบริการสายการบินราคาประหยัดในมุมมองของผู้ใช้บริการรองรับสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 10(1) : 23-37.

บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- บึงอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. *วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา*. 5(3) : 117-128.
- ลัลณ์ลลิต อริยพิทักษ์ และอุทัย ปริญญาสุทินันท์. (2560). การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้นไอรักเนอสเซอรี่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 36(6) : 181-191”
- วฤชสพร ณ์ฐุรุจิโรจน์ และกัญญาวีร์ เทพประภักษ์ ศรีบุรี. (2558). สภาวะการณ์ และการถอดบทเรียน สวัสดิการสังคมจากประเทศอิตาลี สู่แนวทางจากจัดสวัสดิการสังคมสำหรับครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ในประเทศไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 7(1) : 187-203.
- วุฒิชชาติ สุนทรสมัย. (2552). *การวิจัยการตลาดและระบบสารสนเทศทางการตลาด*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทยญี่ปุ่น).
- วิยะดา ตันวัฒนากุล. (2548). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์สมการเวกเตอร์ชนิดต่างๆ และการวิเคราะห์ ปัจจัย เล่มที่ 3*. เชียงใหม่ : ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิศิษฐ์ ฤทธิบุญไชย. (2556). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านสะดวกซื้อ เซเว่น อีเลฟเว่น ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 4(2) : 40-56.
- อุทุมพร จามรมาน. (2523). *การวิเคราะห์องค์ประกอบ*. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญหาการสืบพยานในคดีอาญาของศาล ศึกษากรณีการสืบพยานเพิ่มเติม ในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ ของจำเลย

Examination of Evidence in Criminal Cases: Case Study of Examination of Additional Evidence During an Arbitrary Trial and Examination of Evidence for the Confession of the Accused Person

ณิชา ป่องขวาลา¹, ตริเพชร์ จิตรมहिมา²

Nicha Pongkualao¹, Tripetch Jimahuema²

Received: 18 December 2018   Revised: 21 February 2019   Accepted: 30 March 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาและค้นคว้าถึงสภาพปัญหาและความเป็นมาของปัญหาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย แนวความคิดทฤษฎี และวิวัฒนาการของระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย พิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยตามกฎหมายไทย รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบในกรณีที่ศาลไม่สืบพยานเพิ่มเติมประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

จากการศึกษาและวิเคราะห์พบว่า การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจในการเรียกพยานมาสืบได้เอง แต่กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการไว้ เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่าย และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง คดีอาญา ในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ในทางปฏิบัติ ศาลมักจะพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ทำให้ศาลไม่สามารถทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วน ก่อนที่ศาลจะ

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

¹ Master of Law, Faculty of Law, Sripatum University

² Lecture, Faculty of Law, Sripatum University

พิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมได้ จึงเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง ซึ่งการดำเนินการ ตามข้อเสนอดังกล่าว จะทำให้ระบบกฎหมายไทยมีการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้นทำได้ง่าย มีประสิทธิภาพ และเป็นการพัฒนากระบวนการพิจารณาความอาญาของไทยให้นำมาซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงแก่ประชาชน และสังคมต่อไป

คำสำคัญ : การสืบพยานในคดีอาญาของศาล, การสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ, การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

Abstract

A perceived weakness in the Thai criminal procedure law is examined in this study. More specifically, in a criminal proceeding, Thai law includes analyzing the proceedings by examining additional evidence during what is referred to as an arbitrary trial. The law also allows for examination of evidence for the confession of the accused individual. In cases without examination of evidence for the confession of the accused person, the accused may not be receiving a fair trial. This also suggests that the criminal procedure code should be modified to improve efficiency. This research is qualitative research by using the documentary research method.

This study and analysis found that additional court hearings, during arbitrary hearings, according to the Criminal Procedure code, Section 228 gives the court the power to exercise discretion calling witnesses to investigate, but the law does not prescribe clear criteria for examination of additional evidence to allow the court to claim the use of such power in order to create justice for both parties, There should be examination of evidence for the confession of the accused person under section 176 paragraph one of criminal procedure code. In some criminal cases the court can judge the case without further examination of evidence. In practice, the court will often judge the case without further evidence, causing the court to be unable to know the complete facts in the case before the court renders judgment of the accused individual. This may affect the accuracy and fairness of the judicial process. From a legal viewpoint, it suggests that section 228 and section 176 paragraph one of criminal procedure code be modified. This suggestion will help develop Thai law as it concerns examination of additional evidence during an arbitrary trial and examination of evidence for the confession of the accused person.

Keywords: examination of evidence in criminal case of the court, examination of additional evidence in during the arbitrary trial, examination of evidence for the confession of the accused person, criminal procedure law

บทนำ

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ เพื่อควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ และสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้กับสังคม ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่มีการพัฒนามากขึ้น โดยที่สิทธิมนุษยชน ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเรียกร้องให้รัฐจะต้องสร้างหลักประกันในการเข้าถึงและมีการบวนการพิจารณาความผิดในทางอาญาอย่างยุติธรรม กฎหมายอาญาในแง่ของวิธีบัญญัติ หรือที่เรียกว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงได้เริ่มมีการพัฒนาขึ้นมา อย่างเป็นระบบมากขึ้น

แม้ว่ากระบวนการพิจารณาคดีอาญา ของศาลยุติธรรมไทย จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับ การสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่ นำสืบพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิด ของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ ต้องทำให้ศาลยุติธรรมเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิด มิฉะนั้นศาลยุติธรรมก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 หรือในกรณีนี้ ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ในคดีอาญาที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไว้ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์อีกเช่นกันที่ต้องนำพยานเข้าสืบประกอบ คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว หรือในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ที่มีข้อคดี ที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นกฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานของโจทก์ต่อไปก็ได้นั้น มิได้หมายความว่า เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพแล้วศาลจะต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเสมอไป หากศาลยังมีข้อสงสัย ศาลสามารถ

สั่งให้โจทก์ นำพยานหลักฐานมาสืบต่อไป แม้ว่าจะ เป็นคดี ที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา 176 วรรคหนึ่ง ที่ต้องสืบประกอบก็ตาม โดยอาศัยอำนาจตาม บทบัญญัติในมาตรา 228 ที่กำหนดให้ศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างพิจารณา โดยผลการ ได้ ดังนั้น หากพิจารณาถึงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเครื่องสะท้อนถึงวิธีการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา เช่นเดียวกับวิธีการในระบบไต่สวน จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงถือได้ว่า กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจศาลมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งคดี รวมถึงการค้นหา ความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม การสืบพยานในคดีอาญาของศาลยุติธรรมยังคงถูกจำกัดด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการของระบบกล่าวหาที่มีความเคร่งครัดจนเกินไป จึงส่งผลให้เกิดปัญหาที่ศาลไม่ใคร่จะนำบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นมาใช้ในทางปฏิบัติมากนัก เนื่องจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม ข้อ 9 ซึ่งกำหนดให้ศาลใช้อำนาจในการสืบพยานเพิ่มเติมและเรียกพยานมาสืบได้เองต่อเมื่อมีความจำเป็น และศาลเองก็จะระมัดระวังบทบาทของตนในระหว่างพิจารณาคดีอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้พิพากษาศาลไทยได้รับการปลูกฝังระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดีต่างๆ มากมาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ศาลจะยึดมั่นถือมั่นในระบบ และจะต้อง ถือปฏิบัติตามนั้นเสมอไป ดังจะเห็นได้จาก คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544 ซึ่งเป็น คำพิพากษาที่ชี้ให้เห็นถึงวิธีการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล ในบริบทของการให้ ความยุติธรรมในแบบยืดหยุ่นเพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมมากที่สุด แม้จะยังไม่อาจเรียกว่าเป็นระบบกล่าวหา หรือระบบไต่สวนได้ อย่างแน่ชัด ดังนั้น การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย จึงมีความสำคัญยิ่งใน

กระบวนการพิจารณาคดีอาญา เพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาของศาลไปถึงความถูกต้อง และเป็นธรรมให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความจริงที่มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพแก่ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและค้นคว้าถึงสภาพปัญหาและความเป็นมาของปัญหาเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยผลการและการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย

2. ศึกษาและวิจัยเพื่อให้ทราบถึงแนวความคิดทฤษฎีและวิวัฒนาการของ ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและศึกษาถึงอำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญาของต่างประเทศทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาแบบกล่าวหาและประเทศ ที่ใช้ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบบไต่สวน

3. พิจารณาลักษณะและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยผลการ และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของระบบกฎหมายไทย

4. วิเคราะห์ถึงปัญหาในทางปฏิบัติของศาลในการค้นหาความจริง ในคดีอาญาของศาลยุติธรรม และผลกระทบในกรณีศาล ไม่สืบพยานเพิ่มเติมประกอบ คำรับสารภาพ ของจำเลย

5. ค้นหาข้อสรุปและข้อเสนอ จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับอำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยผลการ และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลยตามคำพิพากษา ศาลฎีกา

วิธีการศึกษา

การศึกษาในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทางเอกสาร ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสาร ทั้งเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หนังสือ วิทยานิพนธ์ วารสาร บทบัญญัติของกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกา บทความเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจของศาลในการสืบพยานในคดีอาญาในระหว่างการพิจารณา และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพ ของจำเลย ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ โดยวิเคราะห์ผลสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไข เพื่อให้กระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาของศาลยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา

การสืบพยานหลักฐานในคดีอาญาของศาลมีความสำคัญยิ่งในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอผลการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาล ในระหว่างการพิจารณาโดยผลการ และการสืบพยานประกอบ คำรับสารภาพของจำเลย ดังนี้

1. กระบวนพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาลยุติธรรมของประเทศไทยนั้น จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่ นำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ต้องทำให้ศาลยุติธรรมเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง มิฉะนั้นศาลยุติธรรมก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 อย่างไรก็ตาม การค้นหาความจริงในทางเนื้อหาของความถูกต้องแท้จริงของคำรับสารภาพว่าจำเลยเป็นผู้ที่กระทำ

ความผิดจริงหรือไม่นั้น แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติให้อำนาจศาลในการใช้ดุลยพินิจในการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพไว้ก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังคงมีความบกพร่องอยู่เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่ง รับสารภาพในความผิดที่มีโทษคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น กฎหมายกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี ก็ตาม จึงเป็นบทบัญญัติที่อาจไม่เหมาะสมนัก และแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะบัญญัติให้ศาลโดยพลการสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นบทบาทของศาลในเชิงรุก (Active Role) ในการค้นหาความจริงก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับมีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะเลือกให้มีการสืบพยานต่อไป ประกอบกับแนวคิดตามนโยบายสมานฉันท์และสันติวิธีในการเร่งพิจารณาคดีเพื่อมิให้คดีค้างศาลโดยใช้วิธีการที่ให้ศาลอธิบายถึงสิทธิและประโยชน์ของการยอมรับสารภาพให้กับจำเลยตัดสินใจก่อนที่จะให้การต่อศาล อันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับความสะดวกและรวดเร็วที่จะได้รับจากคำรับสารภาพมากกว่าการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็นบัญญัติที่กำหนดให้ศาลค่อนข้างจะระมัดระวังตนและมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของคู่ความเป็นหลัก และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าวจะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ยังเป็นแบบแผนซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษามากเช่นกัน จากปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าว จึงส่งผลให้ศาลยุติธรรมไม่อาจเข้าไปมี

ส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเท่าที่ควร และไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้นๆ ได้อย่างแท้จริงก่อนการพิพากษาคดี

2. ระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดั้งเดิมมีอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน ทั้ง 2 ระบบดังกล่าวมีความแตกต่างกัน โดยระบบกล่าวหา เป็นระบบการพิจารณาคดีของประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณี มีกำเนิดเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักร เป็นวิธีการที่พัฒนาขึ้นมาใช้แทนการแก้แค้นกันเป็นส่วนตัว โดยการพิจารณาคดีอาญาของระบบกฎหมายนี้ เป็นการพิจารณาคดีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการต่อสู้กันของคู่ความทั้งสองฝ่าย ศาลจะวางตัวเป็นกลาง ทำหน้าที่เป็นกรรมการเพื่อควบคุมให้คู่ความทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามกติกาอย่างเคร่งครัด ศาลไม่สามารถสืบพยานหลักฐานที่อยู่นอกเหนือไปจากที่คู่ความนำมาสืบในคดีได้ โจทก์มีหน้าที่นำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ตามหลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควร (Proof Beyond Reasonable Doubt) และจำเลยได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจึงมีบทบาทในการค้นหาความจริงในคดีอาญาน้อยมาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน การค้นหาความจริงในคดีอาญาของสหราชอาณาจักร ในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ แม้ว่าจำเลยจะให้การ รับสารภาพในชั้นพิจารณา และศาลสามารถพิจารณาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แต่ก็จะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องมาก่อนแล้วโดยศาล Magistrate เสมอ และศาลสามารถเรียกพยานมาสืบเองได้ เพื่อประโยชน์แห่งคดี โดยไม่ทำให้คู่ความเสียเปรียบเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม โดยศาลจะเป็นผู้ถามพยานเอง แต่จะต้องนำพยานมาสืบก่อนที่จะมีการสิ้นสุดการสืบพยานของจำเลย และก่อนที่จำเลยแถลงปิดคดี เว้นแต่เป็นเหตุที่ไม่อาจคาดหมายได้ ซึ่งบัญญัติไว้ใน Criminal Justice Act 1986

สำหรับระบบไต่สวน ได้รับอิทธิพลวิธีการชำระความของผู้มีอำนาจในศาสนาโรมันคาทอลิก และต่อมาได้มีบทบาทสำคัญในประเทศต่างๆ ในภาคพื้นยุโรปที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส ในคดีที่จำเลยรับสารภาพ ศาลก็ยังสามารถดำเนินการไต่สวนต่อไปได้ เนื่องจากศาลไต่สวนของสาธารณรัฐฝรั่งเศสใช้ระบบไต่สวนในการพิจารณาคดีอาญา และในชั้นพิจารณาศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ เป็นต้น โดยการพิจารณาคดีอาญาของระบบกฎหมายนี้ ศาลมีหน้าที่ค้นหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานต่างๆ ทั้งที่คู่ความนำมาเสนอต่อศาล หรือศาลเห็นสมควรเรียกพยานมาสืบเอง โดยไม่ผูกติดเพียงพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ สามารถใช้ดุลพินิจในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างกว้างขวาง เพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ทำให้การวินิจฉัยคดีเป็นไปอย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ศาลจึงมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นอย่างมาก

3. กระบวนพิจารณาคดีอาญาในชั้นศาลยุติธรรมของประเทศไทย จะใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลักในการค้นหาความจริง โดยจำเลยได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โจทก์มีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย และพยานหลักฐานของโจทก์ต้องทำให้ศาลเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง มิฉะนั้น ศาลก็จะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับในระบบกล่าวหา ตามหลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควร (Proof Beyond Reasonable Doubt) ที่ใช้ในสหราชอาณาจักร และมีการกำหนดขอบเขตของพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานที่มีลักษณะเช่นเดียวกับหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม (Fundamental Fairness) และ

หลักกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย (Due Process of Law) ของสหรัฐอเมริกา และหลักพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง หรือบทตัดพยาน (Exclusionary Rule) ของ สหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษ โดยพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อย่างไรก็ตาม กฎหมายได้ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีไว้อย่างกว้างขวางมาก กล่าวคือ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 โดยสามารถกระทำได้ตั้งแต่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลจึงจำเป็นต้องมีบทบาทในการค้นหาความจริงว่าคดีมีมูลหรือไม่ โดยการสืบพยานเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาสืบที่เรียกว่า “พยานของศาล” แม้ชั้นสืบพยานจะจบลงแล้วและนัดฟังคำพิพากษา ก็ถือว่าคดีอยู่ระหว่างพิจารณา ศาลสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ โดยศาลเห็นสมควรหรือคู่ความร้องขอ ไม่ว่าจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้

สำหรับการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทุกคดี โดยในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลย รับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาลงโทษโดยอาศัยแต่คำรับสารภาพจำเลยอย่างเดียวไม่ได้ แต่คดีอาญาในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณาถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ก็ได้ หรือจะสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ โดยมีได้บังคับให้ศาลต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเมื่อจำเลยให้การรับ

สารภาพในความผิดนั้นโดยทันทีเสมอไป ดังนั้น หากศาลยังมีข้อสงสัยเป็นประการใดเกี่ยวกับคำรับสารภาพ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลสามารถเข้าไปมีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของ คำรับสารภาพเพิ่มเติมได้ โดยการเรียกให้มีการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบตัวก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาล โดยผลการในการเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้เอง และเมื่อสืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วพบว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลก็ย่อมยกฟ้องของโจทก์ได้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2944/2544

4. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญาไว้อย่างกว้างขวางมาก กล่าวคือการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการ สามารถกระทำได้ตั้งแต่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยการสืบพยานเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาสืบที่เรียกว่า “พยานของศาล” แม้ในชั้นสืบพยานจะจบลงแล้วและนัดฟัง คำพิพากษา ก็ถือว่าคดีอยู่ระหว่างการพิจารณา ศาลสืบพยานเพิ่มเติมได้ โดยศาลเห็นสมควรเองหรือคู่ความร้องขอ ไม่ว่าจะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้ เพื่อคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4545/2531 อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าว ยังคงมีปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยผลการนั้น กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ ที่ชัดเจนว่า กรณีใดที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการสืบพยานเอง นอกจากกรณีที่คู่ความร้องขอ เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติของศาลในการค้นหาความจริง เนื่องจากศาลยุติธรรมไม่มีใครจะนำบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวข้างต้นมาใช้มากนัก และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็น

บัญญัติที่กำหนดให้ศาลค่อนข้างจะระมัดระวังตน และมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ของคู่ความเป็นหลัก และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าวจะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ เป็นแบบแผนซึ่งเป็น ธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษามากเช่นกัน จากปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าว จึงส่งผลให้ศาลยุติธรรมไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเท่าที่ควร และไม่สามารถที่จะเข้าถึงข้อเท็จจริงแห่งคดีนั้นๆ ได้อย่างแท้จริงก่อนการพิพากษาคดี

นอกจากนี้ การสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคหนึ่ง กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทุกคดี แต่คดีอาญาในข้อหาที่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลจะพิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ แต่บทบัญญัติดังกล่าวยังมีความบกพร่องอยู่ เนื่องจากกฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยซึ่ง รับสารภาพในความผิดที่มีโทษคดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น โดยไม่ต้องสืบพยานต่อไปได้ แม้ว่าในความเป็นจริงจะเป็นความผิดร้ายแรงที่มีอัตราโทษจำคุกสูงสุดถึง 10 ปี 15 ปี หรือ 20 ปี ก็ตาม และแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 จะบัญญัติให้ศาลโดยผลการสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง แต่ในทางปฏิบัติกลับมีจำนวนไม่มากนักที่ศาลจะสืบพยานต่อไป ทำให้ศาลไม่สามารถทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วนก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องและเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับตัวจำเลยที่เป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด อาจไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง การลงโทษผู้บริสุทธิ์โดยผิดพลาดไป ย่อมไม่อาจ

บรรลุนิติบุคคลของการลงโทษไปได้ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการตามข้อเสนอดังกล่าว จะทำให้ระบบกฎหมายไทยมีการพัฒนาในเรื่องเกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างการพิจารณาโดยพลการของศาล และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้นทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนากระบวนการพิจารณาความอาญาของไทย ให้นำมาซึ่งความยุติธรรมอย่างแท้จริงแก่ประชาชน และสังคมต่อไป

5. จากการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับการสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่างการพิจารณาโดยพลการ และการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย และคำพิพากษาศาลฎีกาในหัวข้อ ผลการศึกษา ในข้อ 1 ถึง ข้อ 4 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และมาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยจะได้เสนอแนวทางการแก้ไขดังกล่าวไว้ในข้อเสนอดังต่อไปนี้

สรุปและอภิปรายผล

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีการจัดรูปแบบของระบบกฎหมายไว้ในระบบประมวลกฎหมาย หรือซีวิลลอว์ (Civil Law) และรวมทั้งบทบัญญัติลักษณะพยานหลักฐานก็ได้มีบัญญัติไว้ เป็นส่วนหนึ่งของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ก็ได้มีการนำเอาหลักการและเนื้อหาสาระบางประการของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานในระบบกฎหมายจารีตประเพณีหรือคอมมอนลอว์ (Common Law)

มาบัญญัติรวมไว้ด้วยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา เช่น หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยจำเลยจะไม่ต้องถูกพิพากษาลงโทษ หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐาน ที่จะทำให้ศาลเชื่อโดยปราศจากความสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (Proof Beyond Reasonable Doubt) และบทตัดพยานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังอย่างเด็ดขาด (Exclusionary Rule) รวมทั้งการตรวจพยานหลักฐาน ซึ่งศาลจะค้นหาความจริงจากตัวจำเลยไม่ได้ หากจำเลยไม่ได้อ้างตนเองเป็นพยาน ดังนั้น ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ นักนิติศาสตร์ของไทยมีความเห็นที่แตกต่างกันว่า ระบบกฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็น ระบบกล่าวหาหรือระบบไต่สวน ซึ่งนักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นระบบกล่าวหาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีบทบัญญัติที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับระบบไต่สวนดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการในระหว่างพิจารณาได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ระบบวิธีพิจารณาคดีอาญาของไทยเป็นระบบผสมผสานระหว่างระบบกล่าวหากับระบบไต่สวน ดังนั้น จึงเป็นกรณีในประเทศไทย ได้มีการยอมรับระบบวิธีพิจารณาความอาญา แบบผสม ซึ่งสามารถนำเอาวิธีพิจารณาความอาญาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับระบบไต่สวนนี้ ไปใช้ในการแก้ไขกฎหมายลายลักษณ์อักษรได้ ซึ่งประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) หรือระบบประมวลกฎหมาย ดังนั้น ควรมีแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหรือกำหนดบทบัญญัติกฎหมายโดยวางหลักว่า ในกรณีที่ศาลพบว่ามิเหตุที่จำเลยที่ศาลจะต้องใช้อำนาจในการเรียกพยานหลักฐานดังกล่าวแล้ว ให้ศาลมีหน้าที่ ที่จะต้องเรียกพยานหลักฐานนั้น ทั้งนี้เพื่อช่วยลดปัญหาในการที่ผู้พิพากษาผู้ใช้

อำนาจในการเรียกพยานหลักฐานนี้ต้องถูกรื้อถอนหรือดำเนินการให้เดือดร้อนเสียหาย เพื่อให้การพิจารณาและพิพากษาของศาลไปถึงความถูกต้องและเป็นธรรมให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ได้ความจริงที่มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพแก่ระบบกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น

2. สำหรับการสืบพยานในทางปฏิบัติของศาลไทยนั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์และจำเลยในการนำสืบพยานหลักฐานเสนอต่อศาล ทำให้การพิจารณาคดีอาญาของไทยเป็นการต่อสู้กันระหว่างคู่ความเหมือนอย่างในคดีแพ่ง โดยใช้วิธีการถามค้าน (Cross Examination) ของคู่ความในการค้นหาความจริง โดยศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ทำให้ศาลวางเฉยในการค้นหาความจริง ศาลจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมคู่ความให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ในการพิจารณาแล้ววินิจฉัยตัดสินคดี เว้นแต่ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจึงจะเข้าไปแทรกแซงในการค้นหาความจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงแห่งคดี อันเป็นการค้นหาความจริงในทางรูปแบบมากกว่าการค้นหาความจริงในเนื้อหาแห่งคดี ซึ่งเป็นรากฐาน ของการพิจารณาคดีของระบบกล่าวหา ในระบบกฎหมายจารีตประเพณี ดังนั้น จึงเป็นกรณีหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย และอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนในบทบาทและภารกิจของตน โดยเฉพาะองค์กรศาลจะใช้บทบาทวางเฉย (Passive Role) ในการพิจารณาแทนที่จะใช้บทบาทเชิงรุกตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ ดังที่ปรากฏในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 235 ที่ให้อำนาจศาลในการถามโจทก์จำเลยหรือพยานคนใด และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ที่ให้อำนาจศาลในการเรียกพยานมาสืบได้เอง แต่ในทางปฏิบัติศาลจะไม่พยายามใช้อำนาจนั้นและจะมีคำสั่งต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาเฉพาะกรณีที่คู่ความร้องขอ

เท่านั้น นอกจากนี้ การสืบพยานเพิ่มเติมในระหว่างพิจารณาของศาลโดยพลการ ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการไว้ ดังนั้น การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาของศาลควรมีขอบเขตในการรับฟังพยานหลักฐาน โดยการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายโดยวางหลักว่า กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดจริง ให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป และการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการ จะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยเช่นกัน เพื่อสร้างขอบเขตและหลักเกณฑ์ของ การสืบพยานเพิ่มเติมของศาลในระหว่าง การพิจารณาคดีต่อไป

3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนั้น ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยไว้ใน มาตรา 176 วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ก็ได้ เว้นแต่คดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลย รับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษ อย่างต่ำไว้ให้จำคุก ตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือ โทษสถานທີ່หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่แฝงไปด้วยแนวคิดของหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ อยู่ด้วยเช่นกัน โดยมีความมุ่งหมายให้ศาล ต้องค้นหาความถูกต้องแท้จริงในคำรับสารภาพของจำเลย

อย่างไรก็ตาม ในกรณีความผิดที่มีโทษดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น กฎหมายได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลยพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ หรือจะสืบพยานต่อไป ก็ได้ โดยมีได้บังคับให้ศาลต้องพิพากษาลงโทษจำเลยเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในความผิดนั้นโดยทันทีเสมอไป หากศาลยังมีข้อสงสัยเป็นประการใดเกี่ยวกับคำรับ

สารภาพ หรือมี เหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลสามารถเข้าไปสืบพยานในการค้นหา ความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพเพิ่มเติมได้ โดยการเรียกให้มีการสืบพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วยก็ได้ ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลโดยพลการในการเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้เอง และเมื่อ สืบพยานหลักฐานต่อไปแล้วพบว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด ศาลก็ยอมยกฟ้องของโจทก์ได้โดยอาศัยอำนาจตามตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 แต่ใน ทางปฏิบัติศาลจะไม่พยายามใช้อำนาจนั้น เนื่องจากประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ซึ่งเป็นบัญญัติที่กำหนดให้ศาลค่อนข้างจะระมัดระวังตนและมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้การต่อสู้คดีในศาลเป็นหน้าที่ ของคู่ความเป็นหลัก เพื่อป้องกันมิให้ถูกครหานินทาได้ว่ามีใจลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และถึงแม้ว่าประมวลจริยธรรมดังกล่าว จะมีใช้กฎหมาย แต่ก็ เป็นแบบแผนซึ่งเป็น ธรรมเนียมปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อผู้พิพากษา มากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. จากปัญหาในกรณีความผิดที่มีใช้ คดีที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลยพินิจไว้ 2 ทางด้วยกัน คือ ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การ รับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดย ไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ หรือจะสืบพยานต่อไปก็ได้ แต่ในคดีความผิดในหลายข้อหา มีลักษณะของความผิดที่ร้ายแรง และมีอัตราโทษขั้นสูงให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป แต่กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ หรือกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกไม่ถึงห้าปี คดีดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายที่กำหนดให้ศาลจะต้องฟังพยานโจทก์ประกอบ

คำรับสารภาพของจำเลยเสมอ จึงเป็นบทบัญญัติกฎหมายที่ไม่เหมาะสมนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 176 วรรคหนึ่ง ดังนี้

“ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การ รับสารภาพตามฟ้อง ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง เว้นแต่กรณีไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลย ไม่ได้กระทำความผิด ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้

ถ้าข้อหาที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะแน่ใจว่า มีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น”

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการบัญญัติให้อำนาจศาลในการสืบพยานประกอบรับสารภาพของจำเลย ในคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นได้ อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ศาลใช้อำนาจ ในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพของจำเลยและสามารถที่จะทราบข้อเท็จจริงในคดีนั้นๆ ได้อย่างครบถ้วนที่สุด ก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยต่อไป เพื่อให้การใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง

2. จากปัญหาที่ศาลยุติธรรมไม่ใคร่จะนำบทบัญญัติ มาตรา 228 มาใช้ในทางปฏิบัติ มากนัก เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนว่า กรณีใดที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการสืบพยานเอง เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว ประกอบกับประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ ข้อ 9 ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 228 ดังนี้

“ระหว่างพิจารณา เมื่อมีเหตุอันควรหรือศาลเห็นสมควร หรือคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ให้ศาลสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเอง หรือส่งประเด็นก็ได้”

การแก้ไขเพิ่มเติมในบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการสร้างความชัดเจนให้กับการใช้อำนาจ ของศาลในการเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ โดยศาลสามารถเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ เมื่อมีเหตุอันควรหรือศาลเห็นสมควร ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีได้อย่างกว้างขวาง และศาลย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมาย ให้เป็นไป โดยรวดเร็ว

เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้ศาลอ้างในการใช้อำนาจดังกล่าว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทั้งสองฝ่ายเพราะข้อเท็จจริงที่ถูกต้องย่อมไม่กลัวการพิสูจน์ อันจะเป็นการทำให้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานนั้นสิ้นกระแสความ และคำพิพากษานั้น ก็จะเป็นที่ยอมรับและเป็นคำพิพากษาที่มีคุณภาพ อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ฒ นคร. (2557). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จรัญ ภักดีธนากุล. (2553). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*. กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยามพับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชีพ จุลมนต์. (2556). *ความเป็นกลางและความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีภายใต้ หลักนิติธรรม*. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล.
- ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2558). *คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2 ภาค 3-4*. กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ธานี สิงหนาท. (2557). *คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12) กรุงเทพฯ : บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด.
- วิภา ปิ่นวีระ. (2551). *บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ. (2550). *“กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของ คำรับสารภาพ”*. บทบัณฑิตย เล่มที่ 63 ตอนที่ 1.
- อรรถพล ไชญสว่าง. (2560). *คำอธิบายวิชาสัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- อุทัย อาภิเวช. (2559). *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาระบบไต่สวน&ระบบกล่าวหา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3 เล่ม 1). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ.พรินติ้ง.
- Davies Malcolm, Hazel Croall, and Jane Tyrer. (2005). *Crimeinal Justice an Introduction to the Criminal Justice System in England and Wales*, 3d ed. Harlow, England : Pearson Education.
- Margaret T. Stopp. (1999). *Evidence Law in the Trial Process*. New York : West Legal Studies.

การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล กลุ่มจังหวัด การศึกษาท้องถิ่นที่ 12

Developing Guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in the Provincial Group of Education 12

ธิปกรณ์ บุญทัน¹, พีระศักดิ์ วรรณตร²

Thipakorn Boontan¹, Peerasak Worachat²

Received: 16 January 2019

Revised: 7 April 2019

Accepted: 28 May 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ซึ่งเป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหาร การจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และ ครู จำนวน 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและประเมินแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยรวมอยู่ในระดับ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 043-722378
อีเมล : kenniji_m@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 043-754321
อีเมล : Pee3wor@gmail.com

¹ Master Student Major Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University. Tel. 043-722378 E-mail : kenniji_m@hotmail.com

² Assistant professor Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Mahasarakham University Tel. 043-754321 E-mail : Pee3wor@gmail.com

ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สำหรับการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) 5) เงื่อนไขความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมและประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมระดับมาก

คำสำคัญ : การบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น, แนวทางการบริหาร

Abstract

The purpose of this research was to study the current state, desirable conditions, needs, and develop guidelines for Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for Municipal Schools in The Provincial Schools of Education 12. There were 2 phases of implementation in research and development. The phases included 1) studying the current state, desirable conditions and needs of the Administration of the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12. The samples consisted of 43 school administrators and 221 teachers. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for analyzing data were modified priority need index, mean and standard deviation. The second phase was 2) developing guidelines for Administration of Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12. Focus group discussion included 7 professionals as informants. The research instrument was an evaluation form. The statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

The results of the research revealed the following. The current state of Administration in Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 was at a moderate level. Considering all items it was found that most of them were in the middle level, excluding curriculum and learning management and the development activities of students which were at a high level. Desirable conditions of Administration for the Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 were at the highest level in all items. The result of Developing Guidelines

on Administration in Philosophy of Sufficiency Economy (Local Sufficiency School) for municipal schools in The Provincial Group of Education 12 were divided into 5 categories; 1) the principle, 2) the Purpose, 3) the Mechanism driving the philosophy of sufficiency economy to the school, 4) the management approach based on philosophy of sufficiency economy (Local Sufficiency School), and 5) the conditions of success. The guidelines were divided into 5 factors; 1) school management, 2) curriculum and learning management, 3) the development of students, 4) development of personnel, and 5) the results/imaging success. The results of studied categories were discussed among a focus group of experts for affirmation and suggestions. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at high level.

Keywords: Administration in Philosophy of Sufficiency Economy, Local Sufficiency School, Administrative Guidelines.

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน มีความท้าทายหลายประการต่อมนุษยชาติ ทั้งวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่เห็นคุณค่าเพื่อสนองความต้องการอันไม่สิ้นสุดของมนุษย์ วิกฤตการบริโภคเกินกำลังด้วยการกระตุ้นเร้าจากสื่อและกระแสโลกต่างๆ วิกฤตทางการเมืองที่ผู้คนใช้สิทธิเสรีภาพจนเกินขอบเขตขาดวินัยในการดำเนินชีวิต ไม่เคารพกติกาของสังคม เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้กับพลเมืองของสังคมในรุ่นต่อไป ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยศึกษา ให้ได้รับการบ่มเพาะ และปลูกฝังวิถีคิดและการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ไปได้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) สอดคล้องกับรายงานของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) พบว่า เด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาต่างๆ อันเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิต มีแนวโน้มที่ปัญหาจะเพิ่มความรุนแรง และซับซ้อนมากขึ้น โดยพบว่า มีข้อน่าห่วงใย อาทิ การมีเด็ก

และเยาวชนที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น ด้วยปัญหาทางเศรษฐกิจที่พ่อแม่ต้องไปทำงาน จึงให้ลูกอยู่กับปู่ย่าตายายหรือฝากคนอื่นดูแลแทน ในขณะที่การเข้าถึงการสื่อสารสมัยใหม่ทั้งโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากขึ้นจนอาจเกิดการใช้อย่างไม่เหมาะสม (จิราภรณ์ แผลงประพันธ์, 2555) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2555) สาเหตุของปัญหาการศึกษาไทยว่า ไม่ใช้การขาดทรัพยากร เนื่องจากรัฐได้จัดสรรงบประมาณทางการศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน แต่เป็นเพราะการขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เป็นผลให้สถานศึกษา ไม่สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ได้อย่างคุ้มค่าได้ เนื่องจากการดำเนินงานไม่ได้อยู่บนหลักการของการแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ซึ่งมีพฤติกรรมหลายอย่างที่ไม่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งการบริโภคอย่างไม่พอเพียง การลงทุนอย่างไม่พอเพียง การก่อกวนอย่างไม่พอเพียงรวมถึงการขาดธรรมาภิบาลที่ดี (ฉลองภพ สุธังกรกาญจน์, 2559)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติใน

การดำเนินชีวิต โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม และใช้ความรู้อย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง เพื่อให้ชีวิตสมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ทุกคน องค์กร ชุมชน ทุกประเทศ สามารถนำไปใช้ในทุกกิจกรรม ทุกสาขาอาชีพ และทุกระดับ เพื่อให้เกิด การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง และยั่งยืน (มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2560) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) ได้สานต่อการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ เพื่อมุ่งสู่ “ความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” นำสู่กระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รักรักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (2560-2564) (2559) แต่พบว่า การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา เป็นแนวทางสำคัญในการปลูกฝังเยาวชนให้มีภูมิคุ้มกันในยุคศตวรรษที่ 21 มีข้อจำกัด โดยพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนสถานศึกษาทั้งหมดเปรียบเทียบกับจำนวนสถานศึกษาพอเพียง จึงส่งผลให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาการศึกษาชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 9 จนถึงฉบับปัจจุบัน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ เพื่อให้คนไทยมีลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตาม

บรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองดี มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย”เพื่อนำสู่การพัฒนาประเทศชาติที่ยั่งยืนได้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2559)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาถือเป็นนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดทุกระดับ ถือปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) เพื่อต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความสำคัญกับความเป็นท้องถิ่น และความเป็นไทย พร้อมทั้งจะนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ สร้างทักษะชีวิต ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2554)

ดังนั้น สถานศึกษาในฐานะหน่วยงานการศึกษา จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีปัญหาความรุนแรงทางสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งสภาวะทางสังคม ความเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคน การเข้าถึงเทคโนโลยี ความหลากหลาย และความขัดแย้ง และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (จารุวัฒน์ สองเมือง, 2559) ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงให้รองรับศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งสร้างพฤติกรรมให้เยาวชนเป็นบุคคลที่คิดในเชิงบวก เพื่อปลูกฝังให้รู้จักคิดเชิงนวัตกรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตพอเพียง อย่างลงตัว (สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวง

ศึกษาริการ, 2556) การบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษา ต้องได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วนของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภพในการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการแก้ไขปัญหา และเพื่อให้การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาเป็นไปทั้งระบบ จากส่วนกลาง สู่ส่วนภูมิภาค

จากข้อมูลที่ผ่านมา สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2,059 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560) ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสถานศึกษา โดยสามารถเป็นแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จำนวน 41 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 2.63 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559ข) สำหรับสถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 (จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์) จำนวน 147 แห่ง ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” จนถึงปัจจุบัน จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.19 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 และเห็นว่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดส่วนท้องถิ่นในอนาคต จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เห็นความสำคัญและนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้เป็นแนวทางในการ

พัฒนาสถานศึกษาของตนเองให้มีความอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความรู้ และคุณธรรม ตลอดจนมีความมั่นใจในขอรับการประเมินเป็นโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่นเพิ่มมากยิ่งขึ้น ท้ายที่สุด ผลประโยชน์ในการดำเนินการจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งเป็นผลิตผลสำคัญในการจัดการศึกษาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ใช้ชีวิตบนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี อยู่บนพื้นฐานของความรู้คู่คุณธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 เป็นการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วหาความความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาของเทศบาลสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 จำนวน 796 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน แล้วใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.54-0.94 และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 โดยผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 270 ฉบับ ได้รับการตอบกลับจำนวน 264 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.78

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยผู้วิจัยได้เข้าศึกษาดูงาน พร้อมสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เกี่ยวข้องจำนวน 6 คน ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านเป่าวิทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จังหวัด

ชัยภูมิ, โรงเรียนเทศบาล 5 (วัดป่าจิตตสามัคคี) เทศบาลนครนครราชสีมา จ.นครราชสีมา และโรงเรียนเทศบาลวัดป่าเรไร เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการศึกษาเอกสาร การสังเกตสภาพแวดล้อม และสิ่งทีพบเห็นในโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

2. การตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แล้วดำเนินการประเมินแนวทางตามคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น พร้อมนำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิไปจัดทำแนวทางการพัฒนาฉบับสมบูรณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับ

ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ (ดังตาราง 1)

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ค่าเฉลี่ยดัชนีความต้องการปรับปรุง และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D. แปลผล	$\bar{X}$	S.D. แปลผล		
1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา	3.35	0.69 ปานกลาง	4.62	0.51 มากที่สุด	0.38	1
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้	3.51	0.74 มาก	4.71	0.51 มากที่สุด	0.34	4
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.55	0.77 มาก	4.71	0.50 มากที่สุด	0.33	5
4. ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา	3.51	0.72 ปานกลาง	4.73	0.50 มากที่สุด	0.35	3
5. ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ	3.42	0.68 ปานกลาง	4.69	0.51 มากที่สุด	0.37	2
รวม	3.47	0.72 ปานกลาง	4.69	0.50 มากที่สุด		

2. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ ซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางครั้งนี้ 2) จุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เป็นแผนผังขั้นตอนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) ซึ่งเป็นรายละเอียดของขั้นตอนการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องใน 5 ด้าน ครอบคลุมการปฏิบัติงาน จุดประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด วิธีดำเนินงาน และการประเมินผล 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้ โดยแบ่งออกเป็น

5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา กำหนดนโยบาย บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการปฏิบัติงาน 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การดำเนินขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผน สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการปฏิบัติทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม ติดตามผลการจัดกิจกรรม นำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการกิจกรรมผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการ

จัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มอบหมายให้บุคลากรนักเรียน ให้มีส่วนในการรับผิดชอบ ดูแลการจัดสถานที่ที่มีความเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมเพื่อให้นักเรียน ครู ผู้บริหารปฏิบัติตน อย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาทกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา พบว่า มีความเหมาะสมระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สร้างทัศนคติที่ดี สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ผู้บริหาร คณะครู มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์สู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน จนเป็นแบบอย่างสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในวงกว้าง ใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตลอดจนการเรียนรู้ ฝึกฝน ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ

สรุปและอภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดย

รวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และลำดับความต้องการจำเป็น (PNI^{Modified}) ในการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ต้องได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถในการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด โดยจากผลที่ปรากฏเช่นนี้เพราะว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาอย่างเพียงพอ โดยอาจเกิดจากกระบวนการบริหารไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารสถานศึกษา คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2558) ถึงแม้ว่าความพอเพียงไม่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงของภาวะผู้นำ แนวคิดเรื่องความพอเพียงยังไม่ได้ถูกบ่อนเข้าไปในกระบวนการการศึกษาอย่างแท้จริง แนวคิดของความพอเพียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติมีผลกระทบทั้งในเชิงของการเปรียบเทียบ และการปฏิบัติสำหรับองค์กรทางการศึกษา และผู้นำองค์กรความพอเพียงได้ (Bottery, 2012) สอดคล้องกับการวิจัยของสุนทร จงเพียร (2556), ศรีเรือน ยิ้มย่อง (2556), รัตนา หลวงกลาง (2558), ทักษกร กรุณวงศ์ (2558) และการวิจัยของสินีนารถ นาคลลอ (2559) ที่พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา หลวงกลาง (2558) และสินีนาท นาคลอ (2559) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่น และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติต่ำที่สุด

2. จากผลการพัฒนาแนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาลกลุ่มจังหวัดการศึกษาท้องถิ่นที่ 12 ที่ได้พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กลไกการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 4) แนวทางการบริหารตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (โรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น) 5) เงื่อนไขความสำเร็จ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป โดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ในการปฏิบัติงาน ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้การดำเนินขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ จัดทำแผน สื่อการสอน แหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการปฏิบัติทุกขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน ปฏิบัติกิจกรรม ติดตามผลการจัดกิจกรรมนำมาปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา จะต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ

แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ มอบหมายให้บุคลากร นักเรียน ให้มีส่วนในการรับผิดชอบ ดูแลการจัดสถานที่ที่มีความเรียบร้อย สะอาด ปลอดภัย มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมเพื่อให้นักเรียน ครู ผู้บริหารปฏิบัติตน อย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตน และสอดคล้องกับสภาพสังคม รวมถึงมีการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ และผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนา พบว่า มีความเหมาะสมระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สร้างทัศนคติที่ดี สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ผู้บริหาร คณะครู มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมสามารถประยุกต์สู่การเรียนการสอนในชั้นเรียน จนเป็นแบบอย่างสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในวงกว้าง ใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ตลอดจนการเรียนรู้ ฝึกฝน ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าการพัฒนาแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงละเอียดละออน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่สามารถขยายตัวขึ้นเติบโตขึ้น มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น (ปรกรณ์ ปรียากร,

2538) โดยยึดหลักการบริหารสถานศึกษาตามวงจรคุณภาพ (PDCA) (อภิชา ประกอบแสง, 2555) แนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษา ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้อิทธิพลของความรู้ และคุณธรรม มาใช้เป็นหลักคิดในการวางแผนการทำงาน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยการถอดบทเรียนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายหลังการปฏิบัติจริง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมที่สอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติกิจกรรม 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติ แนวคิด สร้างพลังใจ สร้างความเชื่อ (Mindset) ปลูกฝังเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำผลการพัฒนามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและชีวิตประจำวัน และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ซึ่งผู้บริหาร ครู นักเรียน ปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม (ปริญานุช ธรรมปิยา,

2558) สอดคล้องกับการวิจัยของอดิศร บุญโนนแต่ (2559) และชาวเรศ ใจทัต (2559) ที่พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่มาก และสอดคล้องกับการวิจัยของสาคร มหาหิงค์ (2555), ปณิธาน เป็รื่องนนท์ (2556) และมนธิชา วงวิภาค (2559), ทักษกร กรุณวงศ์ (2558) ที่พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีดังนี้ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาดำเนินการสร้าง ความเข้าใจและความตระหนักให้แก่บุคลากรในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน กิจกรรมการขับเคลื่อนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหลักสูตรท้องถิ่น เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพัฒนาผู้เรียนครอบคลุมทุกด้าน โดยสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ 5) พัฒนาสถานศึกษาและจัดอบรมให้ความรู้ผู้บริหาร ครู นักเรียนให้มีลักษณะความพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *ผลการคัดเลือกสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2552*. หนังสือที่ มท 0893.2/ว138.
- _____. (2554). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. หนังสือที่ มท 0893.2/ว1546.
- _____. (2559ก). *คู่มือแนวทางการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนพอเพียงท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- _____. (2559ข). ที่ มท 0816.3/ว1574 *หนังสือราชการ เรื่อง การประเมินสถานศึกษาพอเพียงเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ปี 2559*. 15 สิงหาคม 2559.

- _____. (2560). *สรุปข้อมูล อปท ทั่วประเทศ*. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.dla.go.th/work/abt/summarize.jsp>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 19 กรกฎาคม 2560].
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จารุวัฒน์ สองเมือง. (2559). *การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://www.deepsouthwatch.org/node/8009>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561].
- จิราภรณ์ แผลงประพันธ์. (2555). *แนวโน้มปัญหาเด็กซบซ้นขึ้น ที่ดอาร์ไอจี้รัฐยอมรับข้อมูล-ปรับวิธีแก้ไข*. [ออนไลน์]. ได้จาก: http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1352948048. [สืบค้น 12 มกราคม 2561].
- ฉลองภพ สุสังกรกาญจน์. (2559). คลังสมองกับมายาคติของ “ความรู้”: กรณีศึกษาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(2), 1-17.
- ชาวเรศ ใจทัด. (2559). *การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทักษกร กรุณวงศ์. (2558). *แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสถานศึกษาพอเพียงของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดกำแพงเพชร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปรกรณ์ ปรียากร. (2538). *ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพานิช.
- ปณิธาน เป็รื่องนนท์. (2556). *การศึกษาความพร้อมและความคาดหวังการปฏิบัติงานสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2558). *การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- มนธิชา วรวิภาค. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *ความหมายและคำอธิบายหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.sufficiencyeconomy.org/sufficiency-meaning>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561].
- รัตนา หลวงกลาง. (2558). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 2*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 9(พิเศษ), 589-600.
- ศรีเรือน ยิ้มย่อง. (2556). *การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สิงห์บุรีและอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2555). *ยุคเครื่องการศึกษาไทย: สู่อารศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://thaipublica.org/2012/02/ammarr-reform-of-education>. [สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2561].
- สาคร มหาหิงค์. (2555). *การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. [ออนไลน์]. ได้จาก: https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf. [สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2561].
- สินีนาถ นาคล่อ. (2559). *แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2558). *หลักการ ทฤษฎี และการปฏิบัติทางการบริหารและพัฒนาการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทร จงเพียร. (2556). *การบริหารสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อดิศร บุญโนนแต่. (2559). *การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสู่สถานศึกษาพอเพียงต้นแบบสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิชา ประกอบแสง. (2555). *PDCA วงจรการบริหารงานคุณภาพ*. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://colacooper.blogspot.com/2012/09/pdca.html>. [สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2561].
- Bottery, M. (2012). Leadership, the logic of sufficiency and the sustainability of education. *Education Management Administration & Leadership*, 40(4), 449-463.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sampling Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 10(11), 308.

การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

Driving Digital Organization for Thailand 4.0 Development

สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์¹, นิสรา ใจชื่อ²

Somsak Wanitchayaporn¹, Nissara Jaisue²

Received: 13 November 2018 Revised: 6 January 2019

Accepted: 1 March 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแผนพัฒนาและแนวคิดเกี่ยวกับองค์การดิจิทัล 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 3) เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 4) เสนอแนวทางการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 และ 5) นำเสนอกรณีศึกษาขององค์การดิจิทัลภาครัฐและองค์การดิจิทัลภาคเอกชน ผลการศึกษาพบว่า การขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ต้องอาศัยกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนทั้งองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชน โดยในระดับประเทศมีแผนและยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่สำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 3) ปัจจัยด้านคน 4) ปัจจัยด้านความหลากหลายขององค์ความรู้ 5) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ สำหรับปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 คือ 1. โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล 2. การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชนและภาคสังคม 3. ภาคธุรกิจกับเทคโนโลยีดิจิทัล 4. ความพร้อมของภาครัฐ 5. ทักษะการมนุษย์ 6. กฎหมายกฎเกณฑ์และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาดิจิทัล นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาองค์การไปสู่องค์การดิจิทัล (Digital Organization) ทั้งองค์การดิจิทัลภาครัฐ และองค์การดิจิทัลภาคเอกชน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการดังนี้ 1. Digital Mindset ชุดความคิดของคนในองค์กร 2. Digital Processes ระบบงานและกระบวนการภายใน 3. Digital Skills ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการใช้เทคโนโลยี 4. Digital Culture วัฒนธรรมการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องในแบบโคเซ็น ปัจจัยสำคัญที่สุดในการเปลี่ยนภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล คือต้องพัฒนาคนและสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลก่อน โดยการที่คนภาครัฐต้องพัฒนาตัวเองให้ทันกับการเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัล หลังจากนั้นการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นดิจิทัลเทคโนโลยีควรเป็นเรื่องสุดท้ายที่จะดำเนินการ และในที่สุดจะก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ได้สำเร็จ

คำสำคัญ : องค์การดิจิทัล, ดิจิทัล 4.0, ประเทศไทย 4.0

¹ อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² อาจารย์ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

¹ Lecturer, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University, somsakball@yahoo.com

² Lecturer, Faculty of Public Administration, Dhurakij Pundit University, nissaraj@yahoo.com

Abstract

The objective of this article was to: 1) study development plans and concepts of digital organizations, 2) study factors affecting the motivation of digital organizations to develop Thailand 4.0, 3) study problems and obstacles that affect the motivation of digital organizations to develop Thailand 4.0, 4) propose guidelines for driving the digital organization for the development of Thailand 4.0 and 5) presenting case studies of government digital organizations and private digital organizations.

The study found that motivating a digital organization for development of Thailand 4.0 requires an important mechanism to drive both public and private organizations. At the national level, plans and strategies for digital government development for the economy and society are required. The factors related to driving the digital organization for the development of Thailand 4.0 are as follows: 1) technology factors, 2) systematic management factors, 3) human factors, 4) knowledge diversity factor, 5) organizational structure factors. For problems or obstacles that affect the driving of the digital organization for the development of Thailand 4.0, namely, 1. digital infrastructure, 2. utilization of digital technology of people and society, 3. business and digital technology, 4. availability of government, 5 human resources, 6. laws, rules and regulations that facilitate digital development. In addition, results of the study found that the guidelines for driving to develop the organization to the digital organization, are shared by both government digital organizations and private digital organizations. There are 4 important elements as follows: 1. digital mindset, namely, the idea of people in the organization, 2. digital processes internal work systems and processes, 3. digital skills knowledge, ability and skills in using technology, 4. digital culture, culture of work improvement like continuing in Kaizen. The most important factor in transforming the government into a digital government is to develop people and create a digital culture first by the government sector having to develop themselves to catch up with the coming of digital technology. After that, the transition to digital technology should be the last issue to be implemented. And, finally will be able to successfully develop Thailand 4.0.

Keywords: Digital Organization, Digital 4.0, Thailand 4.0

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา มีนโยบายกำหนดทิศทางของประเทศไทย ภายใต้นโยบาย “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งเป็นแนวทางไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิง

นโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจจากเดิมไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2560) โดยการมุ่งไปสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 จะมีอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมในอนาคต เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร การเกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ (Food,

Agriculture & Bio-Tech) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ (Health, Wellness & Bio-Med) กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม (Smart Devices, Robotics & Mechatronics) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อ และ บังคับอุปกรณ์ต่างๆ (Digital IoT, Artificial Intelligence & Embedded Technology) และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรมและบริการที่มีมูลค่าสูง (Creative, Culture & High Value Services) (พิภพ อุดร และคณะ, 2560) การขับเคลื่อนเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ต้องอาศัยกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนทั้งองค์การภาครัฐและองค์การภาคเอกชน ในการเป็นพลังร่วมกันที่มุ่งมั่น จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงขององค์การในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการจัดการนวัตกรรมและการพัฒนาด้านเทคโนโลยี การใช้ระบบดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม องค์การจำเป็นต้องมีความรู้เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยเฉพาะองค์การภาคเอกชน นำโดยมิสเตอร์โจนาส ไพรซิง ประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่ผู้บริหารแมนพาวเวอร์กรุ๊ป ได้เผยแพร่ผลสำรวจผู้บริหารระดับ CEO 47% เริ่มเปลี่ยนธุรกิจของตนเข้าสู่ระบบดิจิทัล จากผลสำรวจพบว่าองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่ดิจิทัล จะทำให้องค์กรมีกำไรมากกว่าคู่แข่งถึง 26% และมีมูลค่าการตลาดสูงขึ้น 12% (Money2Know, 2562)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวถึงข้างต้นทำให้ผู้เขียนมีความสนใจนำเสนอบทความวิชาการเรื่องการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 สำหรับบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาแผนพัฒนาและแนวคิดเกี่ยวกับองค์การดิจิทัล 2) เพื่อ

ศึกษาปัจจัยการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 4) เพื่อเสนอแนวทางการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 และ 5) เพื่อนำเสนอกรณีศึกษาขององค์การดิจิทัลระดับโลก องค์การดิจิทัลภาครัฐ และองค์การดิจิทัลภาคเอกชน

แผนพัฒนาและแนวคิดเกี่ยวกับองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

ในการศึกษาเรื่ององค์การดิจิทัล มีแนวคิดสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ดังต่อไปนี้

แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ในวันที่ 5 เมษายน 2559 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมขึ้น เพื่อเป็นหนึ่งในแผนการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Digital Landscape) ที่กำหนดเอาไว้

1) **ระยะที่ 1: Digital Foundation-**ประเทศไทยลงทุน และสร้างฐานรากในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยให้บรรลุเป้าหมายส่วนนี้ได้ภายในระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน

2) **ระยะที่ 2: Digital Thailand I: Inclusion-**ทุกภาคส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลตามแนวทางประชารัฐ โดยให้บรรลุเป้าหมายส่วนนี้ได้ภายในระยะเวลา 5 ปี

3) **ระยะที่ 3: Digital Thailand II: Full Transformation-**ประเทศไทยก้าวสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพโดยให้บรรลุเป้าหมายส่วนนี้ได้ภายในระยะเวลา 10 ปี

4) ระยะที่ 4: Global Digital Leadership-ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้บรรลุเป้าหมายส่วนนี้ได้ภายในระยะเวลา 20 ปี

โดยแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นการดำเนินงาน 20 ปี มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไว้ด้วยกัน 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 “พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ”

ยุทธศาสตร์ที่ 2 “ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล”

ยุทธศาสตร์ที่ 3 “สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล”

ยุทธศาสตร์ที่ 4 “ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล”

ยุทธศาสตร์ที่ 5 “พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล”

ยุทธศาสตร์ที่ 6 “สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล”

แนวคิดและลักษณะขององค์การดิจิทัล

จากบทความของชัยทวี เสนะวงศ์ (2560) ได้สรุปงานวิจัยของ MIT Center for Digital Business ในปี 2016 ร่วมกับบริษัทที่ปรึกษา Capgemini ชื่อ “Becoming a Digital Organization: The Journey to Digital Dexterity” ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ประมาณ 150 องค์กร ที่มีลักษณะเป็นองค์กรดิจิทัล ซึ่งสรุปลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) ความหมายขององค์กรดิจิทัล จะเป็นลักษณะสองมิติ คือ 1.1) Digital Capability เป็นความสามารถขององค์กรในการสรรหาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานขององค์กร เช่น Social Media, Virtual Reality เป็นต้น 1.2) Digital Dexterity เป็นความสามารถขององค์กรในการใช้

เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2) คุณลักษณะขององค์กรดิจิทัล มีลักษณะที่เรียกว่า M-PWR) โดยมีรายละเอียดคือ 2.1 Mindset (M) หมายถึง ซึ่งมีลักษณะเป็นความมุ่งมั่น ขององค์กรที่ต้องการใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานการขับเคลื่อนองค์กร 2.2 Practices (P) หมายถึง องค์กรมีกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มคุณค่าและสร้างความแตกต่าง โดยมีมิติหลัก 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 Digitized Operations คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นวิทยาศาสตร์ มีเหตุผลที่อธิบาย ตรวจสอบได้ ด้านที่ 2 Collaborative Learning การปฏิบัติงานอยู่บนฐานของความร่วมมือร่วมใจ และด้านที่ 3 คือ Data-Driven Decision การทำงานขององค์กรต้องเชื่อมโยงกับข้อมูลเสมอ 2.3 Workforce (W) มุ่งมองด้านการทำงานของพนักงาน พนักงานจะเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนผลสำเร็จขององค์กร 2.4 Resources (R) ทรัพยากรเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูล ซึ่งองค์กรควรมีความพร้อม 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 Real-Time Customer Data มีข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าที่ถูกต้อง เหมาะสมกับเวลา ด้านที่ 2 Integrated Operations Data แก้ปัญหา สามารถปรับปรุงงาน รวดเร็ว และด้านที่ 3 Collaborative Tools: การใช้เครื่องมือสื่อสารที่บูรณาการการทำงานร่วมกัน

แนวคิด Digital 4.0

Digital 1.0 Internet ยุคบุกเบิกของการทำกิจกรรม online เช่น E-mail Website

Digital 2.0 Social Network ยุคสังคมออนไลน์ ผู้บริโภคเริ่มสร้างเครือข่ายเพื่อการติดต่อสื่อสาร

Digital 3.0 Application and Big Data ยุคข้อมูล DATA และ Application บน Smart phone ให้ความสะดวกสบายกับผู้บริโภค

Digital 4.0 Machine to Machine ยุคดิจิทัล ลดบทบาทของมนุษย์ เพิ่มความฉลาดให้เทคโนโลยีตั้งรูปภาพที่ 1

DIGITAL 4.0 ในปัจจุบัน

Cloud Computing

ใช้เซิร์ฟเวอร์ระยะไกล จัดเก็บจัดการและประมวลผลข้อมูล เพื่อกระบวนการที่รวดเร็ว

Simulation

การจำลองสถานการณ์ เหมาะสำหรับการฝึกอบรมพนักงาน และการวางแผนสถานการณ์

Autonomous Systems

ป้อนคำสั่งเครื่องจักร และหุ่นยนต์ให้ทำหน้าที่อิสระ

Cyber Security

ปกป้องข้อมูลที่มีค่าของลูกค้าและคู่ค้า

Augmented Reality

เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม สร้างข้อมูลบนโลกเสมือนจริง เพื่อวิเคราะห์ตัวสินค้า

Internet of Things

เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตกับเครื่องจักร เพื่อส่ง รับ และประมวลผลข้อมูล

รูปภาพที่ 1 แสดง Digital 4.0 ในปัจจุบัน

ที่มา: <http://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-technology/>

แนวคิดรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E Government) รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) และรัฐบาล 4.0 (Government 4.0)

แนวคิดเกี่ยวกับรัฐบาลทั้ง 3 แนวคิดนี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันดังต่อไปนี้

บริษัทการ์ทเนอร์ (Gartner) ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ได้นำเสนอระดับการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (Maturity Model) 5 ระดับ คือระดับที่ 1. E-Government, ระดับที่ 2. Open, ระดับที่ 3. Data-Centric, ระดับที่ 4. Fully Digital และระดับที่ 5. Smart สรุปรายละเอียดได้ดังนี้

	E-Gov.		Open	Data-Centric	Fully Digital	Smart
Maturity Level	1 Initial	2 Developing	3 Defined	4 Managed	5 Optimizing	
Value Focus	Compliance, efficiency	Transparency and openness	Constituent value	Transformation	Sustainability	
Channel Strategy	Portal	Government as a platform	Nongovernment channels	Truly multichannel	Automation replaces portals	
Leadership	CIO/CTO	CDO	Departments	CIO and departments	(New) CIO	
Technology Focus	SOA	Open data, open service	Open any data	Things as data	Smart machines	
Sourcing Strategy	Mixed	Re-insourced, cloud first	Multisourced	Partner-sourced	Outsourced	
Key Metrics	% services on line	% open data	Number of data-driven services	% data from things	% decrease of services	

ที่มา: Gartner (2015). Introducing the Gartner Digital Government Maturity Model.

จากแนวคิดของบริษัทการ์ทเนอร์ (Gartner) ที่นำเสนอระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (Maturity Model) 5 ระดับจะพบว่า

Level 1: E-Government รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นจุดเริ่มต้นของการมุ่งสู่รัฐบาลดิจิทัล ทั้งนี้ ในระดับการพัฒนาขั้นนี้ ภาครัฐมีการให้บริการต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน แต่เป็นเพียงการบริการเฉพาะด้านหรือบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้บางหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหรือทำงานในสายงานเดียวกัน อาจร่วมมือกันเพื่อรวมศูนย์ของบริการอิเล็กทรอนิกส์เข้าไว้ยังจุด (Portal) เดียวกัน

Level 2: Open Government การพัฒนาโดยภาครัฐจะเพิ่มอัตราการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ และข้อมูลที่หน่วยงานมีอยู่ หากเป็นข้อมูลบนเอกสาร จะต้องทำให้กลายเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเริ่มดำเนินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ (Open Public Data)

Level 3: Data-Centric Government เพื่อยกระดับการให้บริการและการทำงานภาครัฐ การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในขั้นนี้มุ่งเน้นไปที่การสร้างเว็บไซต์หรือระบบที่ให้บริการและตอบสนองผู้ใช้ (ประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง) ในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เปิดเผย

Level 4: Fully Digital Government การเกิดขึ้นของรัฐบาลดิจิทัลจะนำไปสู่รูปแบบบริการและการดำเนินงานของภาครัฐในรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้น การนำเทคโนโลยีสำคัญมาปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบกับการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐกับรัฐ และรัฐกับเอกชน จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัลของประเทศเกิดการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและข้อมูลเป็นหัวใจสำคัญของรัฐบาลดิจิทัล

Level 5: Smart Government รัฐบาลดิจิทัลจะมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลอัจฉริยะ (Smart Government) โดยการขับเคลื่อนผ่านการนำเอา

เทคโนโลยี Smart Machines มาปรับใช้กับการดำเนินงานและการให้บริการต่างๆ ของรัฐบาล

แนวคิดรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) เป็นระดับการพัฒนาขั้นแรกของรัฐบาลดิจิทัล เน้นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานและการให้บริการประชาชนของภาครัฐจากการใช้กระดาษ เป็นการใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสำคัญ แนวคิดของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เริ่มเกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีเว็ลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web) ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2560)

แนวคิดรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) เป็นการออกแบบและปรับเปลี่ยนรูปแบบบริการของรัฐโดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลเพื่อสร้างบริการของรัฐในรูปแบบใหม่ ผ่านเทคโนโลยี Mobile Social Cloud Technology ยุคอินเทอร์เน็ต โดยมีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) Reintegration เป็นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดการกำกับควบคุมการบริหารภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ 2) Needs-based holism เป็นการปรับปรุงองค์กรภาครัฐเพื่อให้เกิดการให้บริการสาธารณะที่ให้ความสำคัญต่อการนำความต้องการของพลเมืองมาเป็นศูนย์กลาง และ 3) Digitalization เป็นการใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการนำระบบบริหารสารสนเทศมาใช้ รวมถึงการให้ความสำคัญต่อการสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจะเข้ามาแทนที่วิธีการทำงานแบบเดิม (สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559)

กล่าวโดยสรุป **รัฐบาลดิจิทัล (Digital Government)** เป็นการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานและการให้บริการประชาชนของภาครัฐเช่นเดียวกับรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังเป็นการนำดิจิทัลเทคโนโลยี

มาใช้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการยกระดับการทำงานภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อสร้างบริการที่มีคุณค่าสู่ประชาชน ด้วยการทำงานอย่างเป็นระบบและพึงพาทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานอิสระ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชน และปัจเจกบุคคลที่มีบทบาทในฐานะผู้ให้และผู้ใช้ข้อมูล รวมถึงร่วมสรรค์สร้างสาระที่จำเป็นและสำคัญต่อการให้บริการของภาครัฐ (Recommendation of the Council on Digital Government Strategies, OECD, 2557, อ้างถึงใน สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2558) สำหรับประเทศไทยได้มีนโยบายด้านการเปิดข้อมูลตั้งแต่ปี 2558 ที่มีการจัดตั้งเว็บไซต์ Data.go.th ที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลเปิดจากภาครัฐ ปัจจุบันมีข้อมูลเปิดกว่า 1,000 ชุด ข้อมูล คือ จุดเริ่มของการไปสู่รัฐบาลดิจิทัลที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย “ไทยแลนด์ 4.0 (Thailand 4.0)” ของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาใช้ในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการของประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้สูง (High Income Country) บนพื้นฐานของความ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” จึงมีการบัญญัติคำว่า “**รัฐบาล 4.0**” (Government 4.0) ขึ้น โดย ดร.สุวิทย์ เมษินทรีย์ อดีตรองนายกรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ปัจจุบันเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ได้กล่าวในการบรรยายหัวข้อ “ระบบราชการ 4.0 กับการขับเคลื่อน ป.ย.ป.” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรการบริหารราชการแผ่นดิน ตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง โดยอธิบาย “รัฐบาล 4.0” ไว้ว่าเป็นรัฐบาลที่ “ต้องปรับตัวให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล โดยต้องเป็นที่พึงของประชาชนและเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจ” (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2561) โดยมีลักษณะสำคัญคือ 1. เป็นรัฐบาลที่ยึดประชาชนเป็น

ศูนย์กลาง (Citizen-centric government) 2. เปิดกว้าง และเชื่อมโยงกัน (Open & Connected Government) 3. มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย (Smart & high performance government) และหนึ่งในปัจจัยสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศไทย 4.0 คือ การปรับเข้าสู่ความเป็นดิจิทัล (Digitization/Digitalization) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2561). กล่าวโดยสรุปเมื่อพิจารณาจากความหมายและลักษณะสำคัญรวมทั้งปัจจัยสู่ความสำเร็จพบว่า รัฐบาล 4.0 สอดคล้องกับความหมายของรัฐบาลดิจิทัล

ปัจจัยการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

แนวคิดและงานวิจัยด้านการพัฒนาองค์การเพื่อขับเคลื่อนให้เป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จ มีหลากหลายแนวคิด ดังนี้ McShane & Von Glinow (2008) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาองค์การคือ องค์การควรมีหลัก 5 ด้านในการพัฒนาองค์การ คือ 1) Multidisciplinary ความหลากหลายสาขา ความหลากหลายขององค์ความรู้ เพื่อนำความรู้มาเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์การ 2) Systematic ความเป็นระบบ องค์การควรมีวิธีการบริหารจัดการองค์การ อย่างเป็นระบบ 3) Contingency สถานการณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อองค์การ 4) Multiple Levels of Analysis องค์การควรมีการศึกษาวิเคราะห์การทำงานเพื่อพัฒนาองค์การในหลากหลายระดับ เช่น ระดับบุคคล ระดับการทำงานของทีม และระดับภาพรวมขององค์การ และ 5) Open Systems องค์การควรมีการทำงานที่เป็นระบบประสานความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก นอกจากนี้ Samuel C. Certo & S.Trevis Certo (2014) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์การ ควรคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านคน (People Factors) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทัศนคติของคนในองค์การ ทักษะความเป็นผู้นำ และทักษะการสื่อสาร 2) ปัจจัยด้านโครงสร้าง

องค์การ (Structural Factors) เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การกำหนดขั้นตอนการทำงาน และการควบคุมการทำงานขององค์การ และ 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors) เกี่ยวข้องกับการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการทำงาน กระบวนการทำงานขององค์การที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงองค์การ ของ Stephen P. Robbins & Mary Coulter (2014) ซึ่งได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีการพัฒนา ควรคำนึงถึง 1) ปัจจัยด้านโครงสร้าง (Structure) เกี่ยวกับการออกแบบโครงสร้างขององค์การ 2) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) เกี่ยวข้องกับการออกแบบกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการทำงาน 3) ปัจจัยด้านคน (People) เกี่ยวข้องกับทัศนคติของคน ความคาดหวัง การรับรู้ของบุคลากร และการแสดงพฤติกรรมของบุคลากร ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่ม นอกจากนี้ Thomas S. Bateman & Scott A. Snell (2015) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญขององค์การในการกำหนดกรอบการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีขององค์การ ประกอบด้วย

1) ปัจจัยทางการยอมรับจากตลาด (Market Receptiveness) 2) ปัจจัยความเป็นไปได้ทางเทคโนโลยี (Technological Feasibility) 3) ปัจจัยความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ (Economic Viability) 4) ปัจจัยด้านความสามารถในการพัฒนา (Competence Development) 5) ปัจจัยด้านความเหมาะสมขององค์การ (Organizational Suitability) จากบทความเรื่อง Transforming Organizations to a Digital World ของ Mary Cianni & Steven Steckler (2017) ได้กล่าวถึงในอุตสาหกรรมหลายๆ บริษัททั่วโลกมีการปรับปรุงการทำงานขององค์การด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ เพิ่มการเข้าถึงลูกค้ามากขึ้น และปรับปรุงกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองลูกค้ามากขึ้น ระบบการทำงานแบบองค์การดิจิทัลจะเป็นการเชื่อมโยงการดำเนินงานทางธุรกิจ และเชื่อมโยงกับรูปแบบการแข่งขันขององค์การในอนาคต

กล่าวโดยสรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่สำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 3) ปัจจัยด้านคน 4) ปัจจัยด้านความหลากหลายขององค์ความรู้ และ 5) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ

ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

ปัจจัย	แนวคิด				
	McShane & Von Glinow (2008)	Samuel C. Certo & S.Trevis Certo (2014)	Stephen P. Robbins & Mary Coulter (2014)	Thomas S. Bateman & Scott A. Snell (2015)	Mary Cianni & Steven Steckler (2017)
1. ปัจจัยด้านความหลากหลายขององค์กรความรู้	✓				✓
2. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ	✓			✓	✓
3. ปัจจัยด้านการศึกษาสถานการณ์ที่มีผลต่อองค์กร	✓				
4. ปัจจัยด้านการวิเคราะห์ห้องค์การ	✓				
5. ปัจจัยด้านการประสานการทำงาน	✓				✓
6. ปัจจัยด้านคน		✓	✓		✓
7. ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร		✓	✓		
8. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี		✓	✓	✓	
9. ปัจจัยด้านการยอมรับจากตลาด				✓	
10. ปัจจัยความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ				✓	
11. ปัจจัยด้านความสามารถในการพัฒนา				✓	

ปัญหา หรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

1. โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล

โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารดิจิทัลของประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในการแพร่กระจายและส่งผลถึงการเข้าถึงและการใช้งานในภาคประชาชนภาคเอกชนและภาครัฐที่มีระดับต่ำดังจะเห็นได้จากการเข้าถึงอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในมิติของพื้นที่พบว่าโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสารดิจิทัลยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่โดยเฉพาะระดับหมู่บ้านมีหมู่บ้านประมาณร้อยละ 53 จากจำนวน 74,965

หมู่บ้านที่สามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงส่วนที่เหลือเป็นหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลซึ่งยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมที่เพียงพอ

2. การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีดิจิทัลของประชาชนและภาคสังคม

ประชาชนเริ่มมีการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากอุปกรณ์พกพาเช่นโทรศัพท์เคลื่อนที่และแท็บเล็ตแต่ประชาชนส่วนใหญ่เน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความสนุกสนานบันเทิงโดยไม่ได้นำเทคโนโลยีไปก่อให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร

3. ภาคธุรกิจกับเทคโนโลยีดิจิทัล

การใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคธุรกิจยังไม่สูงมากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจ SMEs ที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระดับค่อนข้างต่ำนอกจากนี้ผู้นำธุรกิจมีมุมมองว่า การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Digital Privacy) และการรักษาความปลอดภัยบนไซเบอร์ (Cyber security) คืออุปสรรคใหญ่ที่สุดที่กีดขวางการปฏิรูปสู่ดิจิทัล (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2561)

4. ความพร้อมของภาครัฐ

จากรายงานผลสำรวจระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย ประจำปี 2560 พบว่าหน่วยงานภาครัฐระดับกรมหรือเทียบเท่า ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ (รวม กรุงเทพฯและเมืองพัทยา) รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การอิสระ จำนวนรวมทั้งสิ้น 302 หน่วยงาน มีหน่วยงานตอบแบบสำรวจ กลับมา 274 หน่วยงาน (คิดเป็นร้อยละ 91) มีคะแนนระดับความพร้อมรัฐบาล ดิจิทัลในภาพรวมของหน่วยงานระดับกรมหรือเทียบเท่า มีค่าเท่ากับ 57.8 คะแนน (รายงานผลสำรวจ ระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย ประจำปี 2560 โดย สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.)) โดยเฉพาะพบว่า มีหน่วยงานภาครัฐระดับกรมเพียงร้อยละ 22 เท่านั้นที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลของหน่วยงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีหน่วยงานที่อยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลฯ และไม่มีแผนดำเนินการ อยู่ที่ร้อยละ 59 และ 22 ตามลำดับ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐไทย ควรเร่งจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลของหน่วยงานเพื่อให้การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลในภาพรวมของประเทศ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (รายงานสถานภาพการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย ปี 2560 โดย สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.))

5. ทรัพยากรมนุษย์

วิชาชีพทางด้าน business analyst, software engineer และด้าน system engineer มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลภายในประเทศ โดยทักษะของบุคลากรที่ต้องการของตลาดแรงงานทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มากที่สุดคือ object oriented design และprogrammingดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนากำลังคนทั้งปริมาณและคุณภาพ

6. กฎหมายกฎเกณฑ์และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาดิจิทัล

ประชาชนจำนวนมากยังขาดความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมผ่านทางออนไลน์เนื่องจากกลัวการถูกฉ้อโกงจากการซื้อสินค้าและบริการผ่านทางออนไลน์นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางไอซีทียังคงมาควบคู่กันกับภัยคุกคามทางไซเบอร์ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ระดับบุคคลและระดับประเทศ

แนวทางการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0

องค์การดิจิทัลภาคเอกชน

ผลสำรวจ “ดัชนีชี้วัดการปฏิรูปสู่ดิจิทัล (Digital Transformation Index; DT Index)”

โดย “เดลล์ เทคโนโลยีส์” ร่วมกับ “อินเทล” รายงานว่ามีธุรกิจในประเทศไทยเพียง 7% ที่เป็นผู้นำทางด้านดิจิทัล (Digital Leaders) โดยมีการปฏิรูปในหลากหลายรูปแบบ ขณะที่ ผู้ที่เริ่มก้าวสู่ดิจิทัล (Digital Adopters) มีอยู่ 40% บริษัทเหล่านี้เริ่มจัดทำแผนงานด้านดิจิทัลที่เป็นจริงเป็นจัง มีการลงทุนและมีนวัตกรรมที่จะช่วยขับเคลื่อนไปสู่การปฏิรูปองค์กร (transformation) “ผู้ที่กำลังประเมินดิจิทัล (Digital Evaluators)” 25% โดยตอบรับการปฏิรูปสู่ดิจิทัลอย่างระมัดระวังค่อยเป็นค่อยไปมีการวางแผนและลงทุนสำหรับอนาคต (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2561)

สำหรับบริษัทจำนวนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสร้างมูลค่าให้กับธุรกิจและกลุ่มอุตสาหกรรมที่ตนดำเนิน

กิจการอยู่ ซึ่งเราเรียกบริษัทกลุ่มนี้ว่า แชมป์ทางด้านดิจิทัล (Digital Champion) โดย PwC's Strategy & Global Digital Operations 2018 Survey ที่ทำการศึกษาผู้ประกอบกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนทั้งสิ้น 1,155 รายใน 26 ประเทศทั่วโลก เกี่ยวกับมุมมองของการปฏิบัติการด้านดิจิทัลในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 พบว่า บริษัทที่จะก้าวขึ้นมาเป็นแชมป์ทางด้านดิจิทัลได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงระบบนิเวศทางธุรกิจของตน ไม่ว่าจะเป็นบริการโซลูชันให้กับลูกค้า (Customer Solutions) การปฏิบัติการ (Operations) และกำลังคน (People) ให้เข้ากับเทคโนโลยี (Technology) และอินเทอร์เน็ตได้อย่างไร้รอยต่อรวมทั้งทำงานร่วมกันในลักษณะห่วงโซ่คุณค่าแบบครบวงจร โดยการเปลี่ยนถ่ายไปสู่ดิจิทัลจะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างความมั่งคั่งรายงานระบุว่า การเปลี่ยนถ่ายไปสู่ดิจิทัลและระบบอัตโนมัติจะช่วยเพิ่มมูลค่าจีดีพีโลกถึง 14% ในปี 2573 หรือคิดเป็น 15 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐทั้งนี้ผลสำรวจสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ได้ (กุลธิดา เต๋นวิทยานันท์, 2561)

องค์การดิจิทัลภาครัฐ

แนวคิดในการขับเคลื่อนจะยึดแนวทาง 1. การปรับเปลี่ยนการทำงานภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ให้มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาลเน้นการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเข้าด้วยกัน (connected government) โดยบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานจนเสมือนเป็นองค์กรเดียว (one government) ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรดิจิทัลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้มีการพัฒนา back office 5 รุ่นใหม่เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการทุกอย่างของรัฐให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบ 2. การสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ (open data) และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานของรัฐ (open

government) เพื่อนำไปสู่การเป็น Digital Thailand 3. การพัฒนาแพลตฟอร์มบริการพื้นฐานภาครัฐ (government service platform) เพื่อรองรับการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือบริการรูปแบบใหม่ที่เป็นบริการพื้นฐานของทุกหน่วยงานภาครัฐ 4. การจัดให้มีบริการอัจฉริยะ (smart service) ที่อำนวยความสะดวกต่อประชาชนตามความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ บริการอัจฉริยะเป็นการแปรสภาพการบริการภาครัฐจากรูปแบบเดิมไปสู่รูปแบบการบริการที่ประชาชนผู้รับบริการสามารถเลือกใช้บริการสาธารณะผ่านระบบดิจิทัลตามความต้องการของแต่ละบุคคลได้ด้วยตนเอง (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2559) กล่าวโดยสรุปแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาองค์การไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digital Organization) ทั้งองค์การดิจิทัลภาครัฐ และองค์กรดิจิทัลภาคเอกชน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการดังนี้ 1. Digital Mindset ชุดความคิดของคนในองค์กร ในทุกระดับชั้น เริ่มจากคณะผู้บริหารและผู้บริหารสูงสุด ที่จะต้องไม่ใช่แค่แสดงออกเท่านั้น หากแต่ตนเองจะต้องทำให้เห็นว่าการคิดในเชิงธุรกิจจะต้องเป็นดิจิทัล 2. Digital Processes ระบบงานและกระบวนการภายใน จะต้องสิ้นไหลแบบไร้รอยต่อ หากแต่อยู่ในระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อลดความซ้ำซ้อน เชื่อถือได้ว่าทุกคนจะใช้ข้อมูลที่ใหม่อยู่เสมอ และที่สำคัญคือเป็นข้อมูลชุดเดียวกัน 3. Digital Skills ความรู้ ความสามารถตลอดจนทักษะในการใช้เทคโนโลยี ระบบควบคุม สมองกลฝังตัว การเชื่อมต่อทั้งแบบมีสายและไร้สาย และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ในการประมวลผลข้อมูลและคำสั่งได้อย่างรวดเร็ว 4. Digital Culture วัฒนธรรมการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องในแบบไคเซ็น หรือการสร้างผลงานแบบก้าวกระโดดในเชิงนวัตกรรมนั้น อาจจะมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ถ้าขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรมแบบดิจิทัล (จำลองณ์ ขุนพลแก้ว, 2560)

กรณีศึกษาองค์กรดิจิทัล กรณีศึกษา องค์กรดิจิทัลภาครัฐ:กรมสรรพากรดิจิทัล

อธิบดีกรมสรรพากรมอบนโยบายเน้นนำดิจิทัลมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพจัดเก็บภาษีและบริการประชาชนพร้อมตั้งเป้าเป็นกรมสรรพากรดิจิทัลภายในปี 2563 โดยเน้นถึงความจำเป็นที่กรมสรรพากรต้องปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งกำลังอยู่ในยุคดิจิทัลและตอบสนองนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาลโดยจะนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการทำงานของกรมสรรพากรทุกกระบวนการหรือที่เรียกว่า Digital Transformation อันจะทำให้กรมสรรพากรสามารถบรรลุเป้าหมายการเป็นกรมสรรพากรดิจิทัลหรือ Digital RD ได้ภายในปี 2563 สำหรับยุทธศาสตร์ D2RIVE (Digital Transformation, Data Analytics, Revenue Collection, Innovation, Values, และ Efficiency) เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดเก็บให้ทันสมัยรวดเร็วและเป็นธรรมด้วยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ของผู้เสียภาษีผ่านระบบดิจิทัลรวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ประชาชนผู้เสียภาษีอย่างรวดเร็ว (กรมสรรพากร, 2562)

กรณีศึกษา องค์กรดิจิทัลภาคเอกชน: DTAC ผู้นำองค์กรดิจิทัล ปี 2020

DTAC มีแผน Digital Transformation 2020 ในการสร้างองค์กรให้เป็นผู้นำด้านดิจิทัล ทั้งด้านโครงสร้าง วัฒนธรรม ทักษะ และเส้นทางดิจิทัล ซึ่งหัวใจสำคัญคือ การพัฒนาคน ทั้งการสร้างคนใหม่และเปลี่ยนแปลงคนเดิมโดยคนดิจิทัลมีความคาดหวังในวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการสร้างผลงานเป็นสำคัญ (project-driven culture) มากกว่าพิจารณาจากชื่อเสียงองค์กร ซึ่งถือเป็นหนึ่ง และเพื่อตอบสนองการขับเคลื่อนองค์กรสู่ดิจิทัลสิ่งที่คนดิจิทัลต้องการ มี 6 เรื่องหลัก คือ 1. คนดิจิทัลชอบทำงานเป็นโปรเจกต์ ทำให้ไม่เบื่อ มีสิ่งใหม่ๆ มาให้ได้คิดได้ทำอยู่เสมอ 2. ชอบทำงานที่มีคุณค่าและมีความภูมิใจกับงานที่ทำ 3. ผลตอบแทนไม่ได้

มีแค่เงินเดือนเท่านั้น แต่ยังมีผลตอบแทนอื่นๆ ได้ด้วย 4. ชอบทำงานแบบ flat organization คือ เป็นองค์กรที่เปิดกว้าง เข้าถึงได้ง่าย 5. ชอบทำงานข้ามแผนก เพื่อให้เกิดการทำความรู้จักรับกับคนอื่น ๆ และได้เรียนรู้งานใหม่ๆ 6. ชอบองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดเวลา DTAC ได้วางกลยุทธ์ด้านดิจิทัลไว้ 4 เสาหลัก ดังนี้ 1. โครงสร้างองค์กร (Organization) ปรับรูปแบบโครงสร้างให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ลดขั้นตอนและลำดับชั้น เพื่อให้มีการตัดสินใจได้รวดเร็วมากขึ้น 2. วัฒนธรรมองค์กร (Culture) การขับเคลื่อนสู่องค์กรดิจิทัลนั้น ไม่ใช่แค่การดึงดูดคนดิจิทัลเข้ามาในบริษัทเท่านั้น แต่รวมถึงการรักษาบุคลากรเหล่านี้ไว้ผ่าน “วัฒนธรรมองค์กร” ซึ่งที่ดีแท้ก็มีลักษณะการทำงานที่เน้นการสร้างผลงานเป็นสำคัญ (project-driven culture) มากกว่าการทำงานแบบกิจวัตร 3. ทักษะและความคิด (Skill & Capability) ส่งเสริมให้มีทักษะที่เหมาะสมกับการทำงานยุคดิจิทัล ทั้งทักษะความรู้ (Hard skill) และทักษะเชิงอารมณ์ (Soft skill) โดยทักษะด้านความรู้ที่จำเป็นต่อยุคดิจิทัล เช่น การวิเคราะห์ บิ๊กดาต้า (Big data analytics) การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product launch) อย่างไรก็ตาม ทักษะเชิงอารมณ์ที่สำคัญต่อยุคดิจิทัลได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงวิพากษ์และการทำงานเป็นทีม 4. เส้นทางพนักงานดิจิทัล (Digital journey) เสริมสร้างประสบการณ์ดิจิทัลแก่พนักงาน เพื่อสร้างค่านิยมและความคิดต่อการขับเคลื่อนสู่ดิจิทัล โดยกระตุ้นให้พนักงานทำเรื่องดำเนินการต่างๆ ผ่านช่องทางดิจิทัล รวมถึงโปรแกรมหลักสูตรออนไลน์ (brandinside, 2561)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนองค์กรดิจิทัลเพื่อก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ต้องอาศัยกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคเอกชน โดยในระดับประเทศมีแผนและยุทธศาสตร์

พัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นการดำเนินงาน 20 ปี จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนองค์การดิจิทัลสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่สำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 3) ปัจจัยด้านคน 4) ปัจจัยด้านความหลากหลายขององค์ความรู้ และ 5) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การนอกจากนี้อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) ยังเป็นหนึ่งใน 5 อุตสาหกรรมใหม่ (The New S-Curves) เพื่อเตรียมพัฒนาเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 สำหรับแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาองค์การไปสู่องค์การดิจิทัล (Digital Organization) ทั้งองค์การดิจิทัลภาครัฐ และองค์การดิจิทัลภาคเอกชน มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการดังนี้

1. Digital Mindset ชุดความคิดของคนในองค์กร
2. Digital Processes ระบบงานและกระบวนการภายใน
3. Digital Skills ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการใช้เทคโนโลยี
4. Digital Culture วัฒนธรรมการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ในแบบไคเซ็น หรือการสร้างผลงานแบบก้าวกระโดดในเชิงนวัตกรรม ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล คือต้องพัฒนาคนและสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลก่อน โดยการที่คนภาครัฐต้องพัฒนาตัวเองให้ทันกับการเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้เข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตของคน หลังจากนั้นการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นดิจิทัลเทคโนโลยีเป็นเรื่องสุดท้าย และในที่สุดจะก้าวสู่การพัฒนาประเทศไทย 4.0 ได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา เต็นวิทยานันท์. (2561). *ส่อง “แชมป์ทางด้านดิจิทัล” ผู้นำในการปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://www.pwc.com/th/en/pwc-thailand-blogs/blog-20180427.html>.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2561). *องค์กรไทยตื่นลงทุนไอที ปรับโฉมธุรกิจรับศึกดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/814732>.
- กรมสรรพากร. (2562). *สรรพากรประกาศยุทธศาสตร์ D 2 RIVE ยกระดับการเก็บภาษีและบริการประชาชนให้ทันสมัย รวดเร็ว และเป็นธรรม*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2562 จาก http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news09_2562_edit.pdf
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2560). *คู่มือประเมินความพร้อมการเป็นอุตสาหกรรม 4.0*. กรุงเทพฯ: บริษัทไฟท์สมิเดีย แอนด์พับลิชซิง จำกัด.
- จำลองณ์ ขุนพลแก้ว. (2560). *4 หัวใจสำคัญ เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digital Organization)*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/uptraining/2017/08/22/entry-1>
- ชัยทวี เสนะวงศ์. (2560). *คุณลักษณะของ Digital Organization*. *วารสารคน*. 37(2/2560): 22-29.
- พิภพ อุดร และคณะ. (2560). *ปรากฏการณ์ 4.0 ธุรกิจบนเส้นทางใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน).
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2561). *เอกสารประกอบการบรรยายหัวข้อ “ระบบราชการ 4.0 กับการขับเคลื่อน ป.ย.ป.” ใน การอบรม หลักสูตรการบริหารราชการตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง*, สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <http://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/25600302-59601-rsr-suwit-gov-system-4-0.pdf>
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.). (2560). *รายงานผลสำรวจระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย ประจำปี 2560*.

- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.). (2560). *รายงานสถานภาพการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของ ประเทศไทย ปี 2560*.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *ภาครัฐไทยกับการเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2562 จาก http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/mar2559-7.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2561). *ประเทศไทย 4.0-ระบบราชการ 4.0*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2562 จาก https://www2.opdc.go.th/uploads/files/2560/ThaiGov4.0_1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2560). *รายงานการศึกษาเพื่อยกระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย*.
- Andrea Di Maio and Rick Howard, "Introducing the Gartner Digital Government Maturity Model 2.0", 2017, [<https://www.gartner.com/doc/3764382/introducing-gartner-digital-government-maturity>]
- Brandinside. (2561). *dtac บัณฑิตดิจิทัล ตามแผน Digital Transformation 2020 สร้างคนพันธุ์ใหม่*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://brandinside.asia/dtac-digital>
- Hughes, T.P. (1971). *Elmer Sperry-Innovator and Engineer*. Baltimore. Maryland: The Johns Hopkins University Press.
- McShane, S.L., & Von Glinow, M.L. (2008). *Organizational Behavior* 4th Ed. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.
- Mary Cianni & Steven Steckler. (2017). *Transforming Organizations to a Digital World*, The Professional Journal of HR People+Strategy. 40(2) :14-19.
- Money2Know. (2561). *ผลสำรวจชี้องค์กรที่ปรับตัวสู่ดิจิทัล ทำไรสูงกว่าคู่แข่ง 26%*. ค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://money2know.com/%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A5/>
- Samuel C. Certo & S.Trevis Certo. (2014). *Modern Management Concepts and Skills* 13th Ed. England : Pearson Education Limited.
- Stephen P. Robbins & Mary Coulter. (2014). *Management* 12th Ed. England : Pearson Education Limited.
- Thomas S, Bateman & Scott A. Snell. (2015). *Management : Leading & Collaborating in a Competitive World* 11th Ed.. New York :The McGraw-Hill Education.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

School Administrator's Transformation Leadership and its Effect on Learning Organization Under the Secondary Educational Service Area Office 17

อังกุล เถาววัลย์¹, ธีรังกูร วรบำรุงกุล²

Anggun Thaowan¹, Theerangkoon Warabamrunkul²

Received: 15 January 2019

Revised: 30 March 2019

Accepted: 29 April 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (จันทบุรี-ตราด) 4) สร้างสมการพยากรณ์ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำนวน 338 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 อยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กัน

¹ นักศึกษา คุรุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000 เบอร์โทรศัพท์ 0848739265

¹ Student at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Muang District, Chanthaburi 22000, Email: puykla0105@gmail.com, tel. 0848739265

² อาจารย์ ดร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000 เบอร์โทรศัพท์ 0818704769

² Lecturer Dr. at Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University, Muang District, Chanthaburi 22000, Email: theerawara@gmail.com, Theerangkoon.w@rbru.ac.th, tel. 0818704769

ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = .32 + .93^{**}X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = .92^{**}Z_x$

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

An assessment of the level of quality leadership of a school administrator during a transformation period was undertaken to determine if or how the level of the administrator's quality leadership influences the organization and learning processes at a school. A predictive equation describing the school administrator's transformation leadership effect was created. The school operated under Secondary Educational Service Area Office 17. The samples used in this study were teachers at the school; the sample size was 338. The statistics used for data analysis were mean standard deviation, Pearson product moment correlation, correlation coefficient, and simple regression analysis. The findings were as follows: 1) Administrator's transformation leadership was at a high level. 2) Learning organization was at a high level. 3) The relationship between school administrator's transformation leadership and learning organization, under Secondary Educational Service Area Office 17, was very positive at the .01 level of significance and 4) The school administrator's transformation leadership had an effect on learning organization under The Secondary Educational Service Area Office 17 at the .01 level. Written as a predictive equation the raw score was $\hat{Y} = .32 + .93^{**}X$, and the predictive equation in standard score was $\hat{Z}_y = .92^{**}Z_x$

Keywords: Transformational Leadership, School Administrator, Learning Organization

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำครูและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการที่จะชี้แนะครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีปฏิภาณไหวพริบดี มีบุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับปรุงแก้ไขความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความเข้าใจบุคลิกทั่วไปและเข้าใจสังคมได้ดี มีความอดทนและรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง โดย

ผู้นำแสดงบทบาททำให้ผู้ตามมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดี จงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็น ผู้มีศักยภาพเป็นนักพัฒนาเป็นผู้ที่เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำจะต้องยกระดับความสำคัญของ ผู้ตามให้มีความสำคัญและคุณค่าของผลลัพธ์ที่ต้องการ และวิธีการที่จะบรรลุได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ภาวะผู้นำจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เพื่อสร้างอิทธิพลต่อบุคลากรในโรงเรียน ในการทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และ สรายุทธ์ กันหลง. 2553) ทั้งนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษา โดยตรง (รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2556) ผู้บริหารจึง

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษารวมพลังและประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้งานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารยังเป็นปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารในการที่จะสร้างองค์กรแห่ง การเรียนรู้ อย่างแท้จริง ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2001; อ้างถึงใน สมเกียรติ บาลลา, 2554) ให้ความเห็นว่า สถานศึกษาควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใดๆ ขณะที่สถานศึกษาได้ก้าวเข้าไปสู่ศตวรรษใหม่นั้น สถานศึกษาจะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm) เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เน้นการเรียนรู้ในลักษณะเป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน สังคมทุกส่วนทั้งครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ และทุกๆ หน่วยในสังคม จะต้องเป็น ผู้ร่วมมือในการสร้างและพัฒนาผลิตผลลัพท์ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการที่จะพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมี “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง” เพื่อสร้างความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาองค์กรให้เกิดการเรียนรู้ ได้อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 เป็นหน่วยงานภาครัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลงวันที่ 18 สิงหาคม

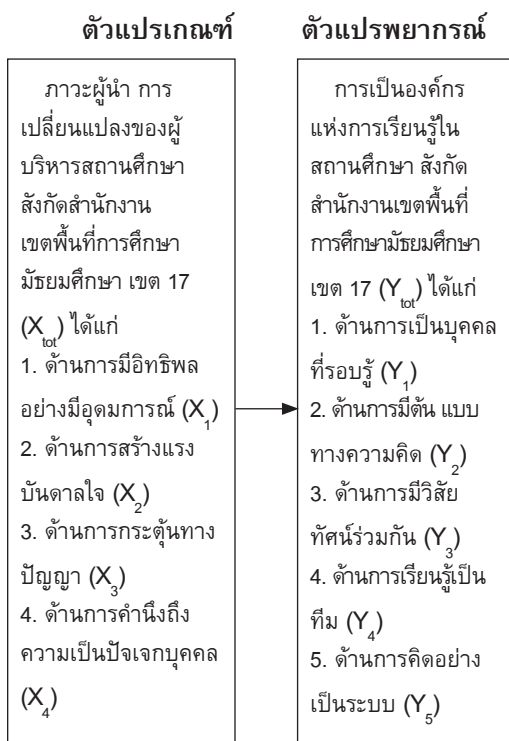
2553 โดยกำหนดให้มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตามการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17, 2560). ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากบุคลากรเป็นบุคคลที่ไม่ใช่คนในพื้นที่จึงมีการโยกย้ายอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้จากอัตราการย้ายและอัตราการรับสมัครสอบบรรจุข้าราชการ ทำให้การจัดการศึกษาไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประกอบกับปัญหานักเรียนส่วนหนึ่งยังมีผลสัมฤทธิ์ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการใช้ภาษาไทยตามศักยภาพของบุคคล นักเรียนขาดความสม่ำเสมอในการเรียนซึ่งเข้าเรียนไม่ตรงเวลา นักเรียนบางส่วนต้องทำงานหารายได้พิเศษในช่วงที่โรงเรียนจัดสอนเสริมนอกเวลา ส่วนปัญหาอุปสรรคระดับ สถานศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ งบประมาณในการทำ โครงการไม่เพียงพอ สื่อเทคโนโลยีแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ เนื่องจากนักเรียนที่เข้าใช้งานพร้อมกัน ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึงอายุการใช้งานของเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้เป็นเวลานาน ทำให้ระบบปฏิบัติการต่างๆ ไม่สะดวกต่อการใช้งานในปัจจุบัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้กับบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับ ตลอดจนนำไปเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 338 ตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และ มอร์แกนและใช้วิธีการสุ่มเป็นแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

แบบสอบถามทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และทดสอบความเที่ยงได้ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .97 และด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

3. วิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายและสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ในรูป $\hat{Y} = a + bX$

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 สรุปผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 (X_{tot}) โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ

1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ($\bar{X} = 4.29$) 2) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) ($\bar{X} = 4.13$) 3) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ($\bar{X} = 4.05$) และ 4) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X} = 3.51$) (X_3) ตามลำดับ

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 (Y_{tot}) โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X} = 4.22$) (Y_4) 2) ด้าน การเป็นบุคคลที่รอบรู้ (Y_1) ($\bar{X} = 4.14$) 3) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (Y_5) ($\bar{X} = 3.98$) 4) ด้านการมีต้นแบบทางความคิด (Y_2) ($\bar{X} = 3.96$) และ 5) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_3) ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	r	p
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	.92**	.00
การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา		

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ดังสมการพยากรณ์ คือ $\hat{Y} = .32 + .93x$ ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ
เป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถาน
ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

ตัวแปร	n = 338 $\bar{X}$ S.D.	df	r_{xy}	a	b	β
X_{tot}	4.04 .45					
Y_{tot}	4.00 .55	337	.92**	.32	.93**	.92**

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ ทำให้บุคคลนั้นๆ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นศักยภาพในแต่ละบุคคลให้บรรลุผลไปสู่ระดับที่สูงขึ้น เพื่อนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งเป็นไป ซึ่งผลงานวิจัยที่ได้เป็นไปในการทำงานเดียวกันกับงานวิจัยของ อาชีวะ ยี่หะมะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายธารามิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายธารามิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นเพราะสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อ การพัฒนาศักยภาพของคนในประเทศให้มีความพร้อมกับการปรับเปลี่ยนที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะสถานศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ซึ่งสถานศึกษาต้องมี การเตรียมความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและนักเรียนให้ปรับตัวรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังจะเห็นได้ว่า ยุทธพร ศุภรัตน์ (2552) กล่าวถึงลักษณะสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ เป็นองค์กรที่เรียนรู้จากการสร้างสรรค์ แสวงหาและถ่ายทอดความคิดและความรู้ใหม่ๆ พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนองค์กร อันสะท้อนถึงความรู้และความคิดเหล่านั้น เช่น เป็นการเรียนรู้ของทั้งองค์กร จากผู้นำ ผู้บริหาร ตลอดจนถึงบุคลากรทุกระดับและมองเห็นการเปลี่ยนแปลงและวิกฤตเป็นโอกาสและยอมรับการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด ซึ่งเป็นไปตามงานวิจัยของสิริกาญจน์ จิระสาคร (2553) ได้ทำการศึกษา ความเห็นขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต ผลการวิจัยพบว่า ความเห็นขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารมีการพัฒนา

ตัวเองอย่างต่อเนื่องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีการประชุม สัมมนา ศึกษาดูงานสามารถนำความรู้ความ สามารถนั้นมาถ่ายทอดบุคลากรในสถานศึกษาให้ กลายมาเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มี ประสิทธิภาพยั่งยืนในอนาคต ดังที่จันทราณี สงวน นาม (2551) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้คือ สถานທີ່ซึ่งมีบรรยากาศของการเรียนรู้ทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่ม มีการสอนให้เกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อช่วยให้เข้าใจในสรรพสิ่งต่างๆ ขณะ เดียวกันทุกคนก็ช่วยองค์การโดยเรียนรู้จากความ ผิดพลาดและความสำเร็จ ซึ่งก็เพื่อให้ทุกคนตระหนัก ในการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวได้อย่างมี ประสิทธิภาพซึ่งเป็นไปตามทำนองเดียวกับงาน วิจัยของพิพัฒน์พงศ์ หมวกไชสง (2559) ได้ศึกษา วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 มีความ สัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ดังสมการ $\hat{Y} = .32 + .93X$ หมายความว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนไป 1 หน่วย ส่งผล ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 เปลี่ยนไป 0.93 หน่วยที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไก ที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในสถาน ศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะใน

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ตลอดจนให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนวิธีการทำงานของผู้ร่วมงานอีกทั้งยังเปิด โอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการ ทำงานอย่างเต็มความสามารถเมื่อผู้ร่วมงานทำงาน ประสบความสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้บริหารจงใจให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันอุทิศตนเพื่อการ พัฒนาองค์กรร่วมกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวคิดใหม่ หรือกระบวนการที่นำไปสู่การตัดสินใจในการ ทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานในสถานศึกษาที่เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพผลต่อไป ดังที่ยุรพร ศุภรัตน์ (2552) กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนองค์กรเพื่อเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้เป็นที่ยอมรับกันในต่างประเทศว่าเป็น วิธีการเตรียมความพร้อมขององค์กรเพื่อรองรับ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา ตลอดจนมีตัวอย่างของบริษัทชั้นนำที่ ประสบความสำเร็จจากการปรับเปลี่ยนองค์กรเป็น องค์กรเพื่อการเรียนรู้อย่างมากมาย และบริษัท เหล่านี้ก็สามารถที่จะเดินฝ่าวิกฤตและอยู่รอด เจริญรุ่งเรืองได้

สรุป

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ใน สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ การ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อ การเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 อยู่ในระดับมากและ มีความสัมพันธ์กัน ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านการกระตุ้นทางปัญญาอยู่ในอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะผู้บริหารสถานศึกษา ควรวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการทำงาน โดยใช้ข้อมูลหลักฐาน ประกอบกับการใช้วิธีการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในอันดับสุดท้าย จึงเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างจิตสำนึกในการที่จะจำแนกแยกแยะความถูกต้องในการมองโลก และปรากฏการณ์ต่างๆ ตลอดจนควรเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มืดพอยท์.
- พิพัฒน์พงศ์ หมวกไชสง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ยุรพร ศุภรัตน์. (2552). *องค์การเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ บาลลา. (2554). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ์ กันหลง. (2553). *ภาวะผู้นำผู้บริหารในองค์กร : แนวคิด หลักการทฤษฎี และงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. (2560). *ข้อมูลสารสนเทศปีการศึกษา 2560*. กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ. กรุงเทพฯ : สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริกาญจน์ จิระสาคร. (2553). *การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารัตน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2554). *ภาวะผู้นำในประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อาชีวะ ยี่หะมะ. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายธารามิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปัตตานี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline Field Book : Strategies and Tools for Building a Learning Organization*. New York : Doubleday.

โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย

The Linguistic Structures of Northeastern Thai Compound Words in the Novel, 'Kham Ai'

ศรวารุท หล่อดี¹, กิตติชัย สมศรีโย¹

Sarawut Lordee¹, Kittichai Somsriyo¹

Received: 13 March 2019

Revised: 26 May 2019

Accepted: 9 June 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำประสม รูปแบบการสร้างคำประสม วิธีการสร้างคำประสม และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสม เก็บรวบรวมข้อมูลคำประสมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ ยโสธร และนำคำประสมที่เก็บรวบรวมได้ให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสานตรวจสอบข้อมูลคำประสมภาษาอีสาน จากการตรวจสอบข้อมูลพบคำประสมภาษาอีสาน 94 คำ จากนั้นนำคำประสมภาษาอีสานไปวิเคราะห์ตามประเด็นดังกล่าว และเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และแสดงสถิติประกอบผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ พบ 1 แบบหลัก คือ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว แบ่งเป็น 4 แบบย่อย 2) โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ พบ 4 แบบหลัก คือ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว, คำเดี่ยว + คำประสม, คำเดี่ยว + กลุ่มคำ, คำประสม + คำเดี่ยว แบ่งเป็น 11 แบบย่อย 3) โครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ พบ 1 แบบหลัก คือ คำเดี่ยว + คำประสม แบ่งเป็น 3 แบบย่อย เมื่อพิจารณาจำนวนการใช้โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานทั้ง 3 กลุ่ม พบการใช้โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำมากที่สุด รองลงมาเป็นโครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ ตามลำดับ

คำสำคัญ : โครงสร้าง, คำประสม, ภาษาอีสาน, นวนิยายเรื่อง คำอ้าย

Abstract

This research aims to analyze linguistic structures of northeastern Thai compound words in the novel 'Kham Ai'. An emphasis is placed on terms of numbers of combined words, types of compound word formation, compound word formation processes and parts of speech of each combined word. Data were collected from the novel 'Kham Ai' composed by Yong Yasothon. The collected compound words were investigated by specialists in northeastern Thai dialect. From the

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Department of Thai, School of Liberal Arts, University of Phayao

investigation, there were 94 northeastern Thai compound words, and their structures were analyzed according to the aforementioned topics. The findings of this research were presented in descriptive method with statistics.

The study indicated that the structures of northeastern Thai compound words can be classified into 3 groups as follows: 1) two-word compound words 2) three-word compound words and 3) four-word compound words. The two-word compound words occurred only as a single main type: a simple word + a simple word. This type of compound words was categorized into 4 sub-types. For three-word compound words, there were 4 main types, namely a simple word + a simple word + a simple word, a simple word + a compound word, a simple word + a phrase and a compound word + a simple word. In addition, three-word compound words were classified into 11 sub-types. In terms of the four-word compound words, there was only one main type: a simple word + a compound word, and it can be divided into 3 sub-types. Considering the proportion of three groups of compound word structures found in this study, it can be seen that the structure of two-word compound words was the largest proportion; whereas, the structures of three-word compound words and four-word compound words were ranked second and third respectively.

Keywords: Structure, Compound Word, Northeastern Thai Dialect, 'Kham Ai' Novel

บทนำ

ภาษาอีสานเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทย ภาษาดังกล่าวมีการสร้างคำเพื่อเพิ่มคำใหม่ให้แก่ภาษา โดยนำคำหรือหน่วยคำที่มีใช้อยู่ในภาษามารวมกัน เช่น การประสมคำ เป็นกระบวนการสร้างคำที่เป็นสากล ปรากฏในภาษาทุกภาษาคำที่เกิดจากการประสมคำเรียกว่า คำประสม (compound) (วัลยา ช่างขวัญยืน, 2549 : 10-11)

คำประสมเกิดจากการนำหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกันตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไปมาประกอบกันเป็นคำหนึ่งคำที่มีความหมายใหม่หรืออาจมีเค้าความหมายเดิม เช่น แก้วตา (นางที่รัก) ของว่าง (อาหารขบเคี้ยว) ทางม้าลาย (ทางข้ามถนน) เป้าหู (ยุ่ง) สะพานลอย (สะพานข้ามถนน) (ศราวุธ หล่อดี, 2556 : 12; สุนันท์ อัญชลีณุกุล, 2556 : 45)

เนื่องด้วยคำประสมเป็นกระบวนการสร้างคำที่พบได้ในทุกภาษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคำประสมในภาษาไทยถิ่น พบการศึกษาประเภท ลักษณะ ความหมาย ที่มา และโครงสร้างของคำประสมในภาษาไทยถิ่นกลาง (ทิพพา ไชยฤกษ์, 2535; เกษกิตติ ปัญญาไวทย์, 2545) ภาษาไทยถิ่นใต้ (พนิดา บัวเลิศ, 2536) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (จรรยา ตาระกา, 2533) ภาษาไทยถิ่นอีสาน (พัชรินทร์ ละลอกแก้ว, 2540) เช่น งานวิจัยของจรรยา ตาระกา (2533) ศึกษาโครงสร้างคำประสมในภาษาไทยลำปาง พบคำประสมที่ประกอบด้วยคำ 2-4 คำ แบ่งโครงสร้างเป็น 6 ประเภท ได้แก่ คำประสมประเภทคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำบุพบท งานวิจัยของพัชรินทร์ ละลอกแก้ว (2540) ศึกษาโครงสร้างคำประสมในภาษาไทยถิ่นอีสาน พบคำประสมที่ประกอบด้วยคำ 2-4 คำ เช่น กกแก้ว (รากฟัน) แม่เจ้าเหียน (แม่บ้าน) เต้าแม่นางตั้ง

(การทำพิธีขอฝน) ทั้งนี้ข้อมูลที่ใช้ศึกษาคำประสมในภาษาไทยถิ่นเป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์พจนานุกรม และหนังสือ

หนังสือนวนิยายเรื่อง “คำอ้าย” ของยงค์โยโสธร (2558) เป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมบัวหลวง รวมทั้งได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนังสือดี 100 ชื่อเรื่องที่เด็กและเยาวชนไทยควรอ่าน จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับการคัดเลือกให้เป็นหนังสืออ่านนอกเวลาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของกระทรวงศึกษาธิการ นวนิยายเรื่องนี้มีการนำเสนอด้วยภาษาที่เรียบง่าย เนื้อหาสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในสังคมคนอีสาน กล่าวได้ว่านวนิยายเรื่องคำอ้าย สามารถใช้เป็นตัวแทนข้อมูลในการศึกษาลักษณะทางภาษาของภาษาอีสานได้

จากการสำรวจข้อมูลในนวนิยายเรื่องคำอ้าย พบการสร้างคำประสมภาษาอีสาน เช่น ก่องข้าว (ภาษาชะไส้ข้าวเหนียว) ชุบหมากมี (ตำขงุน) ผีโคตร (ผีบรรพบุรุษ) พ่อใหญ่ (ปู่หรือตา) ไหลปลาแตก (ไหลปลาร้า) คำประสมภาษาอีสานดังกล่าวมีลักษณะโครงสร้างด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำประสม รูปแบบการสร้างคำประสมวิธีการสร้างคำประสม และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสมหลายลักษณะ หนึ่งเมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคำประสมในภาษาไทยถิ่น และการศึกษาเรื่องคำอ้าย พบงานวิจัยที่ศึกษาโครงสร้างคำประสมในภาษาไทย 4 ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสานหรือภาษาอีสาน นอกจากนี้พบการศึกษาคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ โยโสธร ในงานวิจัยของ บุญญาภา คำผาง (2552) และการศึกษาอัตลักษณ์ชาวอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ โยโสธร ในงานวิจัยของ Phonkhunsap (2018)

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าว ไม่พบงานวิจัยเรื่องใดศึกษาการสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์

โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย เพื่อให้ทราบลักษณะโครงสร้างของคำประสมในภาษาอีสาน ทั้งนี้วิธีการวิเคราะห์และผลการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในงานวิจัยนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสม และเปรียบเทียบลักษณะโครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในหนังสือเรื่องอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคอีสานในกลุ่มหนังสือดี 100 ชื่อเรื่องหรือวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำประสม รูปแบบการสร้างคำประสม วิธีการสร้างคำประสม และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสม

วิธีการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ได้แก่ แนวคิดเกณฑ์การพิจารณาคำประสม แนวคิดการแบ่งชนิดของคำอีสาน เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคำประสมในภาษาไทยถิ่น และการศึกษาเรื่องคำอ้าย

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ โยโสธร (2558) และพิจารณาคำประสมเพื่อแยกคำประสมออกจากคำประเภทอื่น กลุ่มคำ และประโยค โดยใช้แนวคิดเกณฑ์การพิจารณาคำประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานของชนานันท์ ตรงดี (2554 : 199-202) ได้แก่

1) คำประสมเกิดจากการประกอบกันของหน่วยคำอิสระอย่างน้อย 2 หน่วยขึ้นไป เช่น ปาแตก (ปลาร้า) เว้าباب (พูดถึงในทางร้าย)

2) คำประสมที่เกิดขึ้นต้องมีความหมายใหม่ ต่างจากความหมายรวมของหน่วยคำที่มาประกอบกัน แต่ยังมีเค้าความหมายของหน่วยคำเดิม เช่น น้ำอ้อย (ปิ้งน้ำอ้อยเป็นก้อน) เว้าพื้น (นินทา)

3) คำประสมจะแทรกคำใดๆ ลงระหว่างหน่วยคำที่มารวมกันนั้นไม่ได้ ถ้าสามารถแทรกคำอื่นลงไปได้ คำที่รวมกันนั้นจะไม่ใช่คำประสม เช่น เจ้านี้คือบ้านนอกแท้ คำว่า บ้านนอก (เซย, ที่ที่ไม่เจริญ) ไม่สามารถแทรกคำใดๆ ลงไประหว่าง 2 คำได้ บ้านนอก จึงเป็นคำประสม

4) หน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบของคำประสมไม่สามารถย้ายที่หรือแยกคำได้ เช่น เจ้าเว้าพื้นไผ่อยู่ (คุณพูดนินทาใครอยู่) ไม่สามารถย้ายที่หรือแยกคำว่า เว้า กับ พื้น ไปไว้ที่อื่นได้ เว้าพื้น จึงเป็นคำประสม

5) คำประสมจะออกเสียงโดยหยุดหรือเว้นจังหวะระหว่างหน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบไม่ได้ เช่น เข้าพองเหม็ดแล้วเต๋อ ถ้าออกเสียงโดยเว้นจังหวะระหว่าง เข้า กับ พอง หมายถึง ข้าวกำลังพองตัวไปหมดแล้ว จะเป็นประโยค แต่ถ้าออกเสียงต่อเนื่องกัน หมายถึง ข้าวแห้งทอดซึ่งใช้เป็นอาหารว่างถูกกินหมดแล้ว จะเป็นคำประสม

6) คำที่ประสมแล้วมีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่าเป็นคำประสม เช่น ใจเสีย เป็นคำประสม เพราะหน่วยคำ ใจ กับ เสีย ไม่ได้มีความหมายตรงตามรูปว่า ใจเสียจริงๆ แต่หมายถึงใจไม่ดี

จากการพิจารณาคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ตามเกณฑ์การพิจารณาคำประสมข้างต้น พบคำประสมจำนวน 107 คำ

3. ผู้วิจัยนำคำประสมที่ได้จากการพิจารณาโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาคำประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานของชนานันท์ ตรงดี (2554) ให้ผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสานตรวจสอบข้อมูลคำประสมภาษาอีสาน ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสาน ดังนี้

1) ผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสานต้องเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสานของประเทศไทย

2) ผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสานต้องเป็นผู้ที่พูดภาษาอีสานเป็นภาษาแม่ สื่อสารด้วยภาษาอีสานในชีวิตประจำวัน และมีความรู้ด้านภาษาอีสานเป็นอย่างดี

จากเกณฑ์ดังกล่าวผู้วิจัยคัดเลือกนายศุภชัย กิ่งพิลา ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโนนสัง (โนนสังวิทยาคาร) ตำบลโนนสัง อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ (ปัจจุบันเกษียณอายุราชการ) เป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย จากการตรวจสอบข้อมูลพบคำประสมภาษาอีสานจำนวน 94 คำ จากนั้นนำคำประสมภาษาอีสานที่ได้จากการตรวจสอบไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำประสม รูปแบบการสร้างคำประสม วิธีการสร้างคำประสม และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสม โดยอาศัยแนวคิดการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมในภาษาถิ่นอีสานของพัชรินทร์ ละครอกแก้ว (2540) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย แนวคิดดังกล่าวมีวิธีการวิเคราะห์ดังตัวอย่าง

1) กกแซ้ว

จำนวนคำ: 2 คำ

วิธีการสร้างคำ: กก + แซ้ว

ชนิดของคำ: นาม + นาม

2) แม่ออกคำ

จำนวนคำ: 3 คำ

วิธีการสร้างคำ: แม่ + ออก + คำ

ชนิดของคำ: นาม + นาม + กริยา

ทั้งนี้การวิเคราะห์ชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ผู้วิจัย

พิจารณาความหมายของคำภาษาอีสานใน พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537) และวิเคราะห์ตามแนวคิดการแบ่งชนิดของ คำอีสานของชนานันท์ ตรงดี (2554) แบ่งเป็น 8 ชนิด ได้แก่ คำกริยา คำนาม คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำปริมาณ คำบุพบท คำสันธาน และ คำอนุภาค ดังตัวอย่าง

1) เขียดขาตา

จำนวนคำ: 3 คำ

รูปแบบการสร้างคำ: คำเดี่ยว + กลุ่มคำ

วิธีการสร้างคำ: เขียด + (ขา + ตา)

ชนิดของคำ: นาม + (นาม + คุณศัพท์)

2) ข้าวมานอ่อน

จำนวนคำ: 3 คำ

รูปแบบการสร้างคำ: คำประสม + คำเดี่ยว

วิธีการสร้างคำ: (ข้าว + มาน) + อ่อน

ชนิดของคำ: (นาม + กริยา) + คุณศัพท์

ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสม ภาษาอีสานข้างต้น พบรูปแบบการสร้างคำประสม แบบคำเดี่ยว คำประสม กลุ่มคำ และเครื่องหมายที่ใช้วิเคราะห์วิธีการสร้างคำประสม อธิบายได้ว่า

คำเดี่ยว หมายถึง คำคำเดี่ยวที่ไม่ได้ ประกอบกับคำอื่น เป็นคำที่มีความหมายและ ปรากฏตามลำพังได้

คำประสม หมายถึง การนำคำเดี่ยวที่มีความ หมายต่างกันตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประกอบกันเป็น คำหนึ่งคำที่มีความหมายใหม่หรืออาจมีคำ ความหมายเดิม

กลุ่มคำ หมายถึง การนำคำเดี่ยวตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาเรียงกัน โดยคำหลังทำหน้าที่ขยาย คำหน้า สามารถแปลความหมายของคำได้ตรงตัว ไม่เกิดความหมายใหม่

( ) หมายถึง เครื่องหมายแสดงลำดับความ ใกล้ชิดหรือความสัมพันธ์ของคำตามหลักไวยากรณ์ เช่น (ขา + ตา) คำว่า ตา เป็นส่วนขยายของคำว่า ขา, (ไข่ + (มด + แดง)) คำว่า แดง เป็นส่วนขยาย

ของคำว่า มด และคำว่า มดแดง เป็นส่วนขยายของ คำว่า ไข่ เป็นต้น

การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนา วิเคราะห์และแสดงสถิติประกอบผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษา อีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย จำนวน 94 คำ แบ่ง โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ โครงสร้าง คำประสม ที่มี 3 คำ และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ ดังนี้

โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ

โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ พบ 1 แบบ หลัก คือ โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว แบ่ง เป็น 4 แบบย่อย ได้แก่

1. โครงสร้างแบบ นาม₁ + นาม₂ ประกอบ ด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 เป็น คำเดี่ยว (นาม) พบ 52 คำ คิดเป็นร้อยละ 83.87 เช่น ซี้กะบอง = ซี้ + กะบอง (เครื่องตามไฟ)

โพนปลวก = โพน (เนินดิน) + ปลวก

2. โครงสร้างแบบ นาม₁ + กริยา₂ ประกอบ ด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 เป็น คำเดี่ยว (กริยา) พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 8.06 เช่น กลองโถม = กลอง + โถม (ซุ่มนุ้ม, รวม)

ข้าวจี = ข้าว + จี

3. โครงสร้างแบบ นาม₁ + คุณศัพท์₂ ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 เป็นคำเดี่ยว (คุณศัพท์) พบ 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.45 เช่น

คำตอง = คำ + ตอง (ความสัมพันธ์ของ คู่สมรส)

พ่อใหญ่ = พ่อ + ใหญ่

4. โครงสร้างแบบ กริยา₁ + นาม₂ ประกอบ ด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (กริยา) และคำที่ 2 เป็น คำเดี่ยว (นาม) พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.61 ได้แก่ ตอดเงา = ตอด (พริก, ผงก) + เงา

โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ

โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ พบ 4 แบบหลัก

1. โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว มีโครงสร้างแบบ นาม₁ + กริยา₂ + นาม₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) คำที่ 2 เป็นคำเดี่ยว (กริยา) และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (นาม) พบ 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.29 เช่น

ช่วงเข็นฝ้าย = ช่วง (ลาน) + เข็น + ฝ้าย

ของปลงข้าว = ของ + ปลง (วาง) + ข้าว

2. โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำประสม แบ่งเป็น 4 แบบย่อย ได้แก่

1) โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + นาม₃) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (นาม) รวมกันเป็นคำประสม พบ 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 32.14 เช่น

ชี้ถ่านไฟ = ชี้ + (ถ่าน + ไฟ)

ซุบหมากมี = ซุบ + (หมาก + มี (ขุ่น))

2) โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + คุณศัพท์₃) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นคำประสม พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ได้แก่

คนผู้ฮ้าย = คน + (ผู้ + ฮ้าย (ชั่ว, ร้าย))

สาวสำน้อย = สาว + (สำ (เท่า) + น้อย)

3) โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + กริยา₃) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (กริยา) รวมกันเป็นคำประสม พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.14 ได้แก่

บุญข้าวจี = บุญ + (ข้าว + จี)

ไผ่ปลาแตก = ไผ่ + (ปลา + แตก (กระทุ้ง))

4) โครงสร้างแบบ กริยา₁ + (นาม₂ + คุณศัพท์₃) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (กริยา) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นคำประสม พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

จันเหือนดี = จัน (ละเล่น) + (เหือน + ดี)

3. โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + กลุ่มคำ มี

โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + คุณศัพท์₃) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นกลุ่มคำ พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

เขียดขาดำ = เขียด + (ดำ)

4. โครงสร้างแบบ คำประสม + คำเดี่ยว แบ่งเป็น 5 แบบย่อย ได้แก่

1) โครงสร้างแบบ (นาม₁ + นาม₂) + นาม₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 (นาม) คำที่ 2 (นาม) รวมกันเป็นคำประสม และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (นาม) พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

บั้งไฟกิไล = (บั้ง + ไฟ) + กิไล

2) โครงสร้างแบบ (นาม₁ + นาม₂) + คุณศัพท์₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 (นาม) คำที่ 2 (นาม) รวมกันเป็นคำประสม และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (คุณศัพท์) พบ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.86 เช่น

ลูกสาวหล่ำ = (ลูก + สาว) + หล่ำ (สุกท้อง)

หมากม่วงดิบ = (หมาก + ม่วง) + ดิบ

3) โครงสร้างแบบ (นาม₁ + คุณศัพท์₂) + นาม₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 (นาม) คำที่ 2 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นคำประสม และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (นาม) พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

น้ำมันยาง = (น้ำ + มัน) + ยาง

4) โครงสร้างแบบ (นาม₁ + คุณศัพท์₂) + คุณศัพท์₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 (นาม) คำที่ 2 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นคำประสม และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (คุณศัพท์) พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

พ้อใหญ่เฒ่า = (พ้อ + ใหญ่) + เฒ่า

5) โครงสร้างแบบ (นาม₁ + กริยา₂) + คุณศัพท์₃ ประกอบด้วยคำที่ 1 (นาม) คำที่ 2 (กริยา) รวมกันเป็นคำประสม และคำที่ 3 เป็นคำเดี่ยว (คุณศัพท์) พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ได้แก่

ข้าวมานอ่อน = (ข้าว + มาน) + อ่อน

โครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ

โครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ พบ 1 แบบหลัก คือ **โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำประสม** แบ่งเป็น 3 แบบย่อย ได้แก่

1. โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + (นาม₃ + นาม₄)) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (นาม) คำที่ 4 (นาม) รวมกันเป็นคำประสม พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 25 ได้แก่ กี่หูกผ้าไหม = กี่ + (หูก + (ผ้า + ไหม))

2. โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + (นาม₃ + คุณศัพท์₄)) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (นาม) คำที่ 4 (คุณศัพท์) รวมกันเป็นคำประสม พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 25 ได้แก่

ก้อยไข่มดแดง = ก้อย + (ไข่ม + (มด + แดง))

3. โครงสร้างแบบ นาม₁ + (นาม₂ + (กริยา₃ + นาม₄)) ประกอบด้วยคำที่ 1 เป็นคำเดี่ยว (นาม) และคำที่ 2 (นาม) คำที่ 3 (กริยา) คำที่ 4 (นาม) รวมกันเป็นคำประสม พบ 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 50 ได้แก่

ขยมดคันไฟ = ขย + (มด + (คัน + ไฟ))

ผ้าชิ้นมัดหมี่ = ผ้า + (ชิ้น + (มัด + หมี่))

จำนวนคำและค่าร้อยละของโครงสร้างคำประสม 3 กลุ่ม แสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนคำและค่าร้อยละของโครงสร้างคำประสม 3 กลุ่ม

โครงสร้างคำประสม	จำนวนคำ	ร้อยละ
โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ	62	65.95
โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ	28	29.78
โครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ	4	4.25
รวม	94	100

จากตารางที่ 1 คำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้ายมีทั้งหมด 94 คำ แบ่งโครงสร้างคำประสมเป็น 3 กลุ่ม คือ โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ เรียงลำดับจำนวน

คำจากมากไปน้อย ได้แก่ โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ พบมากที่สุดจำนวน 62 คำ คิดเป็นร้อยละ 65.95 รองลงมาเป็นโครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ พบจำนวน 28 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.78 และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ พบจำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.25

สรุป

โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1. **โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ** พบ 1 แบบหลัก คือ โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว แบ่งเป็น 4 แบบย่อย ได้แก่ นาม + นาม, นาม + กริยา, นาม + คุณศัพท์, กริยา + นาม

2. **โครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ** พบ 4 แบบหลัก

1) โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว คือ นาม + กริยา + นาม

2) โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำประสม แบ่งเป็น 4 แบบย่อย ได้แก่ นาม + (นาม + นาม), นาม + (นาม + คุณศัพท์), นาม + (นาม + กริยา), กริยา + (นาม + คุณศัพท์)

3) โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + กลุ่มคำ คือ นาม + (นาม + คุณศัพท์)

4) โครงสร้างแบบ คำประสม + คำเดี่ยว แบ่งเป็น 5 แบบย่อย ได้แก่ (นาม + นาม) + นาม, (นาม + นาม) + คุณศัพท์, (นาม + คุณศัพท์) + นาม, (นาม + คุณศัพท์) + คุณศัพท์, (นาม + กริยา) + คุณศัพท์

3. **โครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ** พบ 1 แบบหลัก คือ โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำประสม แบ่งเป็น 3 แบบย่อย ได้แก่ นาม + (นาม + (นาม + นาม)), นาม + (นาม + (นาม + คุณศัพท์)), นาม + (นาม + (กริยา + นาม))

เมื่อพิจารณาจำนวนการใช้โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย 3 กลุ่ม

ข้างต้น พบการใช้โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำมากที่สุด รองลงมาเป็นโครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยโครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ด้านจำนวนคำที่นำมาประกอบเป็นคำประสม พบคำประสมภาษาอีสานที่ประกอบด้วยคำจำนวน 2-4 คำ โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำ (ข้าวจี๋ พ่อใหญ่ โพนปลวก) รองลงมาเป็นโครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ (ข้าวมานอ่อน ชี้อ่านไฟ ไหลปลาแตก) และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ (ก้อยไข่มดแดง กี่หูกผ้าไหม ผ้าชิ้นมัดหมี่) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรินทร์ ละครแก้ว (2540) ที่ศึกษาโครงสร้างของคำประสมในภาษาถิ่นอีสาน พบโครงสร้างคำประสมที่ประกอบด้วยคำจำนวน 2-4 คำ ทั้งนี้โครงสร้างคำประสมที่มี 2 คำเป็นโครงสร้างที่พบมากที่สุด (กกเหวือก พ่อเฒ่าสายแขน) รองลงมาเป็นโครงสร้างคำประสมที่มี 3 คำ (ผีหัวดำ พ่อออกคำ แมงลั่นหมา) และโครงสร้างคำประสมที่มี 4 คำ (เต้าแม่นางแมว ผีตากผ้าอ้อมอู๋ไข่มดแดง) ทั้งนี้คำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย นิยมนำคำจำนวน 2 คำมาประกอบรวมกัน เนื่องจากใช้คำจำนวนน้อยจึงง่ายต่อการนำมาสร้างเป็นคำประสมเพื่อให้มีคำใช้เพิ่มขึ้นในภาษาอีสาน

ด้านรูปแบบการสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย พบโครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว (ข้าว + จี๋), คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว (ช่วง + เขิน + ฝ่าย), คำเดี่ยว + คำประสม (ซุบ + (หมาก + มี่)), คำเดี่ยว + กลุ่มคำ (เขียด + (ขา + ต่ำ)), คำประสม + คำเดี่ยว ((พ่อ + ใหญ่) + เฒ่า) สอดคล้องกับผลการวิจัยของชมพูนุท ชาติเชียร (2552) ธนินทร์ ตรงดี (2554) พบรูปแบบการสร้างคำประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานแบบ

คำเดี่ยว + คำเดี่ยว (แป้ว + ใจ), คำเดี่ยว + คำเดี่ยว + คำเดี่ยว (เลือด + เข้า + ตา), คำเดี่ยว + คำประสม (หลอด + (ไฟ + ฟ้ำ)), คำเดี่ยว + กลุ่มคำ (ไข่ + (ฮ้าง + ฮ้าง)), คำประสม + คำเดี่ยว ((นม + แข็ง) + ไส) ทั้งนี้รูปแบบที่นิยมใช้สร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย คือ โครงสร้างแบบ คำเดี่ยว + คำเดี่ยว เนื่องจากเป็นรูปแบบโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อน กล่าวคือ ใช้คำเดี่ยวหรือคำคำเดี่ยวที่มีความหมายจำนวน 2 คำมาประกอบรวมกัน

ด้านวิธีการสร้างคำประสม และชนิดของคำที่ใช้สร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย พบการนำคำไวยากรณ์ คือ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ มาประกอบเป็นคำประสม เช่น กลองโฮม (กลอง (นาม) + โฮม (กริยา)), ค่าตอง (ค่า (นาม) + ตอง (คุณศัพท์)) สอดคล้องกับผลการวิจัยของทิพพา ไชยฤกษ์ (2535) เกษกิตติปัญญาไวย (2545) ธนินทร์ ตรงดี (2554) พบการนำคำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ มาประกอบเป็นคำประสม เช่น ใจลอย (ใจ (นาม) + ลอย (กริยา)), ปากหวาน (ปาก (นาม) + หวาน (คุณศัพท์)), เว้าฟัน (เว้า (กริยา) + ฟัน (นาม)) ทั้งนี้คำนาม (คำเรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ หรือคำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ) ทั้งนี้เป็นรูปธรรมและนามธรรม คำกริยา (คำบอกอาการของคน สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ หรือคำที่ใช้แสดงอาการ เหตุการณ์ สภาพ ความรู้สึกต่าง ๆ) คำคุณศัพท์ (คำที่อยู่หลังคำนามและทำหน้าที่ขยายคำนามนั้น) (วิจิตร ภาณุพงศ์, 2534 : 50; พระยาอุปทิศศิลปสาร, 2545 : 70; ธนินทร์ ตรงดี, 2554 : 76; นววรรณ พันธุมธธา, 2558 : 6-8) ถือว่าเป็นคำหรือหน่วยคำอิสระซึ่งเป็นคำพื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน (สุนันท์ อัญชลินกุล, 2556 : 14) จึงนิยมนำมาประกอบสร้างเป็นคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย

นอกจากนี้คำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย สะท้อนให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนอีสาน เนื่องจากคำที่นำมาประกอบรวมกันเป็นคำประสมภาษาอีสานถือว่า

เป็นภาษาที่มีส่วนกำหนดระบบคิดของคน หรือมีอิทธิพลต่อความคิดและการมองโลกของคน การศึกษาภาษาของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจะช่วยให้เข้าใจสังคมรอบตัวของกลุ่มคนที่ศึกษา (Sapir, 1949; Whorf, 1956; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2522; ศราวุฑู หล่อคี, 2561 : 18) เห็นได้จากการนำคำศัพท์ที่อยู่รอบตัวหรือพบในชีวิตประจำวันมาประกอบเป็นคำประสมอีสาน ซึ่งแสดงให้เห็นความคิดของคนอีสานที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ทั้งด้านความเชื่อ (ผีโคตร) ประเพณี (งันเฮือนดี คำตอง บุญข้าวจู้) และวิถีชีวิต (ก้อยไข่มดแดง ไพลาแตก ผ้าชิ้นมัดหมี่) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phonkhunsap (2018) ที่ศึกษาอัตลักษณ์ชาวอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ ยโสธร พบอัตลักษณ์ชาวอีสานด้านความเชื่อ (ผี บุญบาป ขวัญ โสก) ประเพณี (บุญ ฮีตสิบสอง ลงช่วง งันเฮือนดี) วิถีชีวิตความเป็นอยู่ (ดนตรี การฟ้อนรำ เครื่องแต่งกาย อาหาร การกิน การละเล่น) การศึกษาคำประสมภาษาอีสานใน นวนิยายเรื่องคำอ้าย นอกจากทราบลักษณะทางภาษาด้านโครงสร้างของคำประสมคำประสมในเรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางวัฒนธรรมของคนอีสานได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของยงค์ ยโสธร ซึ่งเป็น 1 ใน 100 หนังสือตีที่เด็กและเยาวชนไทยควรอ่าน ที่พิจารณาโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทั้งนี้กลุ่มหนังสือดังกล่าวยังมีหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคอีสาน เช่น นวนิยายเรื่อง ฟ่าบ่กั้น ของลาว คำหอม นวนิยายเรื่อง ลูกอีสาน ของคำพูน บุญทวี ที่มีคำประสมภาษาอีสานปรากฏในหนังสือ เพื่อให้เห็นภาพรวมของโครงสร้างคำประสมภาษาอีสานด้านจำนวนคำ วิธีการสร้างคำ ชนิดของคำ และรูปแบบการสร้างคำประสม ควรเก็บข้อมูลคำประสมในหนังสือดังกล่าวมาวิเคราะห์เพิ่มเติม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายศุภชัย กิ่งพิลา ผู้เชี่ยวชาญภาษาอีสาน ที่กรุณาตรวจสอบข้อมูลคำประสมภาษาอีสานในนวนิยายเรื่องคำอ้าย

เอกสารอ้างอิง

- เกษกิตติ ปัญญาไวย. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมจากหมวดคำเรียกเครือญาติและคำเรียกส่วนของร่างกาย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรรยา ตาระกา. (2533). *คำประสมในภาษาไทยลำปาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชมพูนุท ธารีเชียร. (2552). *กระบวนการสร้างคำกริยาประสมในภาษาไทยถิ่นอีสานจังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิพพา ไชยฤกษ์. (2535). *โครงสร้างและความหมายของคำประสมในภาษาไทยที่สร้างจากคำเรียกส่วนของร่างกายมนุษย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนาพันธ์ ตรงดี. (2554). *รายงานการวิจัย ไวยากรณ์ไทยฉบับครอบครัวภาษาย่อย เล่มที่ 4 เรื่อง ไวยากรณ์ภาษาไทยถิ่นอีสาน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

- นววรรณ พันธุมธา. (2558). *ไวยากรณ์ไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญญาภา คำผาง. (2552). *การศึกษาคุณค่าเชิงวรรณศิลป์จากนวนิยายเรื่องคำอ้าย ของ ยงค์ ยโสธร*. (การศึกษาคุณค่าด้วยตนเองปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พินดา บัวเลิศ. (2536). *คำประสมในภาษามลายูถิ่นปัตตานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระยาอุปกิตศิลปสาร. (2545). *หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชรินทร์ ละเอียดแก้ว. (2540). *คำประสมในภาษาถิ่นอีสาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยงค์ ยโสธร. (2558). *คำอ้าย*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ไอยรา 12.
- วัลยา ช่างขวัญยืน. (2549). *หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2 : คำ การสร้างคำ และการยืมคำ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2534). *โครงสร้างของภาษาไทย : ระบบไวยากรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศราวราช หล่อดี. (2556). *คำประสมที่มีคำว่า “หัว” ในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศราวราช หล่อดี. (2561). *คำเรียกสีและมโนทัศน์เกี่ยวกับสีในภาษาล้านนา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต). เพาะ : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). *พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สุนันท์ อัญชลีสกุล. (2556). *ระบบคำภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2522). สมมติฐานชาเพียร์-วอร์ฟ. *วารสารอักษรศาสตร์*. 11(2) : 20-32.
- Phonkhunsap, S. (2018). The Identity of I-san People in the Novel “Kham Ai” of Yong Yasothon. *Proceedings of 14th International Conference on Humanities and Social Sciences 2018 (IC-HUSO 2018)*; 22nd-23rd November 2018; Khon Kaen : Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University, Thailand. 271-287.
- Sapir, E. (1949). The Status of Linguistics as a Science. In Mandelbaum, D. G. (Ed.), *Culture, Language, and Personality : Selected Essays* (p. 69). Berkeley and Los Angeles, California : University of California Press.
- Whorf, B. L. (1956). An American Indian model of the universe, The relation of habitual thought and behavior to language. In Carroll, J. B. (Ed.), *Language, Thought, and Reality : Selected Writings of Benjamin Lee Whorf* (pp. 57-64, 135). Cambridge, Mass. : M.I.T. Press.

การสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Thai Language Communication: Words that are Often Written Wrongly for Students of Loei Rajabhat University

วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล¹

Vitchupong Worasatkul¹

Received: 8 April 2019

Revised: 29 May 2019

Accepted: 17 June 2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอการสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมักเขียนผิด ในการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ที่เป็นทางการและการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ จากผลการศึกษาพบว่า คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มีจำนวน 25 คำ ซึ่งนักศึกษาเขียนคำผิดไปจากคำเดิมส่งผลให้ผู้อ่านไม่เข้าใจความหมายและเกิดการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน หรืออาจทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปทำให้นั้นไม่มีความหมาย ผู้เขียนต้องเลือกใช้คำต้องระมัดระวังในการใช้คำขณะที่สื่อสาร เพื่อความถูกต้องตามหลักภาษาไทย สาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเขียนคำผิด คือ 1. นักศึกษาไม่รู้หลักเกณฑ์ภาษาไทย 2. เกิดจากการเขียนที่รีบเร่งและไม่ตั้งใจในการเขียน 3. เกิดจากนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเองมักให้เพื่อนทำ 4. เกิดจากการจดจำคำผิดและใช้แนวเทียบผิด 5. เกิดจากการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อสารโลกโซเชียล และ 6. เกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมานั่งทำในห้องเรียน หรือขณะเรียน ฉะนั้นการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารถือว่ามีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต เพราะว่าหากเขียนผิดหรือพูดผิดความหมายก็เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งอาจทำให้ผู้อ่านและผู้ฟังเข้าใจความหมายผิดไปได้เช่นกัน จึงควรใช้ภาษาไทยอย่างระมัดระวังจะได้ไม่เกิดปัญหาในการสื่อสาร

คำสำคัญ : คำที่มักเขียนผิด, นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Abstract

Reasons why words in Thai language are often written mistakenly by students attending Loei Rajabhat University are addressed in this report. Data were collected by formal and informal interviews and from analysis of other documents. Data were presented by descriptive analysis.

¹ อาจารย์ประจำ, สาขาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, Tel.0917040264, Email. pov11196@hotmail.com

¹ Bachelor of Arts Program in Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

The result of analysis showed that there were 33 words that students consistently wrote mistakenly. They changed the original form of the words rendering it nearly impossible for the reader to understand the writer's intentions; furthermore, the rewritten words may have no meaning. Clearly the writer should use extra caution when constructing text that is to be understood by all readers familiar with Thai grammar. The study disclosed 6 reasons why students wrote incorrectly: They did not comprehend Thai grammar, they wrote the words hastily, homework was done during class hours and not by themselves, they remembered the wrong words, or they used the wrong comparison of words, they memorized the words that were misspelled from social networks. Because the Thai language is used for daily communication; it is imperative that it be written and spoken correctly. Mistakes and errors in speaking and writing the language can cause serious problems that may be impossible to correct.

Keywords : Words that are often written wrongly, student of Loei Rajabhat University

บทนำ

มนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตลอดชีวิต เพราะในทางสังคมศาสตร์ มนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นพวกมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น การสื่อสารเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างปกติวิสัยของมนุษย์ทุกคนและมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมสื่อสารตลอดชีวิตนับตั้งแต่ลืมตาดูโลก จบจนวาระสุดท้ายแห่งชีวิตของมนุษย์ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นอาจจะเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้สีกตัว เป็นไปโดยอัตโนมัติหรืออาจจะมี การเตรียมตัว บุคคลส่วนมากมักจะละเลยไม่ค่อยเอาใจใส่ หรือพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถในการสื่อสารของตัวเองว่าเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพหรือไม่ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสาร แท้จริงแล้วการสื่อสารนั้นมีความสำคัญมาก จะเห็นได้จากบุคคลในสังคมว่าผู้ที่สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนั้นย่อมมีโอกาสดีในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาหาความรู้ การอยู่ร่วมกันในสังคมหรือความก้าวหน้าในอาชีพต่างๆ ความสำเร็จในอาชีพการงานก็ตาม ด้วยเหตุนี้เองบุคคลจึงจำเป็นต้องศึกษาฝึกฝนตนเองให้มีทักษะ

มีสมรรถภาพในการสื่อสารโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร จึงถือได้ว่าภาษาเป็นหัวใจของกิจกรรมการสื่อสารอย่างแท้จริง

การสื่อสารในชีวิตประจำวันถือว่าเป็นวิธีการสื่อสารที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ เพื่อสื่อไปยังผู้อ่านได้อย่างเหมาะสม การสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติมากขึ้นตามลำดับ หากคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจในเขียนภาษาไทยที่ถูกต้องแล้ว การสื่อสาร ก็อาจทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารได้ อีกทั้งการเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นหลักฐานให้ผู้อ่านได้ศึกษาอีกด้วย ดังนั้น การเขียนจึงเป็นทักษะการใช้ภาษาแทนคำพูดที่สามารถสื่อความหมายให้เป็นหลักฐานปรากฏได้นานกว่าการพูด ฉะนั้นการเขียนที่เขียนเป็นเรื่องราวเอาไว้เพื่อให้ผู้อ่านได้อ่านและเข้าใจตรงตามความมุ่งหมายของผู้เขียนนั้นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดสิ่งสำคัญขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนมีทักษะในการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงใด ทักษะการใช้ภาษาเขียนต้องอาศัยพื้นฐานความรู้จากการฟัง การพูด และการอ่าน เพราะจากพื้นฐานดังกล่าว จะทำให้ผู้เขียนมีความรู้ มีข้อมูล และมีประสบการณ์เพียงพอที่จะถ่ายทอดให้เกิด

ความคิด ความสามารถในการเรียบเรียงและถ่ายทอดความคิดออกมาสื่อสารกับผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับปรมะ สตะเวทิน (2546 : 30) ที่กล่าวว่า การสื่อสาร คือ ขบวนการของการถ่ายทอดสาร (message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้ส่งสาร (source) ไปยังบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า ผู้รับสาร (receiver) โดยผ่านสื่อ (channel) และยังคงสอดคล้องกับ สุขุมาลัย จันทะแก้ว และคณะ (2544 : 83) ได้กล่าวว่า การสื่อสาร คือ วิธีการต่างๆ ในการติดต่อระหว่างมนุษย์ ซึ่งทำให้ฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นการสื่อสารมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมในทุกด้าน มนุษย์จำเป็นต้องใช้การสื่อสารตลอดชีวิต เริ่มจากการสื่อสารภายในตนเองแล้วก็ขยายวงกว้างขึ้นไปสู่ผู้อื่น อีกทั้งมนุษย์จะใช้การสื่อสารเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตลอดเวลาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นการสื่อสารโดยอาศัยตัวอักษร และเครื่องหมายต่างๆ แทนเสียงพูด ซึ่งสิ่งที่เป็นสารนั้น ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร จินตนาการ ประสบการณ์ ความนึกคิด ความรู้สึกทางกาย หรืออารมณ์ และความรู้สึกทางจิตใจนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ศศิธร รัญญลักษณ์นันท์ (2542 : 22) ให้แนวคิดว่า ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญ มนุษย์กำหนดภาษาขึ้นใช้เพื่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ ภาษาเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการของบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่ง ทำให้เกิดความเข้าใจกัน การสื่อสารของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูดการอ่านหรือการเขียน ต้องอาศัยภาษาทั้งสิ้น หากปราศจากภาษามนุษย์จะไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ ภาษาของมนุษย์เป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร มีกระบวนการในการสื่อสารชัดเจนมีคุณสมบัติเฉพาะหลายประการที่ทำให้สามารถสื่อสารได้ทุกเรื่อง สามารถเรียนรู้ เลียนแบบถ่ายทอดจากบุคคลในสังคมเดียวกันได้ ไม่ใช่เกิดจากสัญชาตญาณหรือพันธุกรรม ดังนั้นการ

เขียนโดยการใช้คำในภาษาไทยต้องถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่ยูเขียนต้องตระหนักและเข้าใจความหมายของคำนั้นๆ เพื่อนำไปใช้ในทางที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทยและนำไปใช้ในการเขียนที่ตรงประเด็นในการสื่อสาร เนื่องจากคำในภาษาไทยมีสร้างคำขึ้นใหม่ด้วยวิธีการแบบไทย มีการยืมภาษาจากต่างประเทศมาใช้บ้างจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในแต่ละครั้ง ฉะนั้นผู้เขียนภาษาไทยจึงต้องรู้จักความหมายของคำ หลักการใช้คำ ระดับของคำก็จะทำให้การส่งสารไม่เกิดปัญหาและไม่มีอุปสรรค แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เขียนไม่เข้าใจความหมายของคำอย่างถ่องแท้ หรือเลือกสรรถ้อยคำไม่เหมาะสมกับระดับบุคคล กาลเทศะ การส่งสารนั้นย่อมมีปัญหาและอุปสรรค ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจความหมายของคำ เพราะว่าการเขียนคำผิดทำให้การสื่อสารคลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ แถมยังเป็นอุปสรรคในการสื่อสารต่างๆ ฉะนั้นผู้ส่งสารจะต้องพัฒนาทักษะการเขียนสม่ำเสมอให้เกิดความชำนาญและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของหลักภาษาไทย โดยเรียบเรียงถ้อยคำให้สื่อความหมายได้ สะกดคำให้ถูกต้องชัดเจน

ดังนั้นผู้เขียนจะต้องนึกถึงหลักการเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องการเขียนให้ถูกต้องที่สุดเพื่อเขียนออกมาแล้วผู้อ่านเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ถือว่าเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งนั่นเอง ยิ่งทุกวันนี้คนไทยหรือคนรุ่นใหม่ชอบเขียน “ภาษาไทย” ของคนไทยเองไม่แข็งแรง โดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ที่มีมักจะเขียนภาษาไทยตามความนิยมหรือเขียนเลียนแบบจากสื่อต่างๆ จึงเกิดการผิดๆ แม้แต่บางคำที่ไม่น่าจะเขียนผิด แต่ก็ทำให้เขียนผิดซึ่งบางที่เขาอาจจะไม่ได้ตั้งใจเขียนผิด แต่เป็นเพราะเห็นตามร้านค้า ป้ายประกาศตามสถานที่ต่างๆ เขียนเช่นนี้จนคุ้นตา ทำให้เขาเข้าใจว่าคำดังกล่าวเขียนถูกต้อง นำไปสู่การจดจำที่ผิดๆ โดยไม่รู้ตัวนั่นเอง ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะได้นำเสนอความหมายของคำที่ถูกต้องตามหลัก ดังนี้

ความหมายของคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554 : ออนไลน์) ให้ความหมายของคำไว้ว่า คำ (น) เสียงพูด, เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว, ใช้ประกอบหน้าคำอื่นมีความหมายเช่นนั้น เช่น คำนาม คำกริยา คำบุรพบท

สนธิ สัตโยภาส (2545 : 17) ได้กล่าวว่า คำ หมายถึง เสียงพูด หรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของภาษาซึ่งสื่อความหมายได้

วิเชียร เกษประทุม (2557 : 69) ได้กล่าวว่า คำ คือ เสียงที่เปล่งออกมามีความหมาย จะมีก็พยางค์ก็ได้ เช่น นา มี 1 พยางค์ อ่านว่า นา หมายถึง พื้นที่ราบทำเป็นคันกั้นน้ำเป็นแปลงๆ นาวา มี 2 พยางค์ อ่านว่า นา-วา หมายถึง เรือ นานาพิกา มี 3 พยางค์ อ่านว่า นา-ลิ-กา หมายถึง เครื่องบอกเวลา นาฏดนตรี มี 4 พยางค์ อ่านว่า นา-ตะ-ดณ-ตรี หมายถึง ลิเก นาวิกโยธิน มี 5 พยางค์ อ่านว่า นา-วิก-กะ-โย-ธิน หมายถึง ทหารเรือฝ่ายบก

ฉะนั้นสรุปว่า คำ หมายถึง เสียงที่เปล่งออกมาที่ครั้งก็ได้ อาจจะไม่มีความหมายก็ได้หรือมีความหมายก็ได้ และเสียงที่เราเปล่งออกมานั้นๆ เราเรียกว่า พยางค์ ซึ่งในทางภาษาไทยนั้น คำคำเดียวอาจจะมีความหมายเดียวหรือมีหลายพยางค์ก็ได้ เช่น นานาพิกา มี 3 พยางค์ 1 คำ นาที มี 2 พยางค์ 1 คำ นา มี 1 พยางค์ 1 คำ เป็นต้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคำที่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยมักเขียนผิด

วิธีการศึกษา

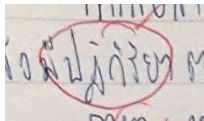
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการและการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์

ผลการศึกษา

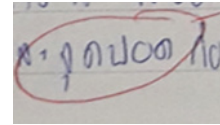
จากการศึกษาการสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยนั้น การเขียนเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นการสื่อสารโดยอาศัยตัวอักษรและเครื่องหมายต่างๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาและผู้ใช้ภาษาไทยจะต้องตระหนักถึงความถูกต้องในการเขียนทุกครั้ง เพื่อการสื่อสารที่ตรงกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ดังนั้นในนี้จะได้เสนอการใช้คำในภาษาไทยบางประเด็นเท่านั้น จากผลการศึกษาการสื่อสารภาษาไทย : คำที่มักเขียนผิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเขียนคำผิดพลาดพบว่านักศึกษาเขียนผิดเพราะเกิดการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดหรือการจำที่เทียบคำผิด เช่น คำว่า ชาติ นักศึกษาเขียนผิดเป็น ชาต คำว่า ภาษา นักศึกษาหลายคนเขียนผิดเป็น ภาษา คำว่า ปรับเปลี่ยน เขียนนักศึกษาผิดเป็น ปลับเปลี่ยน เป็นต้น
2. ด้านการเขียนผิดพลาดในเรื่องพยัญชนะไทยพบว่า การเขียนของนักศึกษานั้นไม่ตรงตามแบบอักษรไทย เช่น คำว่า ชิมซั๊บ เขียนผิดเป็น ชิมซั๊บ คำว่า กระบวน เขียนผิดเป็น กระบวน คำว่า โอกาส เขียนผิดเป็น โอภาส เป็น
3. ด้านการเขียนผิดพลาดในเรื่องสระพบว่า การเขียนในด้านสระถือว่านักศึกษาเขียนผิดมากที่สุด ในสี่ด้านเกิดจากไม่ตั้งใจในการเขียน เกิดจากการเขียนตัวอักษรวัยรุ่น เกิดจากเขียนสระผิดหรือเขียนสระตก เช่น คำว่า ข้าว เขียนผิดพลาดเป็น ข้าว คำว่า หรือ เขียนผิดเป็น หรือ คำว่า เพื่อน เขียน

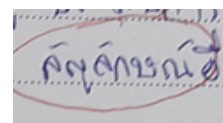
ผิดพลาดเป็น เพื่อน เป็นต้น 4. ด้านการเขียนผิดพลาดในเรื่องวรรณยุกต์พบว่า การเขียนในด้านนี้นักศึกษายังเขียนตกหล่นหรือไม่ตั้งใจทำให้การเขียนนั้นผิดเพี้ยนจากหลักภาษาไทย เช่น คำว่า สื่อ เขียนผิดเป็น สือ . คำว่า คำว่า เข็ด นักศึกษามักเขียนผิดเป็น เข็ด คำว่า ต้อง เขียนผิดเป็น ต่อง เป็นต้น เพราะการเลือกใช้คำนั้นมีหลายประเด็น และจะนำเสนอเฉพาะคำศัพท์ที่นักศึกษาเขียนผิดบ่อยๆ ตลอดมาในเวลา 5 ปี ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอปัญหาการใช้คำของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลยบางกลุ่มที่ใช้ผิดบ่อย และเพื่อเป็นการใช้คำสื่อสารที่ถูกต้อง หรือเป็นแนวทางที่ถูกต้องสำหรับผู้เรียนและผู้อ่านทุกๆ ไป เพื่อนำไปใช้จะได้ระมัดระวังในการเขียนคำเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทยต่อไป ดังนี้

1. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ปฏิภริยา** เกิดการเขียนที่ผิด ที่จริงจะต้องเขียนเป็น **ปฏิภริยา** ซึ่งหมายถึง การกระทำตอบสนอง การกระทำต่อต้าน หรือ แม้ว่า สระ ก็เขียนไม่ตรงตามสระที่ถูกต้องในภาษาไทย สระ อี ไม่ใช่เขียนเป็น เป็นขีด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในคณิตศาสตร์ ` สาเหตุที่นักศึกษาเขียนผิด เกิดจากความเคยชิน เกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน เกิดจากการเขียนที่รีบเกินไป ซึ่งยังสอดคล้องกับเอกฉันท จารุเมธีชน (2540 : 120) ที่กล่าวถึงการสะกดผิดพลาดในการเขียนไม่ได้เกิดจากการพิมพ์ แต่เกิดจากสะกดผิดที่พบบ่อยๆ ได้แก่ พยัญชนะผิด สระผิด วรรณยุกต์ผิดและตัวสะกดผิดนั่นเอง

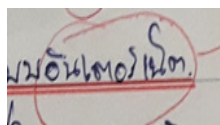

2. คำนี้ที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **จุดปอด** เกิดการเขียนที่ผิด ที่จริงจะต้องเขียนเป็น **จุดอ่อน** หมายถึง ข้อต่อที่ฝ่ายตรงข้ามจะเอาชนะได้โดยง่าย ซึ่ง เขียนพยัญชนะก็เขียนผิด อ เขียนเป็น ป น เขียนเป็น ด เป็นการเขียนที่ผิดพลาดและอาจทำให้การสื่อสารเข้าใจไม่ตรงกัน สาเหตุที่นักศึกษาเขียนผิด เกิดจากหลักภาษาไทยในเรื่องตัวสะกดไม่แม่น และขาดการเขียนที่ไม่ระมัดระวัง เช่น เกิดจากการเขียนที่รีบเกินไป หมายถึงรีบเขียนงานส่งอาจารย์ หรือการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมฟิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ เป็นต้น โดยการเอาภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียน ซึ่งสอดคล้องกับปนิธาน บรรณารชม (2555 : 58) ที่กล่าวว่าการศึกษาเขียนหนังสือผิดเพราะขาดความรู้เรื่องหลักภาษา คือเกิดคำควบกล้า พยัญชนะต้นภาษาไทยมีทั้งพยัญชนะเดี่ยวและพยัญชนะ ประสม แต่พยัญชนะท้ายจะมีเฉพาะพยัญชนะเดี่ยวเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ นักศึกษาจึงเขียนผิด เช่น คำว่า เพราะ เขียนผิดเป็น เพาะ คำว่า พา เขียนผิดเป็น พลา คำว่า รถจักรยานยนต์ เขียนผิดเป็น รถจักรยานยนต์ เป็นต้น

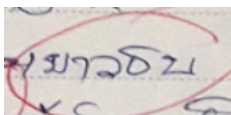

3. คำนี้ที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ลักษณะ** เกิดการเขียนที่ผิด ที่จริงคำที่ถูกต้องจะต้องเขียนเป็น **สัญลักษณ์** หมายถึง สิ่งที่กำหนดขึ้นใช้เพื่อให้ความหมายแทนอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นรูปภาพ เครื่องหมาย หรือสิ่งของ เป็นต้น และเขียนพยัญชนะที่ใช้ในคำก็ผิดจาก ส กลายเป็น ล และก็

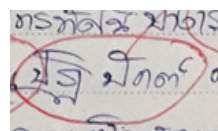
ตัวไม้หันอากาศ, ไม้ผัด ก็เขียนผิดเป็น ซีด ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ในคณิตศาสตร์ สาเหตุที่นักศึกษาเขียนผิด เกิดจากการเขียนที่รีบเกินไปหมายถึงรีบเขียนงานส่ง เกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนทำให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิชชุงศ์ วรรณศาสตร์กุล (2560 : 92) ได้กล่าวว่า เกิดจากการเขียนที่รีบเกินไป จึงทำให้เขียนผิดพลาด เช่น คำว่า ทั้ง เขียนผิดพลาดเป็น ทง คำว่า ขึ้น เขียนผิดพลาดเป็น ขึ้น คำว่า ไซ้ เขียนผิดพลาดเป็น ไซ้ คำว่า ผิด เขียนผิดเป็น ผัด เป็นต้น

4. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **อินเทอร์เน็ท** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย คือ **อินเทอร์เน็ต** ซึ่งหมายถึงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมโยงเครือข่ายมากมายทั่วโลกเข้าด้วยกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล คัดลอกแฟ้มข้อมูล และโปรแกรมมาใช้ รวมทั้งสื่อสารถึงกันทางอีเมล สาเหตุที่เขียนผิดเกิดจากการจำคำผิด และเห็นคนอื่นใช้คำนี้บ่อยๆ จึงเลียนแบบการเขียน อีกทั้งการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ เป็นต้น โดยการเอาภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียนยังสอดคล้องกับประณัติ บุญมะลา (2550 : 21) ได้กล่าวว่าแนวคิดเรื่องสาเหตุของการเขียนคำผิดที่คล้ายกัน คือ มีประสบการณ์เกี่ยวกับคำผิด ไม่รู้หลักภาษา ไม่ทราบความหมาย ฟังไม่ชัด ไม่สามารถถ่ายทอดคำตามเสียงที่มาจากภาษาอังกฤษ อย่างนี้เป็นต้น

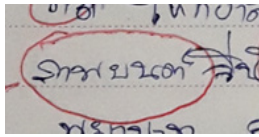

5. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **เยาวธ** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **เยาวชน** ซึ่งหมายถึง บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ เป็นคำหนึ่ง ที่เขียนผิด เนื่องเกิดการที่รีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น และเกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมานั่งทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาด จากพยัญชนะ ข เขียนผิดเป็น ฐ ทำให้คำผิดไม่ตรงตามหลักภาษาไทย และยังสอดคล้องกับกัทันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2541 : 37) ที่กล่าวว่า การพิจารณาสาเหตุของการเขียนผิด ในเบื้องต้นจะมุ่งเน้นในเรื่องการสะกดคำหรือการสะกดการันต์ เป็นต้น

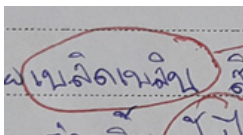

6. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ปฏิปักต์** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **ปฏิปักษ์** คำนี้หมายถึง ฝ่ายตรงข้าม, ศัตรู, คู่ปรับ, ขัดขิก คำนี้ก็เป็นคำหนึ่งที่พบบ่อยๆ ที่นักศึกษาผิด และจากการได้สอดคล้องตามปรากฏว่า ที่เขียนผิดบ่อยนั้นเกิดจากจดจำผิดที่ผิดมา เกิดจากการเขียนที่รีบเกินไป จึงทำให้เขียนผิดพลาด ผู้เขียนจึงต้องตระหนักให้มากในการเขียนเพื่อการสื่อสารที่ถูกต้องให้แก่ผู้อื่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับกุลกาญจน์ เอี่ยมชานันย์ (2553 : 32) ได้กล่าวว่า คำไทยที่นักศึกษาเขียนผิดมากมักจะเป็นคำที่มีตัวสะกดในมาตรา แม่กด รองลงมาคือ แม่ก กบ กน ตามลำดับเพราะมาตราตัวสะกดเหล่านี้มีตัวสะกดหลายตัว เช่น การใช้ ฐ ษ ส, ณ พยัญชนะเหล่านี้มีที่ใช้แตกต่างกันตามที่มาของ คำศัพท์ นักศึกษาจึงเขียนคำเหล่านี้ผิด เช่น ทศนียภาพ เขียนผิดเป็น ทัษนียภาพ คำว่า โอภาส เขียนผิดเป็น โอภาศ เพราะเทียบกับ อากาศ

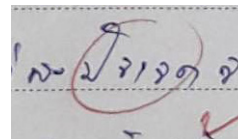

7. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ภาพยนต์** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **ภาพยนตร์** ซึ่งคำนี้หมายถึง ภาพที่ฉายด้วยเครื่องลงบนจอ ทำให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหว และมีเสียงพากย์ และคำนี้ก็มักเป็นคำหนึ่งที่พบบ่อยๆ ที่นักศึกษามักเขียนผิด โดยสาเหตุที่มักเขียนผิดบ่อยๆ นั้น เกิดจากการจดจำคำที่ผิด เนื่องจากเทียบจากคำว่ารถยนต์ จะเห็นได้ว่าภาษาไทยนั้นในยุคนี้การเขียนผิดมีหลายสาเหตุ เนื่องจากความประมาทในการเขียน ความทันสมัยก็มีส่วนช่วยในการจดจำคำที่ผิดแล้วนำมาเขียนเพื่อการสื่อสารที่อาจทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจผิดต่อๆ กันได้ อีกทั้งการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ ที่มักนำภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียน ซึ่งสอดคล้องกับกันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2541 : 37) ที่กล่าวว่า ใช้แนวเทียบผิด เช่น อนุญาต (มักเขียนผิดเป็น อนุญาติ เพราะเทียบกับคำว่า ญาติ) อย่างนี้เป็นต้น

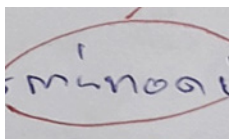

8. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **เบลิตเบลิน** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **เบลีตเบลิน** คำนี้หมายถึง สนุกสนานไม่รู้จักเบื่อ สนุกสนานจนลืมกังวล คำนี้เป็นคำหนึ่งที่นักศึกษาเขียนผิดพลาด โดยเขียนพยัญชนะ พ กลายเป็น บ ซึ่งสาเหตุที่เขียนเกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมานั่งทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาด

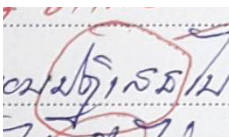
และเกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนทำให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง เช่น ไปงาน แบบฝึกหัด แต่จะให้เพื่อนทำให้โดยที่นักศึกษาที่เป็นเพื่อนนั้นไม่ได้ตั้งใจในการเขียนมากนัก และสอดคล้องกับวิชชุพงศ์ วรรณศาสตร์กุล (2560 : 92) ได้กล่าวว่า การเขียนผิดพลาดในเรื่องพยัญชนะไทย และจากการวิเคราะห์การเขียนผิดพลาดของนักศึกษา พบว่าเกิดจากการรีบทำงานส่งอาจารย์เลยเขียนแบบรีบเกินไปทำให้ตัวพยัญชนะบางตัวในงานเขียนนั้นเปลี่ยนแปลงไป เช่น คำว่า ถ่าย เขียนผิดพลาดเป็น ก่าย เป็นต้น

9. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ปัจเจก** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **ปัจเจก** คำนี้หมายถึง เฉพาะบุคคล, เฉพาะตัว เป็นอีกคำหนึ่งที่นักศึกษาเขียนพยัญชนะตัวสะกดผิด ซึ่งสอดคล้องกับกอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551 : 217-218) ที่กล่าวถึงการใช้คำเพิ่มขึ้นในเรื่องศิลปะการใช้ถ้อยคำ คือ ใช้คำให้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งการสะกดคำ ความหมาย หน้าที่ของคำ กาลเทศะ บุคคล ข้อความ และจากการได้สอบถามนักศึกษานั้นที่เขียนผิดเพราะจดจำคำที่เขียนผ่านผิดและเกิดจากนักศึกษาบางคนมีความเข้าใจในเรื่องพยัญชนะตัวสะกดไม่ดีพอ ที่สำคัญเกิดจากการเขียนเลียนแบบโลก Social Media หรือสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทางโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนี้มีส่วนที่ทำให้การเขียนผิดเพี้ยนหรือคลาดเคลื่อนไปได้เช่นกัน อีกทั้งการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ เป็นต้น มักเอาภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียน

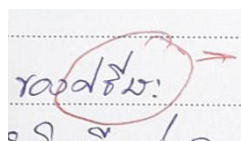

10. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ถนัด ถานทอด** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **ถนัด** คำนี้หมายถึง กระจายเสียง หรือแพร่ภาพทางวิทยุและโทรทัศน์ จากสถานี หรือสถานที่ต่างๆ นำเรื่องที่อยู่ไปเล่าต่อ ซึ่งสอดคล้องกับวรรณิ โสมประยูร (2544 : 157) กล่าวถึงสาเหตุในการเขียนประเด็นหนึ่ง คือ นักศึกษาไม่รู้หลักภาษา เช่น ไม่รู้จักการประวิสรรชนีย์ หลักการใช้ ศ ษ ส หลักสะกด การันต์ หลักการผันวรรณยุกต์ หลักมาตราตัวสะกด และอื่นๆ คำนี้เป็นคำที่นักศึกษาเขียนผิดพลาดโดยเขียนการวางวรรณยุกต์ผิดที่ หรือเขียนพยัญชนะผิด จาก ย เขียนกลายเป็น น ทำให้คำนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทำให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจผิด หรือ สับสนในการใช้คำได้ สาเหตุที่นักศึกษาเกิดจากการรีบทำงานส่งเพื่อไปเล่นอย่างอื่น จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น และเกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมาทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาด เป็นต้น

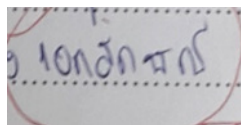

11. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็นคำว่า **ปฏิเสธ** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย **ปฏิเสธ** คำนี้หมายถึง ไม่รับ ไม่ยอมรับ เช่น ปฏิเสธการเชิญ ไม่ยอมรับข้อเท็จจริง เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาเขียนผิดเช่นกัน เนื่องจากการเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทย โดยเขียน ฎ เป็น ฏ และสอดคล้องกับพินิจ แจ่มแจ้ง (2542 :

20-21) ที่กล่าวว่า การไม่รู้จักหลักเกณฑ์ทางภาษา การใช้คำและการเห็นคำที่ผิดๆ แล้วนำมาเขียนตามควร ควรให้ความสำคัญและแนะนำทางแก้ไข เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมมีผลต่อความสามารถในการเขียนสะกดคำของนักเรียน ซึ่งไม่ตรงตามคำที่ใช้ในหลักภาษาไทย และเป็นคำหนึ่งที่ผู้สอนพบการเขียนผิดบ่อยๆ ไม่ว่านักศึกษาหรือคนอื่น โดยมาจากสาเหตุหนึ่งคือ เกิดจากการจดจำตัวอย่างของคำที่ผิดหรือเกิดจากการเลียนแบบการเขียนที่ผิด

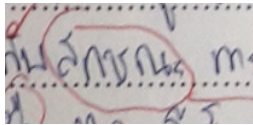

12. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ศรีษะ** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตาม หลักภาษาไทย **ศีรษะ** คำนี้หมายถึง หัว ส่วนบนของคน คำนี้เป็นคำที่เห็นเขียนกันผิดบ่อยๆ ซึ่งความจริงนักศึกษาทุกคนได้เรียนคำนี้มาตั้งแต่สมัยประถมศึกษาแล้วไม่ควรเขียนผิด อีกทั้งยังสอดคล้องกับเอกฉันทจารุเมธีชน (2539 : 120) ที่กล่าวถึงการสะกดผิดพลาดในการเขียนไม่ได้เกิดจากการพิมพ์ แต่เกิดจากการสะกดผิดที่พบเห็นบ่อยๆ ได้แก่ พยัญชนะ ผิด สระ ผิด วรรณยุกต์ ผิด และตัวสะกด ผิด และต้องยอมรับว่าด้วยโลกโซเชียลที่ใช้สื่อสารกันในปัจจุบันนี้มีส่วนที่ทำให้การเขียนภาษาไทยผิดไปจากเดิมเหมือนคำที่นำเสนอนี้ สาเหตุที่เขียนผิดเกิดจากการเลียนแบบในโลกโซเชียล การจดจำคำที่เขียนผิดหรือใช้แนวเทียบส่งผลทำให้เขียนคำผิดอย่างนี้เป็นต้น

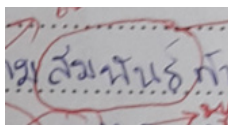

13. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **สมพันธ์** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลัก

ภาษาไทย **สัมพันธ์** คำนี้หมายถึง ผูกพัน, เกี่ยวข้อง, เกี่ยวกัน, เช่นสัมพันธ์ฉันเพื่อน สาเหตุที่เขียนผิดเกิดจากนักศึกษาเขียนผิดพลาดเองเกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนทำการบ้านให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง ดังนั้นจากนักศึกษาเขียนคำผิดไปจากคำเดิม ก็ทำให้การสื่อสารความหมายเปลี่ยนไป หรืออาจทำให้คำนั้นผิดไม่มีความหมาย ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจและเกิดการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนก็ได้

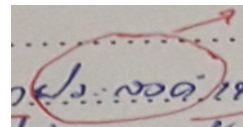

14. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ลักษณะ** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย **ลักษณะ** คำนี้หมายถึง เครื่องแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง สมบัติเฉพาะตัว ซึ่งคำนี้ก็เป็นคำหนึ่งที่เกิดจากการรับทำงานสง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น เพื่อไปทำอย่างอื่น เช่น ไปเที่ยวห้าง เล่นคอมพิวเตอร์ เกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน คือ มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เขียนรวดเร็วเกินไป จึงทำตัวสระบางตัวเปลี่ยนรูปไป สระบางตัวเปลี่ยนรูปไป ไม่ตรงหลักภาษาไทย และเกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมานั่งทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาดเป็นปัญหาส่วนหนึ่งในการเขียนเพื่อสื่อสาร เป็นต้น

15. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **เอกลักษณะ** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย **เอกลักษณะ** คำนี้หมายถึง ลักษณะที่เหมือนกัน หรือมีร่วมกัน ซึ่งนักศึกษาเขียนผิด

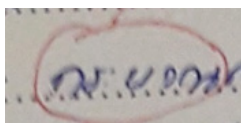
เช่นกัน เนื่องจากการเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนสระ โดยเขียน (~) เรียกว่า ไม้หันอากาศ, หางกัณฑ์ หรือ ไม้ผิด หายไป ซึ่งไม่ตรงตามคำที่ใช้ในหลักภาษาไทย โดยมาจากสาเหตุคือ เกิดจากเขียนสระผิดหรือเขียนสระตก ซึ่งนักศึกษบางคนเขียนสระผิดและเขียนสระตกค่อนข้างมาก ๆ เนื่องจากนักศึกษบางคนจบจากการศึกษาออกโรงเรียน และมีนักศึกษบางคนที่มีพื้นฐานด้านหลักภาษาไทยไม่ดี จึงทำให้เกิดการเขียนผิดพลาดได้ และเกิดจากการเขียนตัวอักษรวัยรุ่น ซึ่งจะเห็นได้จากการเขียนลายมือสมัยใหม่หรือเรียกว่า ลายมือวัยรุ่นมีการเขียนตัวสระแปลก ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างนี้เป็นต้น

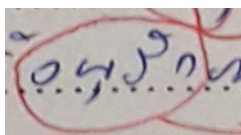
16. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ประสงค์, พร สงค** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย **ประสงค์** คำนี้หมายถึง อยากรได้, ต้องการ เนื่องจากการเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนสระ และ ตัวการ์นต์ คือ คำที่มีไม้ทัณฑฆาตกำกับ (้) กำกับอยู่บนพยัญชนะ เพื่อแสดงให้รู้ว่าไม่ต้องอ่านออกเสียงพยัญชนะตัวนั้น ทำให้เขียนผิด ซึ่งมีนักศึกษาบางคนเขียนสระตกพบบ่อยๆ เช่นกัน สาเหตุเกิดจากการเขียนที่รีบเกินไป จึงทำให้เขียนผิดพลาด เกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน คือ มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เขียนรวดเร็วเกินไป จึงทำตัวสระ ตัวไม้ทัณฑฆาต เปลี่ยนรูปไป ไม่ตรงหลักภาษาไทย

จากข้อ 13, 14, 15, 16, ซึ่งสอดคล้องกับ วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล (2560 : 92) ได้กล่าวว่ เกิดจากเขียนสระผิดหรือเขียนสระตก ซึ่งนักศึกษบางคนเขียนสระผิดและเขียนสระตกค่อนข้างมาก ๆ เนื่องจากนักศึกษบางคนจบจากการศึกษาออกโรงเรียน และนักศึกษบางคนเขียนลายมือหวัด

เกินไป บางคนเขียนรวดเร็วเกินไป อีกทั้งมีนักศึกษาบางคนที่มีพื้นฐานด้านหลักภาษาไทยไม่ดี จึงทำให้เกิดการเขียนผิดพลาดได้ เช่น คำว่า หรือ เขียนผิดพลาดเป็น หรือ คำว่า เสียง เขียนผิดพลาดเป็น เสียง เป็นต้น

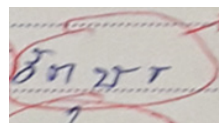

17. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น กระบวน เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย กระบวน คำนี้หมายถึง ขบวน, แบบแผน, ชั้นเชิง ซึ่งนักศึกษาส่วนหนึ่งยังเขียนผิดเนื่องจากจดจำคำที่ผิดจากสื่อโลกโซเชียล หรือเกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนทำให้อันนี้ นักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง เช่น ใบบาง แบบฝึกหัด แต่ทำให้เพื่อนทำให้อันนี้ นักศึกษาที่เป็นเพื่อนนั้นไม่ได้ตั้งใจในการเขียน และเกิดจากการรีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น เพื่อไปเล่นอย่างอื่น เช่น เล่นอินเทอร์เน็ต เดินห้าง เกี่ยวกับเพื่อน ๆ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับสุริยวัชรณ เสถียรสุคนธ์ (2553) ที่กล่าวว่า ข้อบกพร่องในระดับคำ พบนักศึกษาเขียนผิดในลักษณะของการสะกดคำทั้งรูปสระ พยัญชนะต้น พยัญชนะสะกด รูปวรรณยุกต์และผิดในด้านการใช้คำ ทั้งใช้คำผิดความหมาย ผิดระดับและกาลเทศะ ใช้คำเชื่อม คำกริยาช่วย และคำขยายผิด

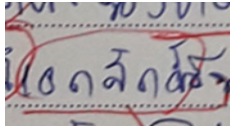
18. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น อนุรักษ์ เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย อนุรักษ์ คำนี้หมายถึง รักษาให้คงเดิมรักษาไว้ให้คงเดิม การเขียนของนักศึกษาที่เขียนผิดเกิดจาก

นักศึกษาเขียนคำผิดรูปร่างไปจากคำเดิม จึงทำให้ความหมายเปลี่ยนไป หรือว่าทำให้คำนั้นผิดไม่มีความหมาย ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจและเกิดการสื่อสารที่คลาดเคลื่อนได้ โดยสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาเขียนผิดพลาด คือ การจดจำตัวอย่างที่สะกดผิด และเกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เขียนรวดเร็วเกินไป จึงทำตัวสระ พยัญชนะ บางตัวเปลี่ยนรูปไป และก็ สระ พยัญชนะบางตัวเปลี่ยนรูปไปหรือหายไป ซึ่งไม่ตรงหลักภาษาไทย ทำให้การเขียนเป็นปัญหาของการใช้ในการสื่อสาร อีกทั้งการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ เป็นต้น โดยการเอาภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียน ซึ่งสอดคล้องกับสุริยวัชรณ พงศ์ไพบูลย์ (2540 : 290-311) ที่กล่าวว่า สาเหตุของการเขียนหนังสือผิด เกิดจากเขียนหนังสือผิดเพราะออกเสียงผิด เช่น เครื่องราง เขียนผิดเป็น เครื่องราง จัฎไร เขียนผิดเป็น จังไร

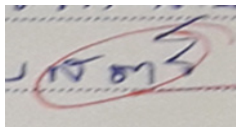

19. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น อัดขร, ัดขร เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย อักขร คำนี้หมายถึง ตัวหนังสือ ตัวอักษร ซึ่งจากการได้สัมภาษณ์นักศึกษานั้น พบว่า นักศึกษาเขียนผิดเพราะว่า เกิดจากการรีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น เพื่อไปเล่นอย่างอื่น เช่น เดินเที่ยวห้าง หรือ เล่นคอมพิวเตอร์ อย่างนี้เป็นต้น อีกทั้งการจดจำตัวอย่างที่สะกดผิดจากสื่อ เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์โดยการแชท เล่นไลน์ เล่นทวิตเตอร์ เป็นต้น โดยการเอาภาษาพูดมาเขียนในภาษาเขียน ซึ่งยังสอดคล้องกับวิชชุพงศ์ วรรณศาสตร์กุล (2560 : 92) ที่กล่าวว่า เกิดจากการเขียนผิดพลาดในเรื่องพยัญชนะไทย เช่น คำว่า พฤติกรรม เขียน

ผิดพลาดเป็น พฤติกำ คำว่า สะสม เขียนผิดพลาด เป็น ละสม คำว่า เรียน เขียนผิดพลาดเป็น เรียบ เป็นต้น

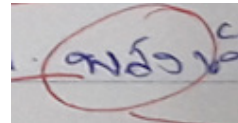

20. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น เอกลักณ์, เอดลักณ์ เป็นคำที่เขียนผิด คำ ที่ถูกต้อง ตาม หลักภาษาไทย เอกลักษณ์ คำนี้หมายถึง ลักษณะ ที่เหมือนกัน หรือมีร่วมกัน การเขียนผิดแบบนี้ เป็นการเขียนที่ไม่มีความรู้หลักภาษาไทย การเขียนออกมาแล้วไม่ตรงตามคำในหลักภาษาไทย เกิดความเข้าใจผิด ซึ่งอาจทำให้ภาษาวิบัติได้ เกี่ยวกับเรื่องนี้ สุปราณี ดาราฉาย (2536 : 59-60) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเขียนผิดเกิดจากเห็นคำ สะกดผิดเสมอจนเข้าใจว่าเป็นคำสะกดถูก โดยสาเหตุการเขียนผิดคือ เกิดจากไม่มีความรู้หลักภาษาไทย เกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมาทำ ในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาด เกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนเขียนให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเองให้เพื่อน ทำให้ เพื่อนก็เขียนโดยไม่ตั้งใจทำงานส่งอาจารย์ เลยเกิดข้อผิดพลาดในการเขียน เกิดจากการรีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเขียนพยัญชนะไทยได้

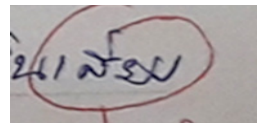

21. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น สดว์ เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตาม หลักภาษาไทย สัตว์ คำนี้หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย หมายถึง สัตว์ดิรัจฉานดูคำนี้เหมือนคำที่เขียนง่าย ๆ แต่ก็เขียนผิดพลาดได้ จากการสัมภาษณ์นักศึกษาก็

ชอบคำนี้ผิดบ่อย ๆ และจากการตรวจงานของ นักศึกษาในคำถามท้ายบท ก็ทราบว่าเกิดจาก ประมาทในการเขียน และเกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมาทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียน และทำให้การเขียนผิดพลาด เนื่องจากการรีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนสระขึ้น ซึ่งพบว่านักศึกษาหลายคนเขียน ผิดพลาดบ่อยเช่นกัน

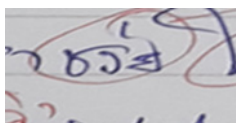
22. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น พลัง เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตาม หลักภาษาไทย พลัง คำนี้หมายถึง กำลัง หรือ แรง ซึ่งคำนี้เป็น อีกคำหนึ่งที่เขียนผิดบ่อยเช่นกันโดยสาเหตุของ การเขียนผิดนั้น เกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน คือ มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เขียนรวดเร็วเกินไป จึง ทำตัวสะบางตัวเปลี่ยนไป สระบางตัวเปลี่ยนรูปไป ไม่ตรงหลักภาษาไทย จากการสัมภาษณ์นักศึกษา ที่ชอบคำนี้ผิดบ่อย ๆ และจากการตรวจงานของ นักศึกษาในคำถามท้ายบทในเอกสารประกอบการ สอน ทำให้ทราบว่า เกิดจากการรีบทำงานส่ง จึง ทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนสระขึ้น เพื่อไปเล่นอย่างอื่น และเกิดจากนักศึกษาให้เพื่อน ทำให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง โดยให้เพื่อนทำให้ เพื่อนบางคนเลยเขียนการบ้าน ไวเกินไปจึงทำให้เขียนผิดพลาดบ่อย ๆ นั่นเอง

23. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น เสียง, เสียง เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เสียง คำนี้หมายถึง สิ่งที่ได้รับรู้ได้ด้วยหู สิ่งที่อยู่

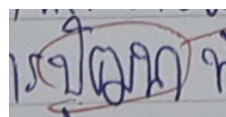
ไต่ยีน คำนี้เช่นกันที่เขียนผิดพลาด โดยสาเหตุการผิดเกิดจากการไม่ตั้งใจในการเขียน คือ มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่เขียนรวดเร็วเกินไป จึงทำตัวสะบางตัวเปลี่ยนรูปไป ไม่ตรงหลักภาษาไทย และจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ชอบคำนี้ผิดบ่อยๆ และจากการตรวจงานของนักศึกษาในคำถามท้ายบทในเอกสารประกอบการสอน ทำให้ทราบว่า เกิดจากนักศึกษาเอาการบ้านมานั่งทำในห้องเรียนขณะเรียนอยู่ จึงรีบเขียนและทำให้การเขียนผิดพลาด และเกิดจากนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเองให้เพื่อนทำให้

จากข้อ 21, 22, 23, มีความสอดคล้องกับ วิชชุพงส์ วราสตร์กุล (2560 : 92) ที่กล่าวว่า เกิดจากเขียนสระผิดหรือเขียนสระตก ซึ่งนักศึกษบางคนเขียนสระผิดและเขียนสระตกค่อนข้างมาก เนื่องจากมีพื้นฐานด้านหลักภาษาไทยไม่ดี จึงทำให้เกิดการเขียนผิดพลาดได้ นักศึกษาบางคนจบจากการศึกษาออกโรงเรียน มีพื้นฐานทางหลักภาษาไทยไม่ดี โดยเฉพาะในเรื่องวรรณยุกต์และสระ ในเวลานำไปประสมคำค่อนข้างเขียนผิดพลาด และนักศึกษาบางคนเขียนลายมือหวัดเกินไป บางคนเขียนรวดเร็วเกินไป เช่น คำว่า ต้อง เขียนผิดเป็น ต่อง คำว่า รับ เขียนผิดเป็น รบ คำว่า สื่อ เขียนผิดเป็น ลือ เป็นต้น

24. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **ช่วย** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย **ช่วย** คำนี้หมายถึง สนับสนุน หรือส่งเสริมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์ คำนี้เป็นหนึ่งคำที่เขียนผิด โดยสาเหตุการเขียนผิดเกิดจากการเขียนวรรณยุกต์วางตำแหน่งผิดที่และวรรณยุกต์ตก ซึ่งนักศึกษาชอบเขียนผิดเช่นกัน เนื่องจากนักศึกษาเขียนตามใจตัวเองและเขียนลายมือหวัดเกินไป ไม่ใส่ใจในการ

เขียนจึงทำให้การเขียนผิดพลาด เช่น คำว่า นั้น เขียนผิดเป็น นั้น คำว่า เน้น เขียนผิดเป็น เน้น คำว่า ทั้ง เขียนผิดเป็น ทั้ง เป็นต้น และยังสอดคล้องกับดวงใจ ไทยอุบุญ (2543 : 7) ได้กล่าวว่า การใช้ภาษาผิดและใช้ภาษาบกพร่องในการเขียน ในด้านการเขียนสะกดการันต์ผิด การวางรูปวรรณยุกต์ผิด ที่ การผันวรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง ดังนั้นการไม่ตั้งใจเขียนจึงทำให้เกิดการเขียนผิดพลาดได้

25. จากคำที่นักศึกษาเขียนมาเป็น **พัฒนา** เป็นคำที่เขียนผิด คำที่ถูกต้อง ตามหลักภาษาไทย **พัฒนา** คำนี้หมายถึง ทำให้เจริญ หรือ ทำให้ก้าวหน้า ซึ่งคำนี้เป็นคำหนึ่งที่พบว่าเขียนผิด โดยเขียนพยัญชนะ พ เป็น ป ถือว่าเขียนผิดคำศัพท์ในภาษาไทย จากการได้สัมภาษณ์นักศึกษาที่เขียนผิดในหลายคนนั้น พบว่าเขียนผิดเพราะว่าเกิดความประมาทในการเขียน เกิดจากการรีบทำงานส่ง จึงทำให้การเขียนเกิดข้อผิดพลาดในการเขียนพยัญชนะไทยขึ้น และเกิดจากนักศึกษาให้เพื่อนทำให้ ซึ่งมีนักศึกษาบางคนไม่ได้ทำการบ้านเอง โดยให้เพื่อนทำการบ้านให้ ซึ่งเพื่อนเขียนโดยไม่ระมัดระวัง ไม่ตั้งใจเขียน เขียนเพื่อให้มีส่ง เท่านั้น ไม่นึกถึงความถูกต้อง ความชัดเจนของเนื้อหาเนื่องด้วยไม่ใช่งานของตัวเอง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี ทองเอม (2537) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษา ลักษณะความผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย ในเรื่องการใช้คำทั้งการใช้คำผิดชนิด การใช้คำผิดความหมาย การใช้คำผิดรูป จะเห็นว่าการเขียนที่ไม่นึกถึงความจริงทางหลักภาษาไทย ความถูกต้องของคำย่อทำให้เกิดปัญหาในการเขียนเพื่อการสื่อสารได้

ดังนั้น จากที่นำเสนอมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างที่สามารถรวบรวมมาได้ อาจจะมีมากกว่านี้ การใช้คำเหล่านี้อย่างแพร่หลายในสังคมยุคไซเบอร์ หรือทางอินเทอร์เน็ต ก็เป็นการเขียนคำที่เป็นภาษาพูด การเขียนผิดพลาด หรือไม่ตั้งใจในการเขียน โดยที่ผู้ใช้ไม่คำนึงถึงว่านั่นคือการทำลายภาษาไทยโดยทางอ้อม เพราะหลายๆ คนนำคำเหล่านี้มาใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังจะเห็นได้ว่า นักศึกษาบางคนนำภาษาเหล่านี้มาใช้ในงานเขียนไปงานส่งอาจารย์จนแพร่หลาย นั่นคือความไม่ใส่ใจ หรืออาจจะกล่าวได้ว่ามีภัย ที่อาจนำพาความหายนะมาสู่วงการภาษาไทยที่ไม่ควรมองข้าม ฉะนั้นการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้สื่อสารจะต้องทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของตนให้ดีที่สุด อย่างไรก็ตาม การใช้คำในภาษาไทยต้องถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้ใช้ต้องตระหนักและเข้าใจความหมายของคำนั้นๆ เพื่อนำไปใช้จะได้ถูกต้องตามหลักของภาษาไทยและตรงประเด็นในการสื่อสาร เนื่องจากคำในภาษาไทยมีสร้างคำขึ้นใหม่ด้วยวิธีการแบบไทย มีการยืมภาษาจากต่างประเทศมาใช้บ้าง จึงจำเป็นต้องเลือกใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสื่อสารในแต่ละครั้ง

ฉะนั้นผู้เขียนภาษาไทยจึงต้องรู้จักความหมายของคำ หลักการใช้คำ ระดับของคำก็จะทำให้การสื่อสารไม่เกิดปัญหาและไม่ผิดพลาด แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เขียนไม่เข้าใจความหมายของคำอย่างถ่องแท้ หรือเลือกสรรถ้อยคำไม่เหมาะสมกับระดับบุคคล กาลเทศะ การสื่อสารนั้นย่อมมีปัญหาและอุปสรรค ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ความหมายของคำเป็นประการแรก เพราะว่าคำแต่ละคำมีความหมายไม่คงที่หรือยังไม่สามารถบอกได้ว่าคำนั้นมีความหมายอย่างไร ขึ้นอยู่กับการใช้และตำแหน่งของคำนั้นๆ ด้วย เมื่อใช้ตามปกติหรืออยู่ตามลำพังจะมีความหมายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อเข้าประโยคหรือเข้าความ ความหมายของคำอาจเปลี่ยนไป ฉะนั้นสถาบันการศึกษาทุกแห่งที่มีการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่แล้ว ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา โดยสถาบันในทุกระดับนั้น ควรให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาไทย ควรสอนให้เด็กนักศึกษาเขียนหนังสือให้ถูกต้อง และปลูกฝังนิสัยรักการอ่านก็จะยิ่งช่วยให้เด็ก นักศึกษาค้นเคยกับการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง นับว่าจะเป็นการอนุรักษ์ภาษาไทยที่เป็นวัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานของคนไทยอยู่คู่กับชาติไทยตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลกาญจน์ เอี่ยมชานานัย. (2553). ปัญหาการเขียนคำผิดอักขรวิธีของนักศึกษาชาวจีน. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันทิมา วัฒนประเสริฐ. (2542). "สีสันกับสำนวน." ใน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ ของกันทิมา วัฒนประเสริฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แซทไฟร์.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2543). ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประณัติ บุญมะลา. (2550). ผลการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่อง คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ที่เรียนด้วยรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปณิธาน บรรณาธรรม. (2555). นักศึกษาจีนกับข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- ปรมะ สตะเวทิน. (2546). หลักนิเทศศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดราชภัฏสวนสุนันทา.
- พิมล แจ่มแจ้ง. (2542). การเขียนชุดฝึกซ่อมเสริมเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณอพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 : ออนไลน์.
- วิเชียร เกษประทุม. (2557). หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.
- วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล. (2560). การศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย : เลย.
- วรรณิ โสมประยูร. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ศศิธร ธัญลักษณ์นันท์ และคณะ. (2542). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- สุขุมมาลย์ จันทร์แก้วและคณะ. (2548). การวิเคราะห์ปริศนาคำทายในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. กรุงเทพฯ : บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด.
- สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2542). หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2553). ข้อบกพร่องในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาจีน : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- สุปราณี ดาราฉายและคณะ. (2542). ภาษาไทย 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- เอกฉัท จารุเมธีชน. (2539). การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อัญชลี ทองเอม. (2537). ศึกษาลักษณะความผิดพลาดในการเขียนภาษาไทย ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย

(Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่งานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind หรือ Triple Blind ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th
5. หากจัดรูปแบบไม่ถูกต้อง ทางวารสารจะไม่รับพิจารณาผลงาน

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **บทความวิจัย**
  - 1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษา

ไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่าสนใจ จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ใต้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่ารอกการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.2 ผู้แต่ง ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- 2.3 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2.4 คำสำคัญ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2.5 บทนำ
- 2.6 เนื้อหา
- 2.7 บทสรุป
- 2.8 เอกสารอ้างอิง
- 3. บทวิจารณ์หนังสือ
  - 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
  - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
  - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สิ้นชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินทยา, มนต์ชูลี นิติน, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรม ประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMG and/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). *การใช้ยาเจนตั้มยซินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertayon]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่ : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอกรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล .....

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน .....แขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์ .....

โทรสาร ..... E – mail .....

หน่วยงาน .....สถานที่ทำงาน .....

ถนน .....แขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์ .....โทรสาร .....

มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ   ค่าสมาชิก 240 บาท
- สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ   ค่าสมาชิก 480 บาท

ส่งจ่ายผ่านเลขที่บัญชี 983-9-26661-6 ธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(เงินรายได้) สาขาท่าขอนยาง มหาสารคาม

ทั้งนี้ขอให้ส่งหลักฐานการสมัคร(ใบสมัครนี้)และสำเนาการชำระเงินได้ที่ humanmsu@gmail.com
หรือ ส่งเป็นเอกสารทางไปรษณีย์มาที่ งานวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กองส่งเสริม
การวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม 44150

